

MATICA

Nacionalni park Sjeverni Velebit

ISSN 1330-2140

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKA MATICA ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LIX
Broj / No. 11/2009

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Kerschoffset, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
e-mail: matica@matis.hr
www.matis.hr

Naslovnica:
Kapelica na Zavižanu
(snimka: Arhive NP Sjeverni Velebit)

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

- 5 Dodjela studentskih stipendija u MVPEI
- 6 HMI na zagrebačkom Interliberu
- 10 New York: Hrvatska škola u Astoriji
- 14 Razvoj luke Rijeka
- 15 Uspješna turistička sezona unatoč krizi
- 16 SAD: Ante Kusturić uspješan poduzetnik
- 19 Starogradsko polje na UNESCO-voj listi
- 20 Susreti književnika hrvatskih manjina
- 22 Peru: Mons. Drago Balvanović
- 24 HBZ: Edward Pazo osoba godine
- 27 Odlikovani Hrvati iz Vojvodine
- 28 Drvo Abonos - nastanak atrakcije
- 31 Predstavljena fotomonografija o Hercegovini

49 Turneja LADA po SAD i Kanadi

46 Banja Luka i Hrvati

- 32 Zlatna ribica: nagrađeni učenici
- 33 Nagrađen Park Sjeverni Velebit
- 36 Argentinska Hrvatica Ljilja Vlaho
- 38 Knjiga o kalifornijskim Hrvatima
- 40 Suradnja Vinkovčana s argentinskim Hrvatima
- 41 Danijel Krešović istaknuti kuhar u Njemačkoj
- 42 Novi Zeland: Okupljanje prezimenjaka Srhoj
- 45 Australija: Odlikovan Vinko Romanik
- 52 Tom Beram - Hrvat iz Australije
- 54 Zagrepčanka podučava Austrijance hrvatski
- 62 Berlin: Plesačica Dragana Domaćinović

KOLUMNNE

13
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

50
Hrvatske županije
(Zvonko Ranogajec)

56
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

58
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

60
Legende o roditelju Čipi
(Petar Miloš)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matica.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Arbitraža za hrvatsko-slovenski granični spor

Slovenski premijer Borut Pahor i hrvatska premijerka Jadranka Kosor potpisuju Sporazum u nazočnosti švedskog premijera Fredrika Reinfeldta

STOCKHOLM - Hrvatska premijerka Jadranka Kosor i slovenski premijer Borut Pahor potpisali su 4. studenoga u zgradi švedske vlade u Stockholmu Sporazum o arbitraži između dviju vlada na temelju kojeg bi granični spor između Hrvatske i Slovenije trebao rješavati međunarodni arbitražni sud. Sporazum bi do kraja studenoga trebali ratificirati parlamenti dviju zemalja, a prema njemu formirao bi se međunarodni arbitražni sud koji će između dviju zemalja utvrditi tijekom granice na moru i kopnu, vezu Slovenije prema otvorenom moru i režim za korištenje relevantnih morskih područja. Kad Sporazum ratifikacijom stupi na snagu, Hrvatska i Slovenija bi u roku od 15 dana uzajamnim dogovorom postavile

predsjednika i dva člana arbitražnog suda, priznate stručnjake međunarodnoga prava, s popisa kandidata koji su sastavili predsjednik Europske komisije i povjerenik za proširenje. Ne postigne li se dogovor u spomenutom roku, predsjednik i dva člana arbitražnog suda postaviti će predsjednik Međunarodnoga suda pravde u Haagu s tog popisa. Odluka arbitražnog suda obvezujuća je za obje zemlje te će činiti konačno rješenje spora, a sud će u svom radu primjenjivati pravila i načela međunarodnoga prava, pravednosti i načelo dobrosusjedskih odnosa. Uz čelnike vlada dviju zemalja, Sporazum je kao svjedok potpisao domaćin susreta, švedski premijer i predsjedatelj EU-a Fredrik Reinfeldt, koji je istaknuo da je proširenje Unije prioritet polugodišnjega švedskog predsjedništva.

“Mislim da smo na ovaj način, što se tiče Hrvatske i Slovenije, otvorili ne novu stranicu, nego jednu novu knjigu u našim odnosima. Zauvijek ćemo živjeti zajedno, a kao hrvatska premijerka mogu reći da se na ovaj način otvara nova europska perspektiva. Građanima i građankama Hrvatske želim reći da je ovo korak koji smo učinili prije svega zbog budućnosti Hrvatske i budućnosti naše djece, ali to je korak koji je otvorio nova vrata i donio novu nadu i našim susjedima na jugoistoku Europe i mogu reći da će Hrvatska na tom putu davati potporu našim susjedima na putu prema europskim integracijama”, izjavila je Jadranka Kosor nakon potpisivanja Sporazuma.

27. PROSINCA PRVI KRUG IZBORA ZA PREDSEDJEDNIKA RH

ZAGREB - Prvi krug izbora za predsjednika Republike Hrvatske održat će se 27. prosinca ove godine, a u slučaju drugog kruga on će se održati 10. siječnja iduće godine, odlučila je Vlada RH. Nakon rokova za prikupljanje potpisa za kandidaturu od 12 dana i zatim dva dana za verifikaciju kandidature, počinje teći izborna kampanja. Ti rokovi zadovoljavaju uvjet da se sve izborne radnje odrade na vrijeme s obzirom na, uz birače u RH, i birače koji su izvan zemlje, a koji mogu na izborima glasovati u diplomatskim i konzularnim predstavništvima, rekao je ministar uprave Davorin Mlakar.

SJEĆANJE NA NAJMILIJE

ZAGREB - Misnim slavljima na grobljima diljem Hrvatske obilježen je blagdan Svih svetih i Dušni dan, na koji također građani diljem Hrvatske polažu cvijeće i pale svijeće na grobovima pokojnika. Noseći cvijeće i svijeće do grobova svojih

najmilijih, mnogi su se uputili i do središnjeg križa, okruženog stotinama lampiona, gdje su zapalili svijeću. Građani su se zaustavljali i na grobovima istaknutih osoba, ponajprije na grobu prvoga hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana, a mnogi su obišli i grob košarkaškog velikana Dražena Petrovića, pjesnika Dragutina Tadijanovića, te Zid boli.

MINISTAR POLANČEC DAO OSTAVKU

KOPRIVNICA/ZAGREB - Policija je po nalogu Uskoka uhitila troje od pet članova Uprave Podravke. Uhićeni su predsjednik Uprave Zdravko Šestak, sada već

bivši predsjednik Nadzornog odbora Darko Marinac, dvojica članova Uprave Saša Romac i Josip Pavlović. Uhićeni su i vlasnici varaždinske brokerske kuće Fima Milan Horvat i splitskog SMS-a Srđan Mladinić zbog sumnji na malverzacije oko kupovine dionica Podravke. Nakon sve glasnijih optužbi da je upleten u aferu, potpredsjednik Vlade i ministar gospodarstva, rada i poduzetništva Damir Polančec podnio je ostavku. “Podnosim ostavku u Vladi jer sam žrtva atmosfere linča, a neću koristiti imunitet saborskog zastupnika za obranu od optužbi”, rekao je Polančec na konferenciji za novinare.

Učenje hrvatskog jezika - čvrsta poveznica s Hrvatskom

“Uvjerena sam da ćete vi svojim znanjem, domoljubljem i profesionalnošću zasigurno pridonijeti obnovi i daljnjem razvoju Hrvatske i biti njezini najbolji ambasadori u svijetu”, naglasila je Maja Vrtarić

Napisala i snimila: **Željka Lešić**

U Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI) 7. listopada upriličena je svečana dodjela ugovora polaznicima tečaja hrvatskog jezika. Tom je prigodom državna tajnica za organizaciju i upravljanje u MVPEI-ju, Maja Vrtarić uručila Ugovore o financiranju tečaja učenja hrvatskog jezika Croaticum/Croatia namijenjenog pripadnicima hrvatskog naroda koji žive u inozemstvu. Nazočne je, osim državne tajnice, pozdravio i Petar Barišić, načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu pri MVPEI-ju. Svečanosti je nazočila i ravnateljica Hrvatske matice iseljenika, Katarina Fuček. Obraćajući se nazočnima, državna tajnica Maja Vrtarić zahvalila je svim polaznicima na iskazanom interesu za učenjem hrvatskog jezika i njihovoj želji da obnove i učvrste veze s domovinom svojih predaka.

“Uvjerena sam da ćete vi svojim znanjem, domoljubljem i profesionalnošću zasigurno pridonijeti obnovi i daljnjem razvoju Hrvatske i biti njezini najbolji ambasadori u svijetu”, naglasila je Vrtarić i dodala kako je i Ministarstvu želja da zajedno s hrvatskim iseljenicima gradi mostove između Hrvatske i zemalja u kojima žive. Izrazila je nadu da će svim polaznicima tečaja iskustvo učenja hrvatskog jezika biti trajna inspiracija i čvrsta poveznica s domovinom Hrvatskom. Na prigodnoj svečanosti uručena su 33 ugovora polaznicima zimskog semestra tečaja hrvatskog jezika u Zagrebu, dok je polaznicima u Splitu uručila 11 ugovora u ponedjeljak, 12. listopada Bernarda Periš, načelnica Odjela za Hrvate u inozemstvu MVPEI-ja. Polaznici tečaja dolaze iz različitih zemalja svijeta u kojima

Predstavnici
MVPEI-a,
studenti i gosti

je nazočno hrvatsko iseljeničtvo (Argentina, Australija, Bolivija, Čile, Danska, JAR, Kanada, Kolumbija, Mađarska, Njemačka, Peru, Rumunjska, Rusija, SAD, Švedska, Venezuela). Tečaj učenja hrvatskog jezika održava se na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu - Croaticum te Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu - Croatia, a vode ga izvorni govornici i lektori hrvatskoga jezika. Zimski semestar akademske godine 2009./2010. počeo je 21. rujna i pohađaju ga 33 polaznika u Zagrebu i 11 u Splitu.

Tečaj je podijeljen u stupnjeve sukladno razini znanja hrvatskog jezika. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, na temelju Pravilnika o naknadi za učenje hrvatskog jezika u RH za pripadnike hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, snosi troškove školarine za dva semestra tečaja hrvatskog jezika. Za akademsku godinu 2009./2010. MVPEI odobrio je 108 naknada, dok je u posljednje tri godine Ministarstvo odobrilo 376 naknada za učenje hrvatskog jezika. ■

ENG The Ministry of Foreign Affairs was the scene of an official presentation ceremony of financing contracts for the Croaticum/Croatia Croatian language courses for Croatians living abroad.

Nakladništvo hrvatskih manjina na 32. Interliberu

Naklada *Croatica* iz Budimpešte i *Hrvatska riječ* iz Subotice dvije su najproduktivnije nakladničke kuće među pripadnicima hrvatskih manjina iz europskih zemalja. Najstarija je nakladnička djelatnost Hrvatskoga štamparskog društva iz Gradišća, a najmlađa Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Milovan
Miković -
Vojvodina

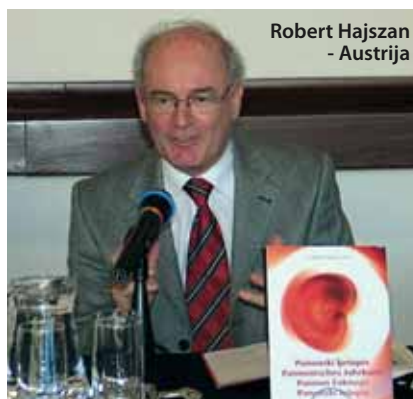
Napisala: **Vesna Kukavica**

Na uglednome 32. međunarodnom sajmu knjiga i učila Interliber na Zagrebačkome velesajmu od 11. do 15. studenoga, u sklopu Matičina projekta Hrvatske knjige izvan Hrvatske (HKH), održat će se *Izložba nakladničke djelatnosti hrvatskoga iseljeničtva, hrvatskih manjina, te Hrvata iz Bosne i Hercegovine*. Izložbu u Zagrebu tradicionalno priređuje Hrvatska matica iseljenika u partnerstvu sa Samostalnom službom za Hrvate u inozemstvu i kulturu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, koje je i pokrovitelj ovoga značajnoga nakladničkog projekta.

IZVRSNJ MANJINSKI ČASOPISI

– Glavna tema našega zajedničkog nastupa na ovogodišnjem 32. Interliberu

je *Nakladništvo hrvatskih manjina* iz europskih država i to: Austrije, Crne Gore, Češke, Italije, Kosova, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije te Srbije. Naime, oko pola milijuna pripadnika hrvatskih etničkih zajednica iz tih dijelova srednje i jugoistočne Europe danas većinom imaju priznati manjinski status u domicilnim državama. U njima su razvili bogatu kulturu i nakladničku djelatnost na materinskom jeziku, stoga je logičan interes Matičina stručnoga tima za hrvatskim knjigama i časopisima na susjednim geografskim širinama. Stručna savjetnica na projektu je dr. sc. Sanja Vulić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Prikupljajući građu za izložbu uočili smo kako sve manjinske zajednice imaju izvrsne časopise i njihove elektroničke inačice na Internetu. Ta je periodika neprocjenjivo važna za kulturnu opstojnost naših manjina i u njoj se na tisućama stranica može vidjeti da se izazovi manjinskoga života mogu shvatiti kao trajna težnja čovjeka za skladom: kako živjeti i kako biti integriran u socijalni, ekonomski i kulturno-medijski sustav većinskoga društva te kako sačuvati svoju duhovnu, vjersku,

Robert Hajszan
- Austrija

Čaba Horvat -
Mađarska

jezičnu i uopće kulturnu samosvojnost - najavljuje ravnateljica Hrvatske matice iseljenika Katarina Fuček.

AFIRMACIJA HRVATSKE PISANE RIJEČI

Javnosti je najpoznatija raznovrsna nakladnička djelatnost na materinskom jeziku gradišćanskih Hrvata u Austriji u čije se plodnije nakladnike ubrajaju Hrvatski kulturni i dokumentarni centar i Hrvatsko kulturno društvo u Željeznome te Panonski institut iz Pinkovca. Posjetitelji Matičina štanda na Interliberu moći će dobiti informacije i iz izloženih godišta *Hrvatskih novina*, tjednika s najstarijom tradicijom na panonskome tlu. HN kontinuirano izlazi punih 99 godina. Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov iz Austrije i Znanstveni zavod Hrvata iz Mađarske objavljuju posljednjih desetak godina mnogobrojne kvalitetne znanstvene monografije pretežno iz područja kroatologije, te jezikoslovne i povijesne tematike.

U novije doba brojnošću svakodnevnih knjižne i udžbeničke produkcije iz-

dvajaju se mađarska Naklada *Croatica* iz Budimpešte te vojvođanska NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Najmlađa je nakladnička djelatnost Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koja se čini spremnom za suvremene nakladničke izazove. Uz spomenutu *Hrvatsku riječ* i Zavod, u multietničkom prostoru Vojvodine djeluje još niz manjih, ali vrijednih nakladnika koji su sudjelovali u afirmaciji hrvatske pisane riječi tijekom prošlosti i sadašnjosti u Srbiji.

– Slijedom tih činjenica posebno nas veseli da je predsjednik RH Stjepan Mesić ovih dana odlikovao Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za izniman doprinos u kulturi i njegovanje naslijeđa hrvatskoga naroda u Srbiji književnike Lazara Merковиća, Vojislava Sekelja te vrijedne supružnike Jasnu Melvinger i Petka Vojnića Purčara, i to prigodom osamnaeste obljetnice hrvatske neovisnosti. Njihovim pjesničkim i proznim djelima čitatelji se u Lijepoj Našoj redovito susreću zahvaljujući Matičinu projektu *Hrvatske knjige izvan Hrvatske* na Interliberu, koji je za samo pet godina postao središnje mjesto prezentacije literarne izvrsnosti naših autora koji žive na raznim krajevima svijeta – istaknula je Katarina Fuček.

U cjelini, Matičina izložba donosi pregled iseljeničkih knjiga sa 160 novih naslova iz raznih područja ljudske djelatnosti i 66 časopisa na hrvatskome je-

ziku, kao i na jezicima domicilnih društava iz dvadesetak zemalja u kojima žive Hrvati i građani hrvatskoga podrijetla, od Aljaske do Ognjene Zemlje, od juga Afrike do Australije i novozelandskoga Sjevernog otoka te zapadnoeuropskih zemalja.

DVIJE JEZIKOSLOVNE KNJIGE

Među ovogodišnjom bogatom izvan-domovinskom produkcijom pozornost privlače dvije jezikoslovne knjige i to *Rječnik pomurskih Hrvata (Mura Menti Horvát Tájszótár)* autora dr. sc. Đure Blažeka, akademika Istvána Nyomárkaya i dr. sc. Erike Rácz, te studije dr. sc. Sanje Vulić pod naslovom *Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj* u nakladi *Hrvatske riječi* iz Subotice. Prva je izvorni znanstveni prinos slavistici, a plod je višegodišnjeg istraživanja govora te hrvatske manjine uz rijeku Muru u Republici Mađarskoj. Rečenične potvrde potječu iz originalnih komunikacijskih situacija pa se rječnik može čitati poput proze jer su te mnogobrojne fraze izraz narodne mudrosti. To je opsežan kajkavski dijalektološki rječnik s približno 10.000 natuknica obrađenih prema suvremenim leksikografskim standardima dijalektnoga rječnika, s pri-

jevodnim ekvivalentima na mađarskom i njemačkom jeziku. Druga je knjiga renomirane dijalektologinje Sanje Vulić, koja je nastala kao rezultat njezina desetljetnoga znanstvenog zanimanja za idiome Hrvata u Bačkoj, kako onih iz Bajskog trokuta u sklopu Mađarske, tako i onih koji danas žive u sklopu granica države Srbije, najavljuje voditeljica projekta Vesna Kukavica.

U sklopu projekta HKH na 32. Interliberu, koji posjeti više od 100.000 posjetitelja, priređuje se stručni skup pod nazivom *Izazovi nakladništva hrvatskih manjina i europska kulturna raznolikost*. Skup je prigoda da autori i nakladnici iz zemalja u kojima žive pripadnici hrvatskih manjina iz europskih država kažu svijetu svoje istine, ali i da čuju kako poslovni lideri nakladničke djelatnosti i autori iz Hrvatske te drugih kultura i jezika, njih više od 250, reagiraju na suvremene izazove.

Nakon sajamske prezentacije knjižna grada s izložbe bit će dostupna čitateljima u Matičinoj biblioteci, dok će jedan primjerak biti darovan, prema željama autora iz iseljeničtva, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici za jedinstveni nacionalni fond *Croaticu*. ■

ENG An exhibition of the publishing activity in the Croatian emigrant and minority communities and the Croatians of Bosnia & Herzegovina will be held at Zagreb's 32nd Interliber International Book Fair, from November 11th to 15th, 2009. In all, this CHF exhibition will offer an overview of Croatian literature abroad that will include 160 new titles and 66 magazines from 20 countries.

Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić posjetio Molise

Luka Bebić prima dar od predsjednika pokrajinskog vijeća dr. Michelea Picciana

ITALIJA - U sklopu službenog posjeta Italiji predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić posjetio je u nedjelju 18. listopada, kao najviši hrvatski državni dužnosnik do sada, tri hrvatska mjesta u Moliseu: Mundimitar (Montemitro), Kruč (Aquaviva Collecroce) i Filič (San Felice). Obraćajući se čelnicima hrvatske manjine i lokalnih vlasti u Mundimitru, Bebić je podsjetio na doseljavanje moliških Hrvata koji su se iselili u tu pokrajinu u srednjoj Italiji početkom 16. stoljeća s područja oko Neretve.

"Čestitam vam na vašoj ustrajnosti i vjernosti izvorištima

vašeg jezika koji je izvor bogatstva za hrvatski narod, a koji za Talijane predstavlja vrijednost koja njih obogaćuje. Hrvatska i Italija sada su saveznici u NATO-u, a za kratko vrijeme ćemo biti i u EU. Zato nam je zadaća da se još bolje upoznamo i da sačuvamo ono što su naši djedovi u težim prilikama znali sačuvati", rekao je Bebić.

Predložio je da se u Moliseu sagradi multikulturni objekt čiju izgradnju bi financirali Hrvatska, Dubrovačko-neretvanska županija, Grad Ploče te talijanske lokalne i regionalne vlasti, a koji bi posebno bio namijenjen mladima kako bi se očuvala hrvatska kultura, tradicija i jezik.

Bebić je također predložio da se proizvodi iz Molisea ponude na hrvatskome tržištu. "Naši proizvođači se obraćaju parolom - Kupujmo hrvatsko. Možda tome možemo dodati - Kupujmo hrvatsko iz Molisea", poručio je Bebić.

U ime stanovnika Mundimira, koji su Bebića i saborsko izaslanstvo srdačno dočekali pred gradskom vijećnicom, nazočnima se obratila gradonačelnica Valentina Giogetta koja je rekla da su sva tri hrvatska mjesta okrenuta budućnosti, prije svega očuvanjem jezika i kulture. "Pomozite nam da sačuvamo živima ova naša tri mjesta, a mi se obvezujemo da ćemo našoj djeci prenijeti ono što su nama prenijeli naši roditelji, a to je ljubav za naš jezik", rekla je Giorgetta. (HINA, Zaklada Agostina Piccoli)

80. OBLJETNICA HRVATSKOGA KULTURNOG DRUŠTVA U GRADIŠĆU

AUSTRIJA - U nedjelju, 25. listopada, svečanom misom u crkvi u Vulkaproduštovu, gradišćanskohrvatskom selu nedaleko od Željeznog, koju je predvodio banjalučki biskup dr. Franjo Komarica, započela je i proslava 80. obljetnice Hrvatskoga

kulturnog društva u Gradišću (HKD). U prepunoj crkvi, uz domaćine su nazočili i mnogobrojni gosti iz cijelog Gradišća, Austrije i Hrvatske. U svojoj propovijedi biskup Komarica govorio je o razumijevanju i povezanosti s gradišćanskim Hrvatima u nastojanju za očuvanjem hrvatskog identiteta, katoličke vjere, hrvatskog jezika i čvrste veze s Hrvatskom. Istog dana održana je i generalna skupština HKD-a koja je za novog predsjednika izabrala dr. Stanka Horvatha iz Velikog Borištofa. HKD osnovano je 8. kolovoza 1929. i tijekom svih godina razvijalo je vrlo bogate aktivnosti na svim društvenim poljima, kako u Gradišću tako i suradnjom s hrvatskim društvima u Austriji, Hrvatskoj i u inozemstvu.

HRVATSKI DAN U ČUNOVU

SLOVAČKA - U dvorani Mjesnoga ureda u Čunovu 24. listopada održao se već tradicionalni Hrvatski dan u organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva Čunovo. U programu su nastupili tamburaši iz Bizonje, Muško pjevačko društvo "Hrvatski Jandrof" i, naravno, domaća grupa "Čunovski bečari". Hrvatska zabava protjecala je uz svirku grupe "Mladi Jandrofci iz Hrvatskog Jandrofa", a potrajala je do ranih jutarnjih sati. Čunovo je hrvatsko selo na tromeđi Slovačke, Austrije i Mađarske, u najsjevernijem dijelu Gradišća, gdje se govori čakavskim dijalektom. Stariji naraštaj stanovništva još i danas aktivno govori četiri jezika (hrvatski, njemački, mađarski i slovački).

RIM: ZADRANI SE PREDSTAVILI U ZAVODU SV. JERONIMA

ITALIJA - U Rimu je 24. listopada u prepunoj dvorani sv. Jeronima predstavljena knjiga fotografija "Zadar 1991, La guerra all'improvviso" (Rat iznenada) Roberta Marnike, zahvaljujući suradnji Hrvatsko-talijanske udruge iz Rima s Izdavačkom kućom Postcart. Na promociji su projicirane slike iz knjige i prikazani videoradovi "Requiem in mig maggiore" o ratnim stradanjima Zadra i "Zadar danas" Miljenka Dujele. Dujela u Rimu živi više od 40 godina. Ovaj redatelj i novinar rođen u Zadru, osim svog posla na RAI-ju, za vrijeme Domovinskog rata napravio je puno dokumentaraca. Aktivni je član Hrvatsko-talijanske udruge u Rimu te dugogodišnji nogometni trener 'Croazije' iz Rima.

ZAJEDNICA HRVATA U BEOGRADU UGOSTILA POSAVCE

SRBIJA - Zajednica Hrvata Beograda "Tin Ujević" ugostila je 50-tak Hrvata iz Bosanske Posavine na čelu s glumcem Ivom Gregurevićem. U suradnji s Ministarstvom kulture RH i Republike Srbije te HMI-jem organizirali su "Retrospektivu filmova Ive Gregurevića" od 21. do 23. listopada i Beograđanima predstavili filmski festival "Dani hrvatskoga filma" u Orašju (BiH). Filmski događaj iskorišten je i za promociju Posavske županije (turistička, ekonomska, kulturna, gastronomska ponuda). U toj su prezentaciji sudjelovali članovi KUD-a "Kralj Tomislav" Tolisa te ženski pjevački zbor "Tkanica". Premijeru filma "Što je muškarac bez brkova" pratio je, uz ostale, veleposlanik RH u Beogradu Željko Kuprešanin. Prigodno riječi zahvale za dolazak u Beograd gostima je uputio Stipe Hercegović u ime Zajednice Hrvata Beograda "Tin Ujević". Dogovoreno je da ovakvi susreti prerastu u Dane Posavine u Beogradu. (N. Koturić)

FOLKLORAŠI IZ UNDE PROSLAVILI 35. OBLJETNICU

MAĐARSKA – Uspješno folklorno društvo HKD "Veseli Gradišćanci" iz Unde, hrvatskog sela u zapadnoj Mađarskoj, proslavilo je nedavno svoju 35. obljetnicu. Svečani program u domu kulture u Undi, uz nazočnost mnogobrojnih uzvanika i predstavnika prijateljskih društava iz Austrije i Hrvatske, započeli su najmlađi plesači društva koji nose naziv "Viverica". Odrasla grupa za ovu je prigodu uvježbala novu koreografiju 'Bunjevački plesovi'. Društvo koje okuplja oko 60 članova uspješno već dugi niz godina vodi Štefan Kolosar. HKD "Veseli Gradišćanci" redovito nastupa na priredbama u susjednim selima, na balovima, festivalima i folklornim smotrama u zemlji i u inozemstvu. U Hrvatskoj su također česti gosti. Rado se sjećaju nastupa u Varaždinu, Pitomači, Zagrebu, Đakovu, Vinkovcima...

DANI BALINTA VUJKOVA U SUBOTICI

SRBIJA - Dani Balinta Vujkova su književno-kulturna manifestacija bačkih Hrvata koji se svake godine održavaju u Subotici, a temeljni cilj joj je očuvanje narijeđa mjesnih Hrvata, tj. bunjevačke i šokačke ikavice. 'Književni tisak podunavskih Hrvata i skupljački rad Balinta Vujkova' bile su glavne teme ovogodišnjih 8. dana Balinta Vujkova koji su se od 22. do 24. listopada održali u organizaciji Hrvatske čitaonice u Subotici. Osim stručno-znanstvenoga skupa, jedan je dan bio namijenjen učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Subotičanin Balint Vujkov (1912. - 1987.) hrvatski je književnik, skupljač i obrađivač hrvatskih narodnih djela iz Vojvodine i susjednih država, pripovjedač i romanopisac.

"Kulturna poveznica gradišćanskih Hrvata i Hrvatske"

Robert Szucsich,
predsjednik
Hrvatskoga
kulturnog
društva u
Gradišću

ZAGREB - Gradišćanski Hrvati već su gotovo pet stoljeća jezična, kulturna i politička poveznica između hrvatskoga i austrijskoga naroda te svojevrsna prethodnica tolerancije i integracije uz očuvanje identiteta, što je uzor za udruživanje današnje Europe, rečeno je na kulturnom susretu koji je održan 19. listopada u zagrebačkome Europskom domu. Na susretu pod nazivom "Kulturna poveznica gradišćanskih Hrvata i Hrvatske" u toj su ocjeni bili složni direktor Austrijskoga kulturnog foruma u Zagrebu Christian Ebner i na-

čelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija (MVPEI) Petar Barišić.

Susret je ostvaren u suradnji Hrvatsko-njemačke udruge prijateljstva, Austrijskoga kulturnog foruma i Narodnoga saveza Nijemaca Republike Hrvatske i uz potporu Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu MVPEI-ja.

Nazočnima je priređen bogati program kojemu je bila zadaća približiti gradišćanske Hrvate koji su, kako je istaknuto, jedna od najorganiziranijih nacionalnih manjina u Austriji, a i šire.

Tako je predavanje o povijesti gradišćanskih Hrvata održao predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću Robert Szucsich (Sučić) koji je, kako je podsjetila predsjednica Hrvatsko-njemačke udruge prijateljstva i Narodnoga saveza Nijemaca RH Jasminka Petter, više od pet godina bio na čelu Austrijskoga kulturnog foruma u Zagrebu.

Postavljena izložba knjiga pružila je uvid u bogatu izdavačku djelatnost Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću koje ove godine proslavlja 80. obljetnicu djelovanja. Među izloženim knjigama je i ona "Gradišćanski Hrvati" iz pera istaknutoga hrvatskog leksikografa Mate Ujevića.

Dio velikoga glazbenog blaga gradišćanskih Hrvata sažeo je u svom nastupu mješoviti pjevački zbor "Lira". (HINA/Uredništvo)

Predanost i zajedništvo svih naraštaja

Hrvatska škola je važan dio života i djelovanja Hrvata kao etničke cjeline na području New Yorka, grada u kojemu živimo. Djeca su nama roditeljima najveća vrijednost, ali ona su potrebna i zajednici pa stoga u njima leži njezina budućnost

Columbus Day Parade - crveno-bijele kockice su pravi hit u HKŠ

Napisala: **Mirjana Karčić** Priredila: **L. K. Šimić**
Snimke: **Arhiva HKŠ**

U očekivanju još jedne školske godine prepune veselih susreta i druženja, Hrvatska katolička škola (HKŠ) koja djeluje u sklopu Hrvatske katoličke misije Blaženog Ivana Merza u Astoriji, New York, i ove je godine otvorila svoja vrata. A koliko se ozbiljno shvaća zadatak da djeca u našoj zajednici uče hrvatski jezik i kulturu, pokazuje činjenica da je ove školske godine rad započeo s dvostrukom većim brojem djece nego prijašnjih godina, osobito djece od 4 do 6 godina. To je iznimno pozitivan znak za našu cjelokupnu zajednicu.

Osim djece, ove godine se uz prošlogodišnje pridružuje zajednici i veliki broj novih roditelja. Neki su aktivni u školi,

a neki su se priključili skupini učitelja. Treba napomenuti da su to sve mladi Hrvati koji su odrasli u zajednici, a nekad su i sami kao učenici pohađali ovu istu školu. To su mladi koji se vraćaju sa željom da pomognu u radu škole i izvan nje. Jedan od ciljeva HKŠ-a je da novi naraštaj nastavi naš rad i rad svih onih koji su prije više od 39 godina osnovali ovu zajednicu u Astoriji.

NASTAVA I AKTIVNOSTI

Naša nastava svake subote započinje druženjem uz molitvu. Nakon pjevanja *Lijepe naše* razdvojimo se u četiri skupine, prema dobi te prema znanju hrvatskoga jezika. Bez obzira na različitosti, svaka skupina ima isti plan: tri su sata ispunjena učenjem hrvatskoga jezika, u sklopu razgovora, čitanja, pisanja, glazbe, plesa i igre. Svjesni smo da djeci vrijeme provedeno u školi nije dovoljno kako bi dobro

naučila hrvatski jezik te uvijek naglašavamo potrebu da se hrvatski jezik govori s djecom i u roditeljskome domu.

Ove je godine početak školske godine bio označen mnogim lijepim događajima. *Columbus Day Parade* (11. listopada) veliki je događaj u našem gradu kojim se slavi otkriće Amerike i Kristo-

Ravnatelj Hrvatske inozemne pastve don Ante Kutleša i voditelj Hrvatske katoličke misije u Astoriji don Ellis Tommaseo na sv. misi

Prvi dan škole

Dani kruha i zahvalnosti
za plodove zemlje -
učiteljica Mirjana Karčić s
malim pekarima

for Columbo, a HKŠ u njemu tradicionalno sudjeluje već šest godina. Put parade bio je dugačak dva kilometra, ali male nožice bile su neumorne, dužinu puta nisu niti osjetile. Djeca su ponosno hodala u majicama s hrvatskim oznakama, crveno-bijele kockice su pravi hit. Možete zamisliti prepirke oko toga čiji je red da nosi znak škole i čiji je red da bude na čelu naše skupine. Roditelji nisu bili ništa manje ponosni, vidjeti hrvatsku zastavu kako visoko vihori bio je pravi užitek.

Školski izlet na farmu u društvu roditelja, baka, djedova i prijatelja bio je još jedan veseli događaj. Vožnja na traktoru, igre skrivača u kukuruza, nogomet na travnjaku i slast kad se ugrize jabuka koju je dijete samo ubralo, još je jedan način stjecanja iskustva i predivna tema za povratak u učionice, razgovor, pisanje i crtanje.

PLANIRAMO JOŠ PUNO TOGA...

U subotu 17. listopada naš gost bio je ravnatelj Hrvatske inozemne pastve don Ante Kutleša. Bila nam je čast s njime moliti prije odlaska u učionice, a također i čuti o njegovu radu s hrvatskim misijama diljem svijeta. Ovo je njegov prvi posjet našoj zajednici, nadamo se da će ih biti još. Subota je također bila označena obilježavanjem *Dana kruha i zahvalnosti za plodove zemlje*. Školski stolovi su bili puni pšenice, kukuruza, brašna, a od svega je najveće veselje bilo mijesiti kruh, od tijesta oblikovati pletenice, perece, razne kreativne stvari koje samo djeca mogu izmisliti. Kruh smo sačuvali za nedjeljnu svetu misu i donijeli ga na oltar s darovima.

I tako je svake subote u našoj školi. Pred nama su Dušni dan i Svi sveti, kada ćemo zapaliti uljanicu, donijeti cvijeće i slike pokojnih za koje ćemo se pomoliti. U planu imamo još puno toga: Dan zahvalnosti, izložbu dječjih radova, priredbu za roditelje, proslavu Svetog Nikole, Svete Lucije... Posebno nas veseli sudjelovanje na velikom događaju u našoj zajednici – božićnom koncertu *Raspjevani hrvatski Božić* u New Yorku, na kome će nastupati zbor HKŠ-a "Hrvatski slavuji".

Posebno treba pohvaliti mame u

Hrvatska zemlja je moja

*Na dlanovima držim te svojim,
U srcu te nosim,
I sa tobom se ponosim.*

*Samo jedna domovina postoji,
Moje bake i djedovi kažu,
Moji mama i tata se slažu.*

*Hrvatska je moja
Najljepša zemlja na svijetu.
Za nju ću sve dati,
Nek je dragi Bog čuva
I sreća uvijek prati.*

*Hrvatska zemlja je moja
Gdje sunce najljepše sja.
Za nju ću sve dati,
Nek je dragi Bog čuva
I sreća uvijek prati.*

Tekst ovogodišnje himne HKŠ (natječaj za glazbu je u tijeku, za više informacija javiti se na: mirjana22@aol.com)

HKŠ-u koje jedanput na mjesec organiziraju prodaju domaćih kolača koji su pripremljeni po hrvatskim receptima. To je slatki događaj za zajednicu, a prodaja je uvijek uspješna. Skupljenim se novcem nabavljaju narodne nošnje iz svih krajeva Hrvatske tako da smo u dvije godine uspjeli kupiti 12 nošnji.

ČVRSTO POVEZANI S HRVATSKOM

Događaji se redaju, lista je dugačka. Iskustva stečena prošlih godina i ove će nam godine olakšati organizaciju i rad, a entuzijazam i zajedništvo svih nas, starijih i mlađih, daje nam sigurnost u uspješnu i veselu godinu. Ivana Kraljić, Katarina Belanich, Molly Ruzich, Antonija Glavan, Marko Mrdelja, Valerija Glavan, Iris Vukić, Slavica Grancarić, Ivanica Antolos, Valentina Glavan, Dorijana Demo i Mirjana Karčić su naši učitelji, dobrovoljci, i zaista iznimne osobe koje nesebično i predano daju dio sebe za uspješan rad škole i napredak djece.

Neizostavno treba spomenuti i našeg voditelja vlč. Ellisa Tommasea. Svojim primjerom duhovnog vođe, svojom providnošću, radom i brigom za dobrobit i napredak zajednice ostavlja neizmjeran dojam na djecu i cijelu Hrvatsku katoličku zajednicu u New Yorku i okolici.

Umjesto zaključka, evo riječi naše učiteljice, a nekada učenice ove škole, Ivane Kraljić: "Kada čuješ djecu da govore hrvatski, plešu ili pjevaju, oni su povezani s Hrvatskom, oni su dio Hrvatske čak i ovdje daleko u Americi." ■

ENG The Croatian Catholic School operates in the frame of the Blessed Ivan Merz Croatian Catholic Mission in New York's Astoria. This school year kicked off with twice as many children enrolled than previously, especially children from 4 to 6 years of age.

Godišnji skup hrvatskih svećenika, đakona i pastoralnih suradnika iz zapadne Europe

VINKOVCI - Hrvatski dušobrižnički ured u Njemačkoj je ured triju biskupskih konferencija: Njemačke biskupske konferencije, Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije BiH. Ured je od 5. do 9. listopada u hotelu "Slavonija" u Vinkovcima organizirao 38. godišnji pastoralni skup hrvatskih svećenika, đakona i pastoralnih suradnika i suradnika koji djeluju u zapadnoeuropskim zemljama. Tema ovogodišnjeg skupa, koji je osmi put organiziran u Hrvatskoj, bila je "Teološko promišljanje o pastoralu samaca". Na ovogodišnjem pastoralnom skupu sudjelovalo je stotinjak hrvatskih svećenika, đakona i pastoralnih suradnika i suradnika koji su angažirani u pastoralu u inozemstvu s Hrvatima koji žive u Austriji, Njemačkoj, Švicarskoj, Skandinaviji i Francuskoj.

Sudionik skupa bio je i vlč. Ante Kutleša, ravnatelj hrvatske inozemne pastve.

"Važno je što smo zajedno na jednome mjestu nekoliko dana. Još važnije je što ćemo zajednički obrađivati temu koju su nam predložili profesori s ovih područja. Tema je aktualna: 'Teološko promišljanje o pastoralu samaca'. Mnogi su od nas samci. Biblija tvrdi da nije dobro da čovjek ostaje sam. Propovjednik kaže da je isprazno biti samac. Kažimo jasno: Pismo želi reći da čovjek ne može biti i ostati čovjek ako nije u odnosu s drugim ljudima", rekao je otvarajući skup delegat Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Njemačkoj fra Josip Bebić.

Dubrovački biskup Želimir Puljić, predsjednik Vijeća za inozemnu pastvu, u kontekstu pastoralu samaca u Svećeničkoj godini iznio je nekoliko misli te rekao kako skup ima dva cilja: "Jedan je da se pozabavimo ovom problematikom koja je i cilj ovoga seminara, a druga je da ljudi koji žive u inozemstvu upoznaju različite dijelove naše domovine. Ovi susreti se organiziraju obično u Njemačkoj, ali od rata naovamo naši pastoralni suradnici uvidjeli su kako treba doći i u domovinu te se informirati o problemima, radostima i nadama ovoga kraja."

Pozdravnom dijelu skupa nazočio je i Silvio Jergović, voditelj Podružnice HMI-ja Vukovar. (Snježana Kraljević)

ISELJENICI SU VAŽNA POVEZNICA HRVATSKE I KANADE

ZAGREB - Podupiremo Hrvatsku u nastojanju da postane članica EU-a te vam odajemo priznanje za iznimnu suradnju s Međunarodnim haškim sudom, rekla je generalna guvernerka Kanade Michaelle Jean koja je nedavno boravila u službenom posjetu Hrvatskoj.

Drago mi je što je Kanada ukinula vize za hrvatske građane i smatram to značajnim doprinosom stvaranju uvjeta za intenziviranje međudržavnih odnosa, ali i međuljudskih kontakata koji su u tim odnosima i te kako značajni, rekao je predsjednik Stjepan Mesić nakon što se susreo s Michaelle Jean. Predsjednik je u svom govoru naglasio kako važnu ulogu u povezivanju dviju zemalja ima hrvatsko iseljništvo u Kanadi te kako tu važnu poveznicu treba iskoristiti na dobrobit obiju zemalja. Posebno je istaknuo velike mogućnosti koje se otvaraju nakon ulaska Hrvatske u NATO u kojem su dvije zemlje saveznici.

HRVATSKA SE, ZBOG VLADINIH MJERA, DOBRO NOSI S KRIZOM

ZAGREB - "Hrvatska kao tranzicijska zemlja ima prilično dobre rezultate u uvjetima krize, a za to su najvećim dijelom zaslužne mjere koje su poduzele državne vlasti", rekao je u Zagrebu Pulok Chatterji, izvršni direktor Svjetske banke iz Indije. Chatterji je rekao da je Hrvatska u prošlosti povukla hrabre poteze izdvajajući posebice monetarne mjere koje su omogućile velike injekcije likvidnosti u iznosu 10 posto BDP-a, kao i Vladine mjere rezanja javnih rashoda i smanjenja povlastica djelatnicima državne uprave. Smatra da su uvođenje "kriznog poreza" i povećanje stope PDV-a na 23 posto pravilni potezi i u skladu su s izazovima pred kojima se Vlada našla.

OVOGODIŠNJI ULOV RIBE BIT ĆE REKORDAN!

SPLIT - Ribarstvo je jedna od rijetkih gospodarskih grana u kojoj je izvoz veći od uvoza - unatrag nekoliko godina rast je veći od 60 posto. Iako je do kraja godine ostalo više od dva mjeseca, hrvatska flota plivarica dosad je ulovila oko 45.000 tona sitne plave ribe - srdela, incuna te nešto papalina, što je 4.000 tona više nego u cijeloj 2008. godini. Predsjednik Ceha ribara Hrvatske obrtničke komore Ante Fabijanić rekao je da će ove godine ulov ne samo sitne plave ribe, nego i bijele biti rekordan, a to znači ponovno i dobar izvoz ribe i ribljih prerađevina. Prošle godine Hrvatska je izvezla 30.000 tona ribe u vrijednosti od 800 milijuna kuna, od čega su prerađevine teške oko 270 milijuna kuna. Izvoz ribe čini 15 posto izvoza naših poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

KNJIGA NA NOVIM MEDIJIMA

Piše: Vesna Kukavica

Organizacije koje su najviše napravile za promicanje knjige na novim medijima i književnosti među korisnicima suvremenih tehnologija u našem izvandomovinstvu su HDS i Savez Hrvata u Mađarskoj, utemeljitelji Naklade *Croatica*, te Hrvatski etnički institut u Chicagu

Suvremeno doba masovne primjene informacijskih i komunikacijskih tehnologija postaje i razdoblje stvaranja novih oblika kulture, kao što je digitalna kultura. Tako svakog dana svjedočimo sveopćem pomaku prema kulturi čitanja i pisanja u digitalnom obliku. Knjigoljupci 21. stoljeća imaju privilegij istodobno ostati vezani uz tradicionalne knjige i biti otvoreni prema elektroničkim. Nova Svjetska digitalna knjižnica (WDL) pokrenuta je proljetos u sjedištu Unesca u Parizu, a baza podataka koja nezaustavljivo raste može se posjetiti na internetskoj adresi: www.wdl.org. Korisnicima WDL sadržaje predlaže na više od 40 jezika, dok funkcije pretraživanja i navigacije ima na sedam jezika i to engleskom, arapskom, kineskom, španjolskom, francuskom, portugalskom te ruskom. Knjižnica američkog Kongresa održava internetsku stranicu WDL-a, a njezin ravnatelj James Billington poručuje kako WDL nema namjeru konkurirati drugim internetskim knjižnicama, poput Google Book Searcha i Europeane, već pobuditi zanimanje mladih čitatelja i zainteresirati ih za čitanje knjiga.

Istodobno, razvijaju se i novi pristupi kulturnoj raznolikosti koji ističu posebnosti umjetničkih izričaja, kulturnih dobara i usluga kao temelja komunikacije manjinskih zajednica i većinskih domicilnih društava. Kada govorimo o našoj izvandomovinskoj knjizi i čitateljstvu digitalnog naraštaja na planetarnoj razini, organizacije koje su najviše napravile za promicanje knjige na novim medijima i književnosti među korisnicima suvremenih tehnologija jesu Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj, utemeljitelji Naklade *Croatica*. Slijedeći planetarne tendencije, naša zajednica u Mađarskoj je za desetu obljetnicu izlaska digitalizirala kapitalnu knjigu o tisućugodišnjim vezama Hrvata i Mađara vrnog etnologa Đure Šarošca i učinila je besplatno dostupnom svima na mreži. Budimpeštanska Naklada *Croatica* osvaja, uz etnomuzikološka izdanja na nosačima zvuka, najmlađe čitateljstvo sa svojim najnovijim četverojezičnim izdanjem dviju bajki autora Lászla Devecserya pod naslovom *Hvalisavi pjetlić*

(*A csacska kakaska; Rooster, the boaster; Der freche Hahn*) te *Nezasitni Miško* (*Mohó Misi; Greedy Micky; Gieriger Michel*). Prema riječima ravnatelja *Croatice* Čabe Horvatha, ta je audioknjiga najava multimedijских događaja u svezi s proslavom desete obljetnice utemeljenja *Croatice*, koja će započeti u prosincu i događat će se tijekom iduće godine.

U prekomorskim zemljama Hrvatski etnički institut u Chicagu ističe se u objavljivanju zvučnih i e-knjiga, osobito udžbenika za učenje hrvatskoga jezika autora Vinka Grubišića. U zemljama Južne Amerike u digitalizaciji knjiga ističe se Latino-američki kulturni institut u Buenos Airesu, zahvaljujući informatičkom stručnjaku i poliglota kakav je Joza Vrljičak.

Kada govorimo o domovinskoj književnoj sceni i digitalizaciji, treba izdvojiti Društvo za promicanje književnosti na novim medijima. Njihov projekt koji je u Lijepoj našoj najviše napravio za promicanje književnosti na novim medijima jest *Besplatne elektroničke knjige*, koje se mogu naći na internetskoj stranici: www.elektronickeknjige.com. Projekt je pokrenula prije osam godina skupina entuzijasta predvođenih književnikom Krešimirom Pintarićem iz Osijeka. Ta internetska stranica trenutno ima stotinu objavljenih knjiga i predstavlja odličan presjek suvremene hrvatske književnosti.

Na ovogodišnjim europskim sajmovima knjiga, od Frankfurta i budimpeštanskog *Tjedna knjige* do zagrebačkog *Interlibera*, moguće je informirati se o fenomenima koji se odnose na aktualne promjene knjiške kulture s obzirom na tehnološke promjene. Ti se fenomeni kreću od zvučne i digitalne knjige, bloga i književnosti na Internetu preko internetske enciklopedije wikipedije, digitalizacije knjižne baštine pa sve do skupih elektroničkih čitača. Ekran zamjenjuje papir jer iz dana u dan sve veću količinu teksta primamo u zvuku i slici sa zaslona računala. Prema rezultatima ankete koja je provedena na jesenskome Frankfurtskom sajmu knjiga, gotovo polovica izdavača očekuje da će u idućih deset godina digitalne verzije knjiga zamijeniti tradicionalna fizička izdanja. Trećina od tisuću ispitanih profesionalaca iz 30 zemalja sudionica na sajmu vjeruje da će tiskana riječ zadržati simpatije književne publike unatoč razvoju tehnologije. Istodobno, samo trećina ispitanika trenutačno se uopće ne koristi čitačima elektroničkih knjiga, izvještava *The Bookseller*. Rezultati nude fascinantan uvid u to kako bi digitalizacija, koja je 2007. godine prozvana najvećim izazovom s kojim se nakladništvo treba suočiti, mogla oblikovati sve aspekte produkcije knjiga u godinama koje dolaze, izjavio je Juergen Boos, direktor Frankfurtskog sajma knjiga. Neengleski jezici, pogotovo mali poput našega, moraju žurno osvajati virtualni prostor i nuditi vlastita književna postignuća u digitaliziranim knjigama. ■

ENG Croatia's Society for the Promotion of Literature on New Media is implementing the Free Electronic Book project, which has made the most significant contribution to promoting our literature on new media and among users of modern media and technologies, and can be found at the Internet site www.elektronickeknjige.com.

Kontejnerski terminal najuspješniji u Europi

Projektom vrijednim 190 milijuna eura Rijeka će ponovno postati jedna od vodećih europskih luka. U riječkoj luci posljednjih deset godina ostvareno je povećanje pretovara kontejnera s 12.000 na 170.000, što je najveće povećanje opsega tog posla u Europi

Kontejnerski terminal na Brajdici

Tekst: Uredništvo (izvor Vjesnik)

Projekt obnove riječkoga prometnog pravca Rijeka Gateway vrijedan je 190 milijuna eura, a realizira se od kraja 2003. u suradnji Vlade i Svjetske banke. Tim projektom, osim modernizacije lučkih teretnih terminala te gradnje pristupnih prometnica prema luci, obuhvaćena je i gradnja novoga putničkog terminala na riječkom lukobranu, što je koštalo 95 milijuna kuna. Projekt je počeo prije nekoliko godina gradnjom novog mosta na korijenu lukobrana, gradnjom zgrade putničkog terminala u kojoj je sagrađen i lučki kontrolni centar. Tu je i moderni putnički pomorski terminal sa svim pratećim sadržajima, uključujući carinsku i policijsku službu, a uređeno je i nekoliko ugostiteljskih objekata. Za pristajanje putničkih brodova te ma-

njih kruzera temeljito je rekonstruirano 150 metara na početnom dijelu lukobrana. Prema riječima ravnatelja Lučke uprave Rijeka Bojana Hlače, kroz riječku luku godišnje prođe oko 200.000 putnika, a idućih godina zbog gradnje spomenute infrastrukture taj broj trebao bi biti udvostručen. U drugoj fazi uređenja putničkog terminala planira se i gradnja istočnog krila zgrade (2.500 četvornih metara) te uređenje još dodatnih 300 metara lukobrana, gdje će moći pristajati brodovi gaza većeg od sedam metara, a to znači i najveći kruzeri. U planu je gradnja šetnice na lukobranu, što bi postalo velika turistička atrakcija za Rijeku koja se umnogome okreće urbanom turizmu. U srpnju ove godine riječki lukobran postao je gradska šetnica u cijeloj svo-

joj dužini od 1.740 metara. Hlača je naglasio da realizacija projekta Rijeka Gateway osigurava Rijeci 2.000 radnih mjesta te još tisuću u cijeloj regiji. Procjenjuje se da će taj projekt povećati konkurentnost hrvatskoga gospodarstva, a riječkoj luci omogućiti da se ponovno vrati među vodeće europske luke. Naime, riječka luka ponovno postaje azijska vrata u Europu, posebice u njezin jugoistočni dio. Kontejnerski terminal riječke luke ostvario je u posljednjih deset godina povećanje pretovara kontejnera s 12.000 na 170.000, što je najveće povećanje opsega tog posla u cijeloj Europi. Povećanju konkurentnosti riječkoga prometnog pravca iznimno će pridonijeti i gradnja nizinske pruge Rijeka - Zagreb - Botovo (na mađarskoj granici) u dužini od 296 kilometara. To bi povećalo pretovar u toj luci sa sadašnjih 12 milijuna tona na više od 30 milijuna tona tereta te pretovar milijun kontejnera godišnje. Time bi Rijeka postala vodeća luka na Jadranu. ■

ENG A 190 million euro project will see Rijeka once again becoming one of Europe's leading ports. The past ten years have seen the scale of container activity in the Port of Rijeka grow from 12,000 to 170,000 units, the greatest increase in this line of work in Europe.

Uspješna turistička sezona unatoč globalnoj krizi

Uz pravodobne i učinkovite mjere hrvatske vlade i mjerodavnog ministarstva, doprinos uspješnoj sezoni dale su i "male karike" u turističkom lancu, one koje obično ne primjećujemo, ali bez kojih sustav ne može opstati

Napisala: **Dobriła Stella (Vjesnik)**

Više od 2.000 turističkih djelatnika iz zemlje i inozemstva okupilo se potkraj listopada u Bolu na Braču, domaćinu ovogodišnje manifestacije Dani hrvatskog turizma i dvostrukom šampionu turističke sezone 2009. godine. Sezoni na izmaku, koja je do kraja rujna po broju turističkih noćenja već dosegla 96 posto ukupnog prometa u usporedbi s rekordnom 2008., prethodile su zlonamjerne procjene o njezinu slomu, a time i krah u nacionalne ekonomije, čiji je jedan od stupova upravo turizam. Pod udarima globalne recesije koja je bacila na koljena najjače svjetske ekonomije i turističke velesile, Hrvatska polako privodi kraju najzahtjevniju sezonu u svojoj povijesti. Njezini iznimno uspješni rezultati, koji su u nekim segmentima čak i bolji od prethodne sezone, ušutkali su zloguke proroke, ali i potvrdili činjenicu da se mobilizacijom svih čimbenika u turističkom lancu možemo othrvati negativnim učincima krize. Prema podacima za prvih sedam ovogodišnjih mjeseci, jedino je Afrika kao

regija imala porast međunarodnih dolazaka od oko četiri posto, dok su svi ostali bili u minusu, pri čemu je Hrvatska imala bolje rezultate od ostatka Europe. Za Hrvatsku je još povoljnija statistika za prvih devet mjeseci, po kojoj smo ostvarili porast noćenja od jedan posto što je, prema riječima di-

rektora španjolske turističko-konzultantske tvrtke THR Jorgea Gieschena, rijetkost čak i u svjetskim okvirima. Uz pravodobne i učinkovite mjere hrvatske vlade i mjerodavnog ministarstva, dobar prometni sustav i visoku razinu opće sigurnosti, svoj doprinos uspješnoj sezoni dale su i "male karike" u turističkom lancu, one koje obično ne primjećujemo, ali bez kojih sustav ne može opstati. Stoga manifestacija Dani hrvatskog turizma nije bila samo prigoda za razmjenu iskustava u sklopu struke, analizu rezultata sezone na izmaku, te donošenje smjernica za iduću, jednako tešku, izazovnu i zahtjevnju turističku 2010. godinu, već je bila i prigoda da se pokaže kako uspjeh ovogodišnje sezone, za koju su neki tvrdili da će zabilježiti tridesetpostotni podbačaj, nije slučajnost ili puka sreća, nego rezultat mobilizacije svih sastavnica turističkog sustava. ■

Bol – apsolutni šampion

Svečana dodjela nagrada i priznanja najboljima u akcijama Hrvatske turističke zajednice – "Turistički cvijet - kvaliteta za Hrvatsku", "Plavi cvijet", "Zeleni cvijet" te "Djelatnik godine" - bila je kruna ovogodišnjih Dana hrvatskog turizma i poruka da je sustav prepoznao profesionalnost i entuzijazam nagrađenih. Upravo je te odlike, koje i određuju brzinu pulsa svakoga turističkog organizma, istaknula premijerka Jadranka Kosor koja je načelniku Bola Tihomiru Marinkoviću uručila ugledno priznanje – "Turistički cvijet - kvaliteta za Hrvatsku". Kao apsolutnoma turističkom šampionu ovogodišnje sezone, Bolu je pripao i "Turistički cvijet" u kategoriji mjesta na Jadranu s manje od 10.000 ležajeva. Split, Dubrovnik i Opatija apsolutni su pobjednici u kategoriji najbolje uređenih gradova u primorskoj Hrvatskoj, dok su prvaci kontinentalnog turizma Slavonski Brod, Čakovec i Stubičke Toplice.

ENG Bol on the island of Brač played host to this year's Days of Croatian Tourism in late October. Bol is also the double-crown winner of the 2009 tourist season. This year's peak tourism season was judged to have been a very successful one, in spite of the ongoing global crisis.

Od čistača do uspješnoga američkog poduzetnika

Prve godine bile su teške, bile su to rane sedamdesete, prisjeća se Ante: "U New Yorku nije bilo posla za biranje i prihvaćao sam svaku ponudu. Nikad se nisam sramio niti jednog posla i uvijek sam vjerovao da ću svojim poštenim radom uspjeti."

Ante Kusturić i njegov zet Edi Grčić, koji mu je desna ruka u poslu

Napisala: **Višnja Miočić** (*Croatian Chronicle*)

U ovim teškim i pomalo nesigurnim vremenima svi tražimo znakove ohrabrenja i gledamo s nadom u svakoga uspješnog pojedinca i zajednicu, slijedeći njihovi primjer i nadajući se da će bolja vremena uskoro doći i za ostale. Danas, kad svako radno mjesto postaje prava lutrija, a budućnost je neizvjesna, više nego ikad prije s divljenjem gledamo i na sve naše sunarodnjake koji su u iseljeništvu, unatoč svim teškoćama, stvorili uspješne kompanije, izgradili bolji život za sebe i svoje obitelji, za svoje mnogobrojne zaposlenike, ali i za cijelu zajednicu.

Jedan od njih je ugledni i uspješni Hrvat Ante Kusturić iz New Yorka. Kom-

panija koja se bavi proizvodnjom tekstila i tekstilnih odjevnih predmeta, koju je Kusturić desetljećima stvarao i gradio sa svojom obitelji, uspješno se odupire trenutnoj teškoj ekonomskoj krizi i dok se slična proizvodnja posljednjih desetljeća prebacuje u razne daleke i siromašne zemlje, Ante Kusturić i njegova kompanija *Machinit* i dalje proizvode izvorni američki proizvod. U ukupno tri tvornice na području New Yorka zapošljavaju gotovo pet stotina radnika.

Antu Kusturića susrećemo u njegovoj radionici u East Farmingdalu. Iako je neradna subota, zajedno s Edijem Grčićem, suprugom svoje najstarije kćeri Isabelle, koji mu je u poslu posljednjih godina postao desna ruka, rješavao je preostale poslove toga dana i dogovarao početak sljedećega radnog tjedna. "Oz-

biljan pristup radu i upornost jedino su jamstvo za uspjeh", kaže nam Ante koji je još kao mladić u rodnoj Hrvatskoj uvidio da u komunističkom sistemu neće moći ostvariti svoje životne snove. Odgojen u vrijednoj, tradicionalnoj, hrvatskoj katoličkoj obitelji koja je u Slavoniju stigla iz Promine pokraj Omiša, Ante je, kao i većina njegovih sunarodnjaka, za rane mladosti odlučio da će sreću potražiti izvan Hrvatske. Krajem šezdesetih godina odlazi najprije u Francusku, gdje se zadržao nekoliko godina. U Parizu upoznaje svoju suprugu Nedjeljku, koja je također kao mlada djevojka u Francusku stigla u potrazi za boljim životom iz rodnog Splita. U Parizu im se rađa i prva kći, a nakon dolaska u New York, Ante i Nedjeljka dobili su još jednu kćer i sina.

NEZABORAVNA BOŽIČNICA

Prve godine su bile teške, bile su to rane sedamdesete, prisjeća se Ante: "U New Yorku nije bilo posla za biranje i prihvaćao sam svaku ponudu. Nikad se nisam sramio niti jednog posla i uvijek sam vjerovao da ću svojim poštenim radom uspjeti. Bili su to svakakvi poslovi, uključujući i posao čistača u tadašnjoj zgradi *Bowery Savings* banke u 42. ulici." Iz tog se vremena Ante posebno prisjeća jednog događaja: "Neću nikad zaboraviti Božić '71. godine, kada su bogate gospođe iz te elitne njujorške zgrade odlučile upoznati i osoblje koje radi na održavanju zgrade. Kad su došle do mene, ja sam strpljivo odgovarao na njihova pitanja, ali na francuskom jer moj engleski još nije bio dovoljno dobar. Njih je to toliko zapanjilo i fasciniralo da im njihov čistač odgovara na francuskom jeziku da su me počele ispitivati zašto to radim, i kako to da nemam drugi posao. Ja sam im iskreno odgovorio da sam tek stigao u New

York, s mladom obitelji, i da smatram svaki posao jednako vrijednim ako mi omogućava da pošteno prehranim svoju obitelj. Njih je valjda iskrenost mladoga europskog useljenika toliko dirnula da su odlučile za mene i moju obitelj skupljati božićnicu po cijeloj zgradi. Ta je božićnica na kraju bila jedno predivno iznenađenje za mene i za moju obitelj jer nam je omogućila puno lakši početak života u Americi, pa čak i pomogla da uplatimo depozit za našu prvu kuću u Ozon Parku”, prisjeća se Ante.

Ubrzo nakon toga pronašao je i novi posao u jednoj tekstilnoj kompaniji, gdje je tijekom desetak godina naučio sve tajne zanata koje su mu, kaže, bile dovoljne da jednog dana uvidi kako može i sam pokrenuti svoju tvornicu: “Bila je to tek jedna iznajmljena prostorija u Brooklynu, u koju sam smjestio svoj prvi šivaći stroj i poslagaio primjerke tkanina i konca, nadajući se klijentima. Ali prolazili su dani, pa tjedni i mjeseci, a u moju radionicu nije nitko ulazio, i baš kad sam se počeo pitati ima li to sve smisla, ušao je jedan gospodin s komadom tkanine u ruci i upitao: ‘Možete li vi meni to napraviti?’ Ja sam sav sretan uzviknuo: ‘Naravno da mogu!’ I tako, malo-pomalo, posao je krenuo, počeo je rasti i razvijati se.”

Od tih ranih početaka prošlo je više od tri desetljeća, a tekstilna industrija obitelji Kusturić izrasla je u međuvremenu u veliku i uglednu kompaniju,

Antina sudbonosna zgrada Bowery Savings banke u 42. ulici

čiji se proizvodi prodaju diljem Amerike. “Bezbroj puta smo moja žena, djeca i ja radili vikendima, pa i noću, kako bismo dovršili dogovoreni posao. Ništa od svega što imamo danas nije došlo lako i samo po sebi.”

LJUBAV ZA OBITELJ I DOMOVINU

Kusturići su ugledni i aktivni članovi njujorške hrvatske zajednice. Za Antu će mnogi reći kako je svojim primjerom prednjačio u vrijeme kad je Hrvatskoj najviše trebala pomoć, u vrijeme Domovinskog rata. “Ne želim to posebno isticati jer mislim da sam samo učinio ono što sam mogao, kao i svi drugi. Bez obzira na našu materijalnu pomoć koju smo slali iz iseljništva, smatram da je puno više dao svaki hrvatski vojnik koji je branio domovinu.” Mnogobrojni prijatelji obitelji Kusturić posebno ističu njihovu velikodušnost kad su u pitanju razne humanitarne akcije, a poznat je i njihov angažman i pomaganje raznim kulturnim i vjerskim projektima u domovini, u kojima često sudjeluju bez velike pompe i pažnje javnosti. Za dugogodišnje domoljubno djelovanje Antu Kusturića odlikovao je pokojni predsjednik Tuđman Redom Ante Starčevića, Redom hrvatskog trolista i Spomenicom Domovinskog rata.

Ante posebno ističe kako mu je drago što su uspjeli školovati troje djece na uglednim školama i fakultetima. Najstarija kći Isabella jedina je, nakon školovanja i udaje, ostala u blizini roditelja, na Long Islandu, gdje živi s troje djece i suprugom Edijem, s kojim nastavlja tradi-

ciju obiteljskog posla. Sin Nick je liječnik i s obitelji živi na Floridi, a kći Natalie, koja je psiholog, živi u Kaliforniji.

ZATVORENI KRUG

Iako još uvijek angažiran u kompaniji, Kusturić pronade vremena i za posjete Hrvatskoj. Zajedno sa suprugom Nedjeljkom najviše vremena provodi u Splitu, gdje imaju stan. Kao i mnogobrojni uspješni sunarodnjaci, i Kusturić je pokušao dio svoga znanja i iskustva uložiti u poslovne investicije u Hrvatskoj, ali to iskustvo, kaže, nije bilo pozitivno. No, to ga nije obeshrabrilo: “Još uvijek se puno toga treba mijenjati, možda najviše u radnom mentalitetu ljudi, ali sve to treba razumjeti. Naša domovina je još uvijek jako mlada i treba vremena da sazrije i izraste u snažnu i modernu državu.”

Kad su prije nekoliko godina tražili odgovarajući prostor za vjenčanje Antine kćeri, odjednom se obitelj Kusturić našla ispred elitnog restorana Cipriani u 42. ulici. Ante je pogledao uvis i ugledao dobro poznatu zgradu Bowery Savings banke gdje je prije toliko godina dobio kao čistač svoju nezaboravnu božićnicu. “Sjećaš se ove zgrade?” upitao je sa smiješkom suprugu. “Vratila su nam se sjećanja sa samih početaka u New Yorku. Rekao sam kćeri: ‘Ovdje će biti vjenčanje!’ i tako je i bilo”, priča nam ushićeno Ante. Krug se zatvorio nakon trideset godina, siromašni čistač se vratio kao uspješni američki poduzetnik i u istoj zgradi priredio kćeri glamurno njujorško vjenčanje. ■

Ante i Nedjeljka Kusturić ugledni su i aktivni članovi hrvatske zajednice u New Yorku

ENG Ante Kusturić is a successful American businessman of Croatian extraction, who owns and runs a textile production and apparel company. Kusturić is a very active and deserving member of the Croatian community in New York.

osnivač stalne godišnje nagrade "Josip Juraj Strossmayer" i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, pokrovitelj nagrade, dodjeljuju ovu nagradu radi poticanja znanstvenog stvaralaštva na području društvenih, humanističkih, medicinskih, prirodnih, tehničkih i informacijskih znanosti kao i za izdavački pothvat godine.

Odbor za dodjelu nagrade u sastavu: akademik Tomislav Raukar, predsjednik i članovi: akademik Hrvoje Babić, mr. Juraj Centner, akademik Žarko Dadić, akademik Nedjeljko Fabrio, akademik Vladimir Goldner, akademik Božidar Liščić, Katja Luka Kovačić, akademik Slavko Matić, prof. dr. sc. Željko Potočnjak i akademik Petar Šimunović dodijelio je u okviru Međunarodnog sajma knjiga INTERLIBER 2009. nagradu

Josip Juraj Strossmayer

sljedećim autorima i djelima objavljenim u 2008. godini

Za najuspješnija znanstvena djela na hrvatskom jeziku:

- ♦ *za društvene znanosti*
prof. dr. sc. Slobodan Kaštela i dr. sc. Ladislav Horvat: „Prometno pravo“, nakladnik Školska knjiga d.d., Zagreb
- ♦ *za humanističke znanosti*
dr. sc. Doris Baričević: „Barokno kiparstvo sjeverne Hrvatske“, nakladnik Školska knjiga d.d. Zagreb
- ♦ *za prirodne znanosti*
George Mateljan: „Najzdravije namirnice svijeta“, nakladnik Planetopija d.o.o., Zagreb; Profil International, Zagreb; Udruga Split zdravi grad
- ♦ *za medicinske znanosti*
prof. dr. sc. Stracimir Gošović i mr. sc. Gojko Gošović: „Priručnik za komercijalna i mornarička dubinska ronjenja“ nakladnik Laurana d.o.o., Zagreb
- ♦ *za tehničke znanosti*
prof. dr. sc. Dušan Benčić, dipl. ing. geod. i prof. dr. sc. Nikola Solarić, dipl. ing. geod.: „Mjerni instrumenti i sustavi u geodeziji i geoinformatici“, nakladnik Školska knjiga d.d., Zagreb

Povelju za najuspješniji izdavački pothvat dobili su:

- ♦ *za društvene znanosti*
Kigen d.o.o., Zagreb za djelo akademika Bože Udovičića: „Križa se produbljuje“
- ♦ *za humanističke znanosti*
Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb za djelo akademika Petra Šimunovića i Franje Maletića: „Hrvatski prezimenik“
- ♦ *za prirodne znanosti*
Hrvatski geološki institut – Zavod za geologiju, za djelo urednika dr. sc. Antuna Šimunića: „Geotermalne i mineralne vode Republike Hrvatske“ (Geološka monografija)
- ♦ *za medicinske znanosti*
Medicinska naklada, Zagreb, za djelo dr. sc. Marka Jukića, prof. dr. sc. Vladimira Gašparovića, prof. dr. sc. Ina Husedžinovića, prof. dr. sc. Višnje Majerić Kogler, doc. dr. sc. Mladena Perića, prim. dr. sc. Josipa Žunića: „Intenzivna medicina“
- ♦ *za tehničke znanosti*
Graphis d.o.o., Zagreb, za djelo Zdravka Vlaića „Englesko-hrvatski rječnik elektroničkog nazivlja“

Zagrebački velesajam i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti čestitaju dobitnicima!

Vrhunska višetisućljetna baština

Ministar Biškupić podsjetio je da se starogradski ager, kao i prije više od dva tisućljeća, i danas nalazi pod kulturom maslina i vinograda, a njegova podjela obilježena je suhozidima

Ministar kulture
Božo Biškupić,
gradonačelnica
Staroga Grada
Đurđica Plančić i
Ivo Milatić

Pripremio: Hrvoje Salopek Snimke: HINA

Hrvatska je nedavno dobila i sedmu lokaciju na UNESCO-vu popisu svjetske prirodne i kulturne baštine - Organizacija UN-a za obrazovanje, znanost i kulturu u svoj je registar uvrstila i Starogradsko polje. Kruna upisa bila je svečanost dodjele UNESCO-ove povelje Starome Gradu na otoku Hvaru koja je održana 17. listopada u Gradskoj čitaonici - Hrvatskom domu Staroga Grada. To visoko priznanje Svjetske organizacije za obrazovanje, znanost i kulturu gradonačelnici Staroga Grada Đurđici Plančić uručila je Mechthild Roessler, ravnateljica UNESCO-ova ureda za SAD i Europu. Uručujući povelju, istaknula je kako je Starogradsko polje poznato kao grčki ager, kruna u dragulju svjetske kulturne baštine, te izrazila zadovoljstvo što je upravo ta povelja pripala Hrvatskoj koja je po svojoj baštini odavno prepoznata u UNESCO-u.

Ministar kulture Božo Biškupić zahvalio je visokoj predstavnici UNESCO-a te predstavnicima ICOMOS-a, Međunarodnog savjeta za muzeje i galerije koji djeluju pri UNESCO-u. Tim priznanjem, rekao je Biškupić, grad Hvar i Republika Hrvatska bit će još prepoznatljiviji, ne samo kad je riječ o hrvatskoj i svjetskoj kulturnoj baštini, nego će to pridonijeti i razvitku turizma.

Podsjetio je da se starogradski ager, kao i prije više od dva tisućljeća, i danas nalazi pod kulturom maslina i vinograda, a njegova podjela obilježena je suhozidima, koji su nenadmašna vizualna odrednica i vrhunska višetisućljetna baština koja je

na Mediteranu sačuvana samo na još tri mjesta - Metapontu, Hersonesu i Emporionu, ali ne u tako visokoj mjeri kao što je starogradski ager.

Starogradsko polje na Hvaru sedmi je lokalitet koji je Hrvatska upisala na Listu svjetske baštine, uz ostalih pet kulturnih (Dioklecijanova palača i povijesni kompleks Splita, stari grad Dubrovnik, ranokršćanski kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču, povijesna jezgra Trogira i katedrala sv. Jakova u Šibeniku) i jednoga prirodnog (Nacionalni park Plitvička jezera). Priprema kandidature Starigradskog polja za Listu svjetske baštine trajala je nekoliko godina, a cijeli su projekt koordinirali i vodili stručnjaci Ministarstva kulture. Važnost projekta prepoznala je lokalna zajednica koja je slijedom usvajanja Plana upravljanja lokalitetima osnovala i posebnu ustanovu koja će se skrbiti o budućem razvoju Starigradskog polja vodeći se smjernicama UNESCO-a za razvoj lokaliteta od posebne važnosti za svjetsku baštinu. ■

Najbolje očuvani antički katastar

Starogradsko polje, najveća i najplodnija ravnica na jadranskim otocima, najbolje je očuvani antički katastar na Mediteranu i u Europi. Početkom 4. st. pr. Kr. ravnica je pravolinijski podijeljena u grčkome metričkom sustavu na 75 parcela. Temeljna parcela bio je izduljeni pravokutnik veličine oko 900 x 180 m, koji se jasno može iskazati grčkim mjernim jedinicama.

Starogradsko polje snimljeno iz zraka

ENG Croatia recently saw its seventh location inscribed into the UNESCO World Heritage List of cultural and natural elements. Stari Grad Plain on the island of Hvar has joined the list. It is the best-preserved antiquity period land parcelling system in the Mediterranean and in Europe.

Vrednote manjina obogaćuju većinski narod

Đuro Vidmarović u ime svih književnika naglasio je da književnost ne može biti manjinska, već se pisac vrednuje prema dosezima svoje estetike

Gosti i domaćini na okupu

Napisala: **Ana Bedrina**

U već uobičajenom jesenskom terminu, od 15. do 17. rujna, održani su u Rovinju VI. susreti književnika hrvatskih manjina s književnicima u Hrvatskoj. Uz inicijatore Susreta HKD "Franjo Glavinić" i Matice hrvatske – Rovinj, u Organizacijskom odboru od prve godine sudjeluje i pulska podružnica Hrvatske matice iseljenika. Organizacijski odbor predstavljaju predsjednik HKD-a Branimir Crljenko, Mario Sošić, Olivera Dundović, Ana Bedrina i Đuro Vidmarović.

Ovogodišnji Susreti započeli su u popodnevnom satima otvorenjem izložbe knjiga iz Mađarske koje su izašle na hrvatskom jeziku u izdanju kuće Croatica. Izdavačku kuću Croatica i mnogobrojne knjige i časopise predstavili su Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj te ravnatelj Croaticae, Čaba Horvath.

Svečano otvorenje Susreta književnika održano je uvečer u gradskome Domu kulture pred mnogobrojnim visokim gostima. U ime organizatora nazočnima su se obratili Mario Sošić iz HKD-a "Franjo Glavinić"; Ana Bedrina, voditeljica pulske podružnice HMI-ja; Davorin Flego, predsjednik Gradskog vijeća Grada Rovinja; Valerio Drandić, dožupan i savjetnik istarskog župana Ivana Jakovčića. Đuro Vidmarović naglasio je u ime svih književnika da književnost ne može biti manjinska, već se pisac vrednuje prema dosezima svoje estetike. Na kraju se nazočnima obratio Ivan Bagarić, predsjednik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske u Saboru RH. Svi govornici su izrazili veliko zadovoljstvo održavanjem takvih susreta književnika iz hrvatskih i drugih manjina te su prepoznali vrednote kojima manjine mogu obogatiti većinski narod, a izrazili su potporu za buduće održavanje Rovinjskih susreta. Ivan Bagarić je u svom izlaganju, uz pohvalu za inicijativu, dodatno govorio o

stvaranju nove strategije prema Hrvatima u inozemstvu općenito.

ČITANJE 'LIJEPE RIJEČI'

Prva večer, nakon svečanih pozdrava uzvanika, posvećena je čitanju "Lijepa riječi". Književnici su imali prigodu predstaviti se po svom izboru vlastitim izvatcima iz svoga stvaranja. Olivera Dundović i Sonja Dušić zatim su predstavile književnike i pjesnike koji su pristigli iz Slovenije, Njemačke, Italije, Austrije, Mađarske, Crne Gore, Srbije, Ukrajine i Hrvatske. Ulomke iz svojih književnih stvaralaštva kazivali su Iris Cecilia De Corbavia, Stipe Cvitan, Ljubica Kolarić-Dumić, Matija Đanić, Suzana Glavaš, Robert Hajszan, Čaba Horvath, Dubravka Jovanović, Duško Lončar, Tomislav Milohanić kao predstavnik Istarskog ogranka Hrvatskog društva književnika, Nevenka Nekić, Ivan Ott te Aleksa Pavlešin. Svečanost je svojim nastupom uvećao mješoviti pjevački zbor HKD-a "Franjo Glavinić".

Drugi dan Susreta je manje poetičan jer se znanstvenim izlaganjima predstavnika hrvatskih manjina u susjednim zemljama predočuju činjenična stanja u zajednicama hrvatskih manjina, a koja nisu uvijek pravedna i ne odgovaraju reciprocitetu uživanja prava koja Hrvatska daje drugim manjinama.

Na stručno-znanstvenom skupu bile su predstavljene publikacije o hrvatskim manjinskim zajednicama u susjednim zemljama i izlaganja o njihovu položaju i problemima na koja nailaze. Domagoj Ante Petrić govorio je o hrvatskoj kulturnoj dinamici u globaliziranoj Europi i svijetu, Suzana Glavaš o Cvijeti Zuzorić, odnosno o nadahnućima hrvatske i talijanske književnosti, Sanja Vulić o književnom stvaralaštvu Vladimira Bošnjaka, a Duško Lončar o hrvatskoj književnoj dijaspori kao zavičajnoj estetskoj

vrijednosti. Iris Cecilia De Corbavia nazočnima je govorila o "Torquati", romanu o seljenju duša u vremenu i prostoru, Ivan Ott je govorio o književnosti Hrvata doseljenih u Njemačku, Marija Belošević o knjizi kao mostu između naroda i kultura, Čaba Horvath je predstavio bogatu djelatnost izdavačke kuće Croatica, a Robert Hajsan je Josipa Haydna predstavio kao gradišćanskohrvatskog skladatelja.

STRUČNO-ZNANSTVENI SKUP

O prilogu hrvatske poetske riječi u Subotici govorila je Nevenka Nekić, Tomislav Milohanić o preplitanju dijalekta i standarda u svome književnom stvaralaštvu. Mišo Hepp je izlagao na temu "Ustanovna pozadina kao jedina mogućnost preživljavanja autohtonih Hrvata Mađarske", dok je Mijo Karagić govorio o gradišćanskim Hrvatima u Mađarskoj te o Hrvatima u Slovačkoj. Šima Rajić izlagao je o kulturnom i nacionalnom djelovanju KUD-a "Vladimir Nator" u Somboru, Matija Đanić

o ulozi glasila "Miroljub", Dubravka Jovanović o njegovanju tradicije, kulture i povijesti Boke, Ljubica Kolarić - Dumić o Srijemu u 18. stoljeću i danas, a Mirko Orlić o Hrvatima slovenskog primorja i njihovim manjinskim pravima. Snježana Trojačanec govorila je o velikom zalaganju oko bilateralnog sporazuma o zaštiti prava Hrvata u Makedoniji koje još nije dalo rezultate, a Đuro Vidmarović govorio je o domoljublju i rodoljublju u književnom stvaralaštvu hrvatskih manjina, dok je Damir Murković govoreći o Hrvatskoj zajednici u Trstu predstavio i bogatu monografiju o osmostoljetnoj povijesnoj nazočnosti Hrvata u Trstu.

U večernjim satima predstavljene su nove knjige Sanje Vulić "Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj" te "Hrvatsko rasuće" i "Teme o Hrvatima u Mađarskoj" Đure Vidmarovića.

ENG The VIth meeting of Croatian minority writers and writers from Croatia was held from September 15th to 17th. Joining event organisers the Croatian Culture Society Franjo Glavinić and the Rovinj branch of the Matrix Croatica on the organisation committee this year is the Pula branch office of the CHF.

Snježana Trojačanec govorila je o velikom zalaganju oko bilateralnog sporazuma o zaštiti prava Hrvata u Makedoniji

Trećeg dana organiziran je izlet u središnju Istru, u mjesta Kringu, Tinjan, Oprtalj i Livade gdje je prof. Mario Sošić izletnike informirao o najvažnijim povijesnim značajkama tih gradića na istarskim magičnim brežuljcima, prekrasnim istarskim freskama iz Isusova života u Oprtlju, spomeniku kulture i prvoj hrvatskoj školi u Livadama. ■

MANJINSKA VIJEST

MLADI SPLIČANI NA NOGOMETNOM TURNIRU U GRADIŠĆU

AUSTRIJA - Gradišćanski Hrvati iz Austrije došli su na ideju da njihova djeca vježbaju hrvatski jezik igrajući nogomet pa je u suradnji s HMI-jevom podružnicom Split u srpnju organizirana Škola nogometa na terenu splitskog NK "Dalmatinac". Da bi se suradnja proširila, organiziran je uzvratni susret, posjet malih nogometaša iz Splita Gradišću gdje su u organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva južnog Gradišća i njegova dopredsjednika Bruna Radakovića sudjelovali na Međunarodnome nogometnom turniru. Momčadi NK "Dalmatinac", godišta 1998. i 2000., igrali su protiv momčadi "Čajte" i "Nove Gore", 10. listopada, na igralištu u Čajti. Uz Brunu Radakovića, prisutne je pozdravio i načelnik Čajte, Adalbert Rešetar, te je turnir prošao u prijateljskoj atmosferi, za što se pobrinuo organizator. Jesen u Gradišću započela je, osim nogometom, i jednim

iznimnim kulturnim događajem. U Stinjakima je otvorena izložba likovnih radova učitelja Manfreda Granditsa, mahom u tehnici voska na platnu. Na otvorenju je svirao dječji tamburaški sastav, pod vodstvom maestra Živkovića. Kako Splitski ne mogu odoljeti kada dođe netko iz njihova grada, na oba događaja nam se pridružio i Rade Lukić, dopredsjednik Austrijsko-hrvatske inicijative iz Graza, te smo zajedno posjetili i Hrvate s druge strane granice, u mađarskome Gradišću u mjestu Gornji Četar, gdje žive Glavanići, Horvati, Milišići... Tamo smo stupili u vezu s Annom Sallerne Polyak, voditeljicom folkloru koja podučava hrvatski jezik, te dogovorili suradnju. Još jednom se pokazalo da je zadovoljstvo surađivati s aktivnom zajednicom gradišćanskih Hrvata, a rodile su se i nove ideje za buduće susrete na obje strane. (B. Bezić Filipović)

Došao na tri godine, a ostao dvadeset i tri

“U Peru sam došao na zamolbu hrvatskih iseljenika i na nagovor kardinala Franje Kuharića. Želio sam i prije 1987. otići u misije, ali nisam mogao dobiti putovnicu”

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Mons. Balvanović
služi misu za
hrvatske vjernike

U Limi, glavnome gradu Perua, obilježena je 18. rujna ove godine pedeseta obljetnica svećeništva i pastoralnog rada hrvatskog misionara Drage Balvanovića. Misno slavlje u crkvi sv. Leopolda predvodio je peruanski kardinal Juan Luis Cipriani uz koncelebraciju papinskog nuncija mons. Brune Masure i druge svećenike, u nazočnosti mnogobrojnih redovnica i vjernika, Peruanaca i Hrvata. Gradonačelnik općine San Borja iz Lime, dr. Alberto Tejada, predao je nakon mise slavljeniku plaketu općine u znak zahvalnosti za pastoralni rad u tom dijelu Lime.

Svećenik Drago Balvanović rođen je 12. kolovoza 1936. godine u Bosanskoj Gradiški kao deveto dijete u obitelji Nike i Vjekoslave rođ. Jurišić. Srednjoškolsko obrazovanje započinje u Učiteljskoj školi u Banjoj Luci. Uskoro, uz potporu biskupa dr. Dragutina Čelika, prelazi u Sjemenišnu gimnaziju u Đakovu gdje završava i studij teologije, a 1959. godine, na Petrovo, zaređen je za svećenika. Pune 22 godine bio je župnik u Prijedoru, zatim dekan Bihaćkog dekanata, biskupijski savjetnik i sudac Crkvenoga suda u Banjoj Luci, te član odbora za gradnju nove banjolučke katedrale i obnovu bogoslovije u Sarajevu. Službovao je u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, kasnije povremeno i u Austriji i Njemačkoj. Napokon, 1987. godine ostvaruje svoju veliku želju i započinje misionarski život odlaskom u misiju u Limu. Svoj odlazak u Peru mons. Drago Balvanović opisuje ovim riječima: “U Peru sam došao na zamolbu hrvatskih iseljenika i na nagovor kardinala Franje Kuharića. Želio sam i prije 1987. otići u misije, ali nisam mogao dobiti putovnicu. Kao i uvijek, po-

četak je bio težak. Hrvati su me primili radosno jer do moga dolaska ovdje nikada nije bilo stalnog svećenika iz Hrvatske. Dolazili su i prolazili svećenici, ali su se uglavnom naselili u Argentini i Venezueli gdje su bile veće hrvatske zajednice. Došao sam u Peru na tri godine, a evo ostadoh 23.”

DELEGAT ZA CIJELU JUŽNU AMERIKU

U vrijeme kada je mons. Drago Balvanović stigao u Peru hrvatska zajednica bila je vrlo mala, posebice stoga što se dio naših iseljenika izjašnjavao Jugoslavenima. Uspostavom hrvatske države situacija se promijenila, povećao se broj osoba koje se osjećaju Hrvatima, a pristigli su i novi useljenici. Danas se, prema broju izdanih domovnica i na temelju župne evidencije procjenjuje da u Peruu živi oko 10.000 hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka.

Biskupske konferencije Hrvatske i Bosne i Hercegovine imenovala su mons. Dragu Balvanovića delegatom za cijelu Južnu Ameriku, pa uz svoje pastoralne obveze u Peruu nastoji odgovoriti na potrebe vjernika i u drugim zemljama. Ove je godine posjetio Ekvador kao prvi svećenik koji je okupio vjernike hrvatskoga podrijetla, a u tome su mu pomogle hrvatske redovnice koje u toj zemlji djeluju punih 25 godina. Prema njegovoj procjeni u Ekvadoru danas živi tek 2.000 osoba hrvatskih korijena; na misi koju je služio u mjestu Guayaquil bilo je oko 400 osoba, a u Manti osamdesetak. U posljednje vrijeme uspostavlja pastoralne kontakte i s hrvatskim iseljenicima u Kolumbiji koji do sada nisu bili posebno organizirani. Brine se i o hrvatskim župama i vjernicima u ostalim zemljama Latinske Amerike: Argentini, Čileu, Venezueli, Boliviji, Paragvaju i Urugvaju.

OD BOLNICE DO ZATVORA

O svome djelovanju u Peruu mons. Drago Balvanović kaže: “Svake nedjelje imamo u župi sv. Leopolda u Limi misu na hrvatskom jeziku, a i u ostalim mjestima gdje ima Hrvata: Santa Clari, Nani, povremeno u Trujillu i Arequipi. Uz redovite pastoralne poslove radim dosta na karitativnom području. Pomažem koliko mogu, obilazim naše ljude po bolnicama, kućama pa čak i u zatvorima. Na

Lima – glavni trg

žalost, danas imamo u zatvoru sedam naših mladića koji su u Peruu uhvaćeni zbog problema s drogom. Nekada naši hrvatski iseljenici nisu bili u sukobu sa zakonom, no danas se slika promijenila. Gotovo tri godine držao sam i tečaj hrvatskoga jezika, a vodio sam i emisiju za Hrvate na radiopostaji ‘Santa Rosa’, no sve sam to morao prekinuti radi pastoralnih zaduženja u župi i biskupiji.”

Mons. Balvanović sudjeluje i u svim programima koje organizira nadbiskupija Lime jer je župa u kojoj djeluje kao misionar hrvatsko-peruanska. Uz pastoralni rad, pomaže u izdavanju knjiga o Hrvatima, sudjeluje u organizaciji kulturnih događaja, izložbi, koncerata i raznih umjetničkih gostovanja iz Hrvatske. I sam je objavio nekoliko knjiga. Jedna od njih, “Peru – putopisi, običaji, sudbine” rezultat je njegova proučavanja Perua, stanovnika, kulture i običaja, kao i hrvatske zajednice u kojoj djeluje više od dva desetljeća. Padre Drago, kako ga nazivaju njegovi župljani u Limi, u svojem pastoralnom, društvenom i kulturnom radu izniman je podupiratelj i inicijator mnogih aktivnosti hrvatske zajednice u Limi i Peruu, posebice hrvatskih klubova “Dubrovnik” i “Jadran”.

NA DOBROBIT HRVATSKIH ISELJENIKA

Ovaj vrijedni misionar njeguje kontakte s domovinom pa je tako posjetio Hrvatsku i BiH i ove godine. Polako planira i svoj konačni povratak kući. Premda je tijekom protekla dva desetljeća odgojio mnoge svećenike Peruance koji danas djeluju u peruanskom pastoralu, on priželjkuje i očekuje dolazak novoga hrvatskoga svećenika koji će ga zamijeniti u njegovu misionarskom poslanju, posebice u hrvatskoj zajednici u Peruu.

Na naše pitanje kako se osjeća nakon proslave zlatnog jubileja i dugoga svećeničkog života u Južnoj Americi, mons. Drago Balvanović odgovara riječima pokojnog pape Ivana Pavla II. koje je uzeo kao moto svoje 50. obljetnice: “Vraćajući se unazad i sjećajući se prošlih godina moga života, mogu vam sa sigurnošću reći: vrijedi raditi za Krista i radi ljubavi prema njemu posvetiti se službi čovjeka. Vrijedi pokloniti život za Evanđelje i za braću.” I na kraju dodaje: “Želio bih, dok mi Bog daje snagu, uvijek raditi na dobrobit ljudi i našega hrvatskog naroda, i na slavu Božju.” ■

Časne sestre čestitaju mons. Balvanoviću

ENG The fiftieth anniversary of Croatian missionary Drago Balvanović's work as a priest, and of his pastoral activities, was marked in the Peruvian capital of Lima on September 18th. Monsignor Balvanović is the delegate of the Croatian Bishop's Conference for all of South America.

Od malih nogu uz HBZ

Godine 1987. Pazo je izabran na dužnost zamjenika u Nadzornom odboru HBZ-a. Zatim na Konvenciji 1991. u Los Vegasu s najviše dobivenih glasova na izborima postaje predsjednik Nadzornog odbora HBZ-a sa samo 28 godina

‘Čovjek godine’ HBZ Edward Pazo zahvaljuje na velikom priznanju

Napisao: **Franjo Bertović** Snimke: **HBZ**

Jedno od najvećih priznanja Hrvatske bratske zajednice u Americi “Čovjeka/žene godine” dodjeljuje se svake godine članovima za izvrsna postignuća i odanost Zajednici i hrvatskome narodu. Ovogodišnju nagradu Organizacije ujedinjenih odsjeka četiriju kotara jugozapadne Pennsylvanije primio je glavni tajnik/blagajnik HBZ-a Edward W. Pazo. Član Zajednice postao je odmah nakon rođenja 1962. godine. Roditelji Catherine i Edward Pazo, podrijetlom iz Imotskog, posjećuju sjednice i skupove odsjeka 248 “Sv. Juraj” u Clairtonu, PA, sa svojim sinom od njegovih mladih dana. Već je s četiri godine bio sa svojim ocem na konvenciji HBZ-a, 1967. godine. Dakle, rastao je i izrastao iz hrvatskoga fraternalističkog sustava u Americi. U svom odsjeku obavljao je dužnost nadzornog odbornika, a s 18 godina preuzeo je čelnu predsjedničku dužnost koju uspješno obavlja već pune 22 godine.

Nakon završene srednje škole u Clairtonu odlazi na sveučilište ‘Pennsylvania State University’ i postaje elektroinže-

njer a zatim s odličnim uspjehom prima diplomu MBA. Na nacionalnu scenu dolazi 1987. kad je izabran na dužnost zamjenika u Nadzornom odboru Zajednice. Zatim na Konvenciji 1991. u Los Vegasu s najviše dobivenih glasova na izborima postaje predsjednik Nadzornog odbora HBZ-a sa samo 28 godina. Nakon nagle smrti glavnog tajnika Johna P. Plesha, u studenome 1993., Glavni odbor Zajednice jednoglasnom odlukom postavlja Edwarda W. Pazu na tu dužnost. Otad na svim konvencijama HBZ-a, aklamacijom je produžen i potvrđen njegov mandat. Tajničku i blagajničku dužnost obavlja vrlo uspješno i uz predsjednika Bernarda Luketicha i potpredsjednika Josepha Brigicha zaslužan je za izvrsne rezultate ove danas moderne i dinamične udruge Hrvata u svijetu. Uz spomenute dužnosti, nabrojimo još neke, a koje su nedvojbeno utjecale na ovo veliko fraternalističko priznanje. To su: tajnik je CFU Scholarship Foundation Inc., delegat Federacije američkih Hrvata, predsjednik Nadzornog odbora Ujedinjenih odsjeka HBZ-a u jugozapadnoj Pennsylvaniji, član Odbora za hrvatski radioprogram i još nekih odbora i organizacija. Sretno je oženjen s Beth-Ann Rodgers koja mu je podarila dvoje djece: Alexandru i Edwarda, a koji su krenuli očevim stopama tako da ih već danas vidimo na pozornicama naše tamburaške glazbe i folkloru.

Priznanje “Čovjeka godine” uručeno mu je 11. listopada na svečanom banketu i u prepunoj dvorani Georgetown centra u Pittsburghu, gdje su bile prisutne delegacije mnogih odsjeka HBZ-a iz Amerike i Kanade. Intonaciju državnih himni – Amerike, Kanade i Hrvatske – izveli su glasoviti tamburaši “St. George-Combo”, a zatim su tamburaškim zvucima i hrvatskim pjesmama zabavljali prisutne tijekom ručka. Nazočnima i slavljenku obratili su se: vlč. Philip Pribonić, župnik St. Joan of Arc R.C. crkve, Bernadette Luketich-Sikaras, druga potpredsjednica HBZ-a, Donald Weakley, predsjednik Omladinske kulturne federacije HBZ-a, Dario Mihelin iz Hrvatskoga veleposlanstva u Washingtonu DC, glavni predsjednik HBZ-a Bernard M. Luketich i Lorraine Matko Turkall, tajnica Ujedinjenih odsjeka HBZ-a.

Dirljivim riječima zahvale prisutnima se obratio Edward Pazo, istaknuvši svoje podrijetlo, obiteljske vrijednosti i potporu te privrženost našoj hrvatskoj kulturi i Hrvatskoj bratskoj zajednici u Americi. Svečanost je vodio predsjednik Ujedinjenih odsjeka HBZ-a i glavni potpredsjednik Zajednice Joseph M. Brigich. ■

ENG This year's CFU Man Of The Year Award has been received by CFU national secretary and treasurer Edward W. Pazo. He was born into a fraternalist family in 1962. He is the son of Imotski region natives Catherine and Edward Pazo, Sr.

HRVATSKE SVJETSKJE IGRE PREDSTAVLJENE U ROTTERDAMU

NIZOZEMSKA - Na poziv fra Ivica Jurišića, voditelja HKM-a u Rotterdamu, Danijel Lučić i Franjo Pavić predstavili su projekt "Hrvatskih svjetskih igara" koji će se 2010. godine održati u Zadru. Pred mnoštvom zainteresiranih mladih Hrvata i članova njihovih obitelji bila je prava radost i zadovoljstvo predstaviti taj svehrvatski športski projekt. Glavne teme predstavljanja bile su: prijavni rok za športaše (do 31. 11. 2009.), uvjeti sudjelovanja na Igrama te suradnja nizozemskog i njemačkog Odbora za pripremu delegacija za HSI. Oduševljeni takvim športskim svehrvatskim događajem mladi Hrvati iz Nizozemske izrazili su želju ne samo za sudjelovanjem na Igrama, već i za sudjelovanjem u organizaciji Igara kao volonteri.

KNJIŽEVNA VEČER DARKA LUKIĆA U BUENOS AIRESU

ARGENTINA - Zahvaljujući suradnji Veleposlanstva RH u Argentini i Ministarstva kulture grada Buenos Airesa, 16. listopada održana je vrlo posjećena književna večer uz čitanje dramskoga teksta "Vampiri" suvremenoga hrvatskog dramaturga i pedagoga Darka Lukića.

Autor, uz potporu Ministarstva kulture, sudjeluje na VII. međunarodnome kazališnom festivalu u Buenos Airesu – FIBA 2009. Predstavljanje djela "Vampiri", uz nazočnost autora i mnogobrojne publike, održano je u Gradskoj knjižnici "Jose Marmol". Posebne simpatije osvojili su interpreti, polaznici studija hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Buenos Airesu, koji su u realizaciju ovog projekta uložili neizmjeran trud i energiju. Darko Lukić, profesor na zagrebačkoj Akademiji dramske umjetnosti, održat će nekoliko predavanja na državnoj Kazališnoj akademiji u Buenos Airesu, za studente dramaturgije i za mnogobrojnu hrvatsku iseljeničku zajednicu u Argentini na temu "Suvremena hrvatska drama i kazalište". (D. V. Prosoli)

"DOMOVINSKI SUSRET" HRVATA IZ KANTONA WALLIS

ŠVICARSKA - U kantonu Wallis godinama živi hrvatska zajednica koja se okuplja oko Hrvatske katoličke misije. Ova crkvena institucija čini sve što može i koliko može za nas Hrvate. Pretežno smo iz Bosanske Posavine. Iz drugih krajeva je vrlo malo Hrvata ovdje. Našu misiju već petu godinu vodi neumorni fra Vladimir Vlado Ereš. Pokušava i više nego što ga možemo slijediti. Posebno njeguje našu kulturu u folklornim skupinama. Do sada ih ima pet. Sastajemo se često i na kulturno-zabavnim susretima. Uz Poklade, Majčin dan i Nikolinje organiziramo i Domovinski susret koji je održan 10. listopada u Glisu.

Fra Vlado je na početku pozdravio prisutne Hrvate i poželio im lijepu večer. Također je pozdravio i učitelje Hrvatske dopunske škole, supružnike Vadjla koji su tek došli iz Hrvatske kako bi drugi put vodili Hrvatsku dopunsku školu. Pozdravio je i dvije misijske folklorne skupine: jednu gostujuću s drugog dijela misije iz Montreuxa, koja već petu godinu uspješno nastupa. Izveli su nekoliko hrvatskih kola te su na kraju nastupa dobili dugi pljesak i osvojili simpatije. Nakon njih nastupila je misijska domaća mladenačko-dječja skupina iz Vispa.

Budući da ima puno onih koji vole izvornu glazbu (šargiju i violinu), misijski suradnik Pero Budimir okupio je ekipu i svojim izborom pjesama oduševili su nazočne ljubitelje takve glazbe. Za ovu prigodu pozvan je pjevač i svirač iz okolice St. Gallena Marjan Brezović – Breza koji je ispunio program do kraja. Plesalo se i veselilo do kasnih noćnih sati. Svi zadovoljni i radosni odoše kućama. (Kata Čančar)

Jasminka Dulić, Aleksandar Vukić, Ivan Lajić i Milan Podunavac

NACIONALNE MANJINE KAO FAKTOR STABILNOSTI

Dragutin Babić

U Zagrebu je 16. listopada u organizaciji *Instituta za migracije i narodnosti* (suorganizator: Europski dom Zagreb) održan međunarodni znanstveni skup *Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije*. Skup se održao pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Stjepana Mesića, a uvodnu riječ su imali predsjednik organizacijskog odbora skupa dr. sc. Dragutin Babić, ravnatelj Instituta za migracije i narodnosti dr. sc. Marino Manin, potpredsjednik Vlade RH dr. sc. Slobodan Uzelac, a službeno

ga je otvorio izaslanik predsjednika RH dr. sc. Siniša Tatalović. Skup je tematski podijeljen na tri cjeline: *Etnička struktura i percepcija manjinske situacije, Nacionalne manjine i svakodnevni život, Nacionalne manjine - makropolitčki odnosi*.

Na skupu su kao predavači sudjelovali i Hrvati iz Vojvodine: Jasminka Dulić iz Hrvatskoga akademskog društva u Subotici i Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice.

Prepoznavanje nacionalnih manjina i priznavanje njihovih prava dosljednom primjenom *Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina Vijeća Europe* i drugih zakona o nacionalnim manjinama uvjet su stabilnosti novonastalih nacionalnih država u okolnostima njihove demokratsko-ekonomske tranzicije u eurointegracijskim procesima. Stoga je jedan od ciljeva ovoga skupa bio pokazati kakva je i kolika uloga nacionalnih manjina u prevladavanju nedavne prošlosti i predstavljaju li one faktor stabilnosti u odnosima Hrvatske i Srbije ili su izvor nestabilnosti i mogućih sukoba. U sklopu skupa problematizirala su se i pitanja odnosa matične nacije/države s manjinom u susjednoj zemlji, odnosno koliko zapravo država skrbi i pokazuje interes za očuvanje posebnosti njihova nacionalnog identiteta. (Dragutin Babić)

IZLOŽBA "JUŽNOMORAVSKI HRVATI OBJEKTIVOM OTHMARA RUŽIČKE"

ČEŠKA - Pod pokroviteljstvom veleposlanika mr. Frane Krnića i u organizaciji i prostoru Moravskoga zemaljskog muzeja u Brnu 13. listopada otvorena je izložba o hrvatskoj manjini u Češkoj Republici pod nazivom "Južnomoravski Hrvati

objektivom Othmara Ružičke". Uz veleposlanika Krnića, podžupana Južnomoravske županije Vaclava Božeka, direktora Regionalnog muzeja u Mikulovu Petra Kubina, načelnika općine Jevišovka i stotinjak uzvanika moravskih kulturno-političkih krugova i članova hrvatske zajednice izložbu je otvorio ravnatelj muzeja Martin Reissner. Izložbu "Južnomoravski Hrvati objektivom Othmara Ružičke" čine fotografije austrijskog slikara i fotografa Othmara Ružičke nastale početkom 20. stoljeća u hrvatskom selu Jevišovki (Frielištof), zatim hrvatske narodne nošnje i drugi predmeti iz Regionalnog muzeja u Mikulovu koji se zajedno s Moravskim zemaljskim muzejom bavi pripremom eksponata za muzejski dio Hrvatskog doma u Jevišovki. (D. Škeljo)

SREDIŠNJA PROSLAVA 1200. OBLJETNICE UNOSA MOĆI SV. TRIPUNA U KOTORU

CRNA GORA - Davnog 13. siječnja 809. godine prenesene su iz Carigrada u Kotor moći sv. Tripuna, zaštitnika grada Kotora i Bokeljske mornarice. Svečanu euharistiju u povodu velike 1200. obljetnice predvodio je izaslanik pape Benedikta XVI. kardinal Franz Rode, prefekt Kongregacije za redovništvo. Uz kotorskog biskupa Iliju Janjića koncelebrirali su mnogobrojni biskupi iz Hrvatske i susjednih zemalja. Papinskog izaslanika, kardinala Rodea, svečano su dočekali pred glavnim kotorskim vratima biskup Janjić te predstavnici državne i gradske vlasti. Poseban mu je doček priredila Bokeljska mornarica, otplesavši u njegovu čast staro kolo sv. Tripuna, u čemu ih nije spriječila ni jaka kiša. Nakon svečanih *loda* – pohvala sv. Tripunu, koje je s trijema katedrale izrekao mali admiral, uslijedila je svečana sveta misa kojoj je nazočilo mnogobrojno svećenstvo, građani i tisuće hodočasnika, ponajviše iz Hrvatske i Hercegovine. U nadahnutoj propovijedi kardinal Rode je naglasio kako je sv. Tripun, vođen dubokom vjerom u Boga, ostao dosljedan svom uvjerenju i svojoj savjesti. A zatim se prisjetio i suvremenog mučenika, zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca. Pred kraj misnog slavlja blagoslovljen je kamen s uklesanim natpisom budućega *Ekumenskog centra za mlade* koji će biti uređen u sklopu zapuštenoga franjevačkog samostana u Prčanju. I na kraju je biskup Janjić pred sarkofagom – relikvijarom s moćima kotorskog sveca izgovorio posvetnu molitvu za jubilej. Svetu misu je uveličalo i izvrsno pjevanje *Mješovitog zbora bazilike – katedrale sv. Tripuna*, a nakon mise mogla se u obližnjem Pomorskom muzeju pogledati izložba "Srebrni relikvijari Kotorske biskupije od XIX. do XIX. stoljeća". Ovaj veliki jubilej slavio se tijekom cijele godine, a svečano zatvaranje bit će 10. studenoga. (Ž. Brguljan)

Za opstojnost i razvoj hrvatske kulture

Dodjela priznanja izazvala je veliku pozornost među vojvođanskim Hrvatima s obzirom na to da su njihovi pripadnici, koji žive i rade u Vojvodini, prvi put dobili ovu vrstu odličja

Pripremila: **Marija Hećimović** Snimio: **Zlatko Žužić**

U gledno državno odličje Red Danice hrvatske s likom Marka Marulića uručeno je 7. listopada ove godine uglednim hrvatskim kulturnim djelatnicima iz Vojvodine. Na prigodnoj svečanosti u Uredu predsjednika RH na Pantovčaku odličje su primili Lazar Merković, književnik, prevoditelj i kroničar, Jasna Melvinger, književnica, jezikoslovka i sveučilišna profesorica u mirovini, Petko Vojnić Purčar, književnik te Vojislav Sekelj, književnik i novinar.

Prilikom uručivanja odličja predsjednik Stjepan Mesić naglasio je izvrsnost rezultata na području kojim se bave kao razlog zbog kojega "takve primjere treba više isticati jer su oni poticaj širenju stvaralačke klime i potrebnog optimizma za suočavanje s izazovima sadašnjosti i budućnosti".

Dodjela priznanja izazvala je veliku pozornost među vojvođanskim Hrvatima s obzirom na to da su njihovi pripadnici, koji žive i rade u Vojvodini, prvi put dobili ovu vrstu odličja. To nesumnjivo služi na ponos cijeloj hrvatskoj zajednici i pridonosi njihovoj osjećaju samosvijesti što im je važno s obzirom na uvjete u kojima žive.

Kakve dojmove sa svečanosti uručjenja nose odličnici svjedoče riječi Jasne Melvinger koja je zahvalna svima koji su rezultate njezina dugogodišnjega književnog rada ocijenili vrijednim doprinosom hrvatskoj kulturi. To je svojevrsna potvrda da hrvatska književnost u Bačkoj i Srijemu nije osuđena na uske regionalne okvire, nego se prihvaća kao dio integralnoga nacionalnoga književnog korpusa. Lazar Merković ističe prvorazrednu zadaću svakoga čovjeka da razvija vlastitu nacionalnu kulturu i očuva hrvatsku riječ i književnost, što je uostalom i dalo glavni smisao njegovu višedesetljetnom djelovanju. O nezavidnom položaju hrvatske književnosti u Vojvodini govorio je Petko Vojnić Purčar te istaknuo kako vjeruje da je svojim ustrajnim radom taj položaj ublažio. To su posvjedočili i članovi Hrvatskoga društva pisaca na okruglom stolu u Zagrebu koji je bio upriličen u povodu 70. obljetnice njegova života. Vojislav Sekelj smatra da su im odličja otvorila vrata ne samo prema matičnoj domovini, nego i prema javnosti u Vojvodini i općenito u Srbiji.

Prijedlog za odlikovanje podnio je Tomislav Žigmanov, ravnatelj nedavno utemeljenog Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici. Odlučujući kriteriji, između ostalih, bili su neupitna vrijednost književnog, znanstvenog i publicističkog rada koji je bio višestruko verificiran i koji predstavlja nesumnjiv doprinos kontinuitetu hrvatske kulture.

Stoga treba još jednom istaknuti velike napore koje su nagrađeni kulturni djelatnici poduzeli u cilju opstojnosti i razvoja hrvatske kulture u vremenima kada to nije bilo niti jednostavno niti lako.

I na kraju, jedina žena među odlikovanimima Jasna Melvinger, rekla je: "Današnja hrvatska književnost na prostorima Vojvodine nema po svemu isti status kao književnost ostalih manjinskih naroda u multikulturnoj sredini u kojoj živimo. Treba se još boriti za dolični status hrvatskog pisca u vojvođanskim strukovnim organizacijama, književnoj periodici, nakladničkim kućama i medijima." ■

ENG The prestigious Order of the Croatian Morning Star with the image of Marko Marulić was presented on October 7th of this year to prominent Croatian cultural activists from Vojvodina, Lazar Merković, Jasna Melvinger, Petko Vojnić Purčar and Vojislav Sekelj.

ABONOS - nastanak atrakcije međunarodnih razmjera

Potrebne informacije o abonosu Hrvoje Benković teško je pronalazio pa svoje današnje znanje temelji velikim dijelom na osobnom iskustvu, koje mu je pomoglo da tek u posljednje dvije godine uspješno suši i prerađuje abonos do gotovoga proizvoda

Bogatstvo hrastovih šuma uz rijeku Savu

Napisala: **Marija Hećimović**

Moj prvi susret s abonosom dogodio se u proljeće 1997. godine na lokalitetu zvanom Begova Bara u mjestu Oštra Luka u općini Orašje, tim riječima nas je Hrvoje Benković iz Orašja u Bosanskoj Posavini uveo u svoj zanimljiv svijet ovoga posebnog drveta, čija su nalazišta u svijetu vrlo rijetka. Abonos ili eban potječe iz nizinskih šuma hrasta lužnjaka, koji osobito dobro uspijeva u dolinama riječnih tokova zbog njihove promjene vodostaja i izlivanja. Meandrirajući ravnicom rijeka potkopa obalu nad kojom raste drveće, ruši ga u vodu i kada svojim granama i korijenom drvo zapne na dnu korita rijeke, prekriju ga mulj, pijesak i šljunak. Time prestaje njegov doticaj s atmosferom i počinje "konzerviranje". Voda priječi pristup kisiku i održava razmjerno nisku i jednaku temperaturu te podtlakom izvlači tvari iz drva koje su bile podložne truljenju, istaloži kremen i vapneni pijesak koji prekriva samo drvo nepropusnim slojem. Tako dolazi do kemijske reakcije između trijeslovine u drvu i soli željeza iz vode te tako nastaju koloriti boja od svijetlosmeđe pa do izrazito crne. Stoga je tradicionalni naziv za takvo drvo crni dub, koji se spominje čak i u legendama.

Sve ovo događalo se prije nekoliko tisuća godina što dokazuje i prvi certifikat starosti drveta pronađenog u Oštroj Luci koji je izdao 2001. godine Institut "Ruđer Bošković" u Zagrebu i govori o starosti tog abonosa od čak 5.888 godina. Treba naglasiti da je do sada najstariji primje-

rak abonosa od 8.290 godina pronađen na ušću rijeke Krapine u Savu.

Osim na navedenim lokalitetima, abonos je do sada pronađen u rijeci Savi kraj mjesta Grebnice, zatim na ušću rijeke Bosne u Savu, te u rijekama Vrbasu, Uni i Kupi.

Skulptura
Majke Božje
od abonosa

OTKRIĆE PRIGODOM GRADNJE CRKVE

Sve bi to vjerojatno ostalo skriveno oku i ne bi bilo ove zanimljive priče da se nije 1956. godine gradila crkva Ime Marijino u Oštroj Luci, za koju se neposredno pokraj crkve iskapao građevinski materijal, gdje je otkriveno nalazište abonosa. Kasnije se usavršavanjem tehnologije iskapanja na dubini od 6 do 8 metara došlo do novih nalaza abonosa. Benković je bio fasciniran iskapanim primjercima te je cijeli događaj podigao na zavidnu razinu svojom upornošću, entuzijazmom, ali i znatnim financijskim sredstvima koja su bila prijeko potrebna za iznošenje u javnost ovoga vrijednog nalazišta. Zahvaljujući tome, izrazitu prirodnu vrijednost prepoznali su znanstvenici, biolozi, povjesničari, tehnolozi drva, šumari, klimatolozi, umjetnici i drugi. A za to je bilo potrebno aktiviranje stručnih timova, profesionalnih ronilaca za rad u mutnim vodama i mehanizacija. Naime, abonos se nalazi u potpunom mraku i njegovo izvlačenje iz

vode zapravo je prvi pogled na drvo nakon nekoliko tisuća godina. Zato je prizor izranjanja drveta na površinu vode uz pomoć posebnih "balona-padobrana" i užadi koja vuku vitla jake dizalice uistinu dojmljiv.

Potrebne informacije o abonosu Hrvoje Benković teško je pronalazio pa svoje današnje znanje temelji velikim dijelom na osobnom iskustvu, koje mu je pomoglo da tek u posljednje dvije godine uspješno suši i prerađuje abonos do gotovoga proizvoda. Naime, očuvanje kakvoće drveta kao materijala za moguću daljnju obradu vrlo je osjetljiv proces jer se deblo odmah nakon izvlačenja mora omotati nepropusnom folijom - inače bi se zbog nagle dehidracije raspuknulo i pretvorilo u prah. Stoga se postupno otkriva, provjetrava i suši u hladu tijekom jedne godine. Drvo koje se ne namjerava odmah obrađivati drži se u skladištu abonosa u bazenu slatke vode obitelji Benković, koje je vjerojatno jedinstveno u svijetu. Prosušeno drvo karakterizira iznimna čvrstoća, tvrdoća, velika specifična težina i iznimna otpornost na vanjske utjecaje, a radi apsolutne otpornosti na prirodne nametnike abonos se smatra praktično vječnim.

JEDINSTVEN ESTETSKI UČINAK

Zanimljivo je da boja drveta, kako je navedeno, varira od smeđe do potpuno crne, a ponekad se javlja i kombinacija ovih boja, što je uvjetovano položajem debla u njegovu tisućljetnom ležištu. Vrijednost dubinske tamnoće njegova je posebna značajka jer pri izradi finalnog proizvoda dojmljivo je kada se u pojedinim dijelovima uoči prirodno nastala šupljina ili pukotina i kada se kroz tamne dijelove drveta uočavaju pramenovi zlatno-smeđih dijelova drveta, koji se poput maglice pretapaju s tamnim dijelo-

Hrvoje Benković s trupcem abonosa

vima na posve prirodan način. Sve je to osobito vidljivo kada je površina drveta polirana i preparirana voskom. Estetski učinak abonosa temelji se upravo na doživljaju prirodno nastale boje, na uočavanju strukture drveta, na njezinu nesavršenom izgledu.

Uporaba abonosa ima vrlo široke mogućnosti - od izrade skupocjenog i dugotrajnog namještaja od masivnog drveta i furnira, do uređenja interijera i plovila, zatim za izradu vrata i ostalih vanjskih i unutarnjih detalja u crkvenoj arhitekturi (npr. interijer knjižnice franjevačkog samostana u Tolisi), kao i za ekskluzivne poklone i suvenire. Sve navedeno trenutno se izrađuje u obiteljskoj radionici obitelji Benković ili u suradnji s kooperantima. Zbog otpornosti na habanje iznimno je pogodan za izradu glazbenih instrumenata. Također i u kiparstvu predstavlja dragocjen materijal za oblikovanje.

U PLANU GALERIJA U ORAŠJU

Treba istaknuti veliki angažman cijele obitelji Benković, koja je svojom tvrtkom za eksploataciju šljunka pružala veliku potporu Hrvoju. Baš zahvaljujući toj eksploataciji, tijekom posljednje godine on je stjecao bogato iskustvo i dobivao razne informacije o nalazištima abonosa koje su mu omogućile da ga na mnogobrojnim mjestima pronade.

Poslije višegodišnjega napornog rada u pronalaženju drva abonosa, njegovom valorizacijom i izradom različitih proizvoda u kojima do osobitog izražaja dolaze tehnološka i estetska kvaliteta tog višestruko značajnog drveta, pojavila se spontana ali po svemu razumljiva ideja da se otvori galerija 'Abonos' u Orašju, u kojoj bi se sve vezano uz drvo abonos promoviralo te organizirale izložbe suvremenih umjetnika koji na poseban način u svome radu iskazuju poštovanje prema prirodi, održivosti okoliša, biljnom i životinjskom svijetu, a program će biti upotpunjen i didaktičko-edukativnim sadržajima.

Dosadašnje spoznaje o vrijednosti, zavidnoj količini i raritetnim primjercima na svjetskoj razini dokazuju kako su stvoreni svi preduvjeti da se priča o abonosu i obitelji Benković iz Bosanske Posavine pretvori u jedinstvenu atrakciju međunarodnih razmjera. ■

Benković pokazuje nalazište abonosa

Nalazište abonosa uz rijeku Savu

ENG In the Bosanska Posavina region, right by the Sava River, there is a site of bog oak – thousand-year old buried oak wood trunks. Hrvoje Benković of Orašje is a leading promoter of this precious wood and encourages the production of bog oak products.

Zagreb Film Festival

Sedmi Zagreb Film Festival završio je dodjelom nagrada u kinu Studentskog centra, a nagradu Zlatna kolica za najbolji dugometražni film umjesto autora kanadskog filma "Ubio sam majku" Xaviera Dolana Tadrosa, preuzeo je glumac u tom filmu Francois Arnaud. Nagradu za najbolji kratki film podijelili su nizozemski redatelj Jochen de Vries za film "Odsutna" i Slovenac Martin Turk za "Svaki dan nije isti". U programu "Kockice" za najbolji hrvatski film nagrađen je Uroš Živanović za film "Hladna fronta". Zlatna kolica za najbolji dokumentarni film dodijeljena su redatelju filma "Ludi život" Christianu Povedi, kojega su prije dva mjeseca u salvadorskim šumama ubile bande o kojima je snimao film pa će nagrada biti poslana njegovoj obitelji, rekao je direktor festivala Boris T. Matić. Posebno priznanje u dugometražnoj konkurenciji dobio je film "Libanon" redatelja Samuela Maoza, a pohvalu žirija redatelj Radu Jude za "Najsretniju djevojku na svijetu". Na slici su nagrađeni Francois Arnaud, Jochen de Vries, Martin Turk i Uroš Živanović.

Oskarovac Menzel snimat će filmove o Hrvatskoj

Češki redatelj i oskarovac Jirij Menzel najvjerojatnije će režirati seriju kratkih promotivnih filmova i spotova o Hrvatskoj, u kojima bi mogao i glumiti, a ti bi se filmovi već iduće godine koristili u promociji hrvatskog turizma na tržištima srednje i istočne Europe, najavili su na konferenciji za novinare redatelj Menzel i ministar turizma Damir Bajs. Izvijestivši novinare da je s Menzelom danas okvirno dogovoreno snimanje promotivnih filmova za hrvatski turizam, ministar Bajs je rekao kako taj redatelj nikad nije snimao filmove te vrste. To je potvrdio i Menzel, dodavši da bi taj posao za njega bio vrlo zanimljiva avantura, to više što bi radio ono što voli, a to je Hrvatska. Iako se o detaljima tog posla tek treba dogovoriti odnosno usuglasiti što i kako bi se snimalo, direktor Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice (HTZ) Niko Bulić naznačio je da bi se promotivni filmovi mogli koristiti u promociji na slovačkom, mađarskom i češkom tržištu, a možda i na poljskom te ukrajinskom. Uz Menzela kao redatelja i možda glumca, u filmovima bi se, kako je rekao, mogli naći i neki 'karizmatični glumci' iz tih zemalja.

Izložba "Zagreb – München" u Umjetničkom paviljonu

Zagrebački Umjetnički paviljon od 21. listopada ugošćuje izložbu "Zagreb - München, hrvatsko slikarstvo i Akademija likovnih umjetnosti u Münchenu". Uz bečku Akademiju likovnih umjetnosti i tamošnju Školu umjetničkog obrta, münchen-ska Akademija bila je važno odredište hrvatskih slikara krajem 19. i početkom 20. stoljeća. "Većina naših slikara u 19. stoljeću školovala se u Münchenu pa su mnogi prenijeli svoja iskustva djelujući na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu koja je postala važna umjetnička škola u jugoistočnoj Europi", rekla je suautorica izložbe Kraševac. Na izložbi je predstavljeno 90 djela hrvatskih slikara koji su polazili münchen-sku akademiju od 60-ih godina 19. stoljeća do Prvoga svjetskog rata. Među njima su Izidor Kršnjavi, Ferdinand Kikerec, Oton Iveković, Nikola Mašić, Mato Celestin Medović, Bela Čikoš Sesija, Menci Clement Crnčić, Ivan Tišov i Robert Auer, Josip Račić, Miroslav Kraljević, Vladimir Bečić i Oskar Herman.

Golemi interes za Dane Orisa

U Velikoj dvorani Vatroslava Lisinskog održani su deveti Dani Orisa, međunarodni arhitektonski simpozij koji organizira tvrtka Arhitektst, izdavač časopisa Oris. Dani su zamišljeni kao dvodnevni niz predavanja poznatih arhitekata koji izlažu svoje radove, stvaralačke pristupe i koncepte u građenju. Za predavanja o suvremenoj arhitekturi mjesto u dvorani Lisinski bilo je teško naći i na podu. Ovogodišnjih predavača bilo je 14, a došli su iz cijelog svijeta. O svojim projektima govorili su Aaron Betsky iz SAD-a, selektor venecijanskog biennala arhitekture, naši Helena Paver Njirić i Studio UP te gosti iz Čilea, Francuske, Španjolske, Japana... U Zagreb su došli i norveški arhitekti iz ureda SNOHETTA, ovogodišnji dobitnici nagrade Mies Van Der ROHE za zgradu Opere u Oslu. Svi se slažu u jednome - Dani Orisa jedinstvena su manifestacija koja je i te kako potrebna posjetiteljima i arhitektima. Za sljedeće, jubilarne Dane Orisa organizatori razmišljaju o novom, većem prostoru od KD Vatroslava Lisinskoga.

Neviđeni "hercegovački" spektakl u Zagrebu

Fotomonografiju su zagrebačkoj publici, u kojoj je bio iznimno veliki broj uglednika iz hrvatskog javnog života, predstavili njezini autori: Ivo Pervan, autor fotografija, Božo Skoko, autor teksta i Boris Ljubičić, dizajner

Napisala i snimila: **Ivana Rora**

Desetljećima iščekivana prva opsežna fotomonografija Hercegovine, "Hercegovina – zemlja svjetlosti", pred osamsto uzvanika doživjela je i svoju zagrebačku promociju. Bio je to istinski multimedijalni spektakl u Hypo Expo centru, gdje su nastupili revijski orkestar Zagrebačke filharmonije, sopranistica Antonela Malis, Đani Stipanić, Ivo Mikulić i Miroslav Škoro. U sklopu promocije prikazan je i film "Zemlja svjetlosti" autora Mateja Meštrovića, koji je nastao tehnikom "oživljavanja" Pervanovih fotografija. Fotomonografiju su zagrebačkoj publici, u kojoj je bio iznimno veliki broj uglednika iz hrvatskoga javnog života, predstavili njezini autori: Ivo Pervan, autor fotografija, Božo Skoko, autor teksta i Boris Ljubičić, dizajner.

Monografija na 330 stranica vrhunske grafičke kvalitete i bogate opreme donosi dosad neviđeni prikaz prirodnih ljepota, kulturnih znamenitosti, tradicije, povijesnih spomenika, ali i prizora iz svakidašnjeg života urbanog i ruralnog dijela Hercegovine. "Svatko tko bude u

ruci imao knjigu zaljubit će se u jedan od krajolika, u njegovu ljepotu, koja se zove Hercegovina", naglasio je Ljubičić, jedan od najpriznatijih hrvatskih dizajnera koji je i odabrao fotografije, kako je rekao, prema načelu ljepote.

Knjiga tako na jedinstven i neponovljiv način prikazuje Hercegovinu kao regiju bogatstva u različitosti i suprotnosti, te ruši stereotipe i otkriva skriveno. "Hercegovina je lijepa jednako kao Toskana ili Provansa pa razumijem zašto se Gospa upravo tamo ukazala. Fotografije su snimane tijekom dvije godine, u svim godišnjim dobima, a zarobile su ljepote predmeta, biljaka i duša ove regije. No, njihovu ljepotu teško je opisati, ona se mora doživjeti", istaknuo je Pervan.

"Nedvojbeno je kako će ova fotomonografija uvelike razbiti stereotipe o Hercegovini i dostojanstveno je predstaviti svijetu, ali i hrvatskoj javnosti koja obično ostane iznenađena kad shvati kakvo se prirodno i kulturno bogatstvo krije tu uz hrvatsku granicu", naglasio je Božo Skoko.

Fotomonografiju "Hercegovina zemlja svjetlosti" objavio je Novelti Millennium u suradnji s RRIF-om, a dostupna je na hrvatskom i engleskom jeziku. ■

ENG Herzegovina – The Land of Light is the first comprehensive photo monograph featuring this region. The book was promoted in Zagreb before eight hundred guests, including a great number of prominent public figures, by its authors, photographer Ivo Pervan, Božo Skoko, who penned the accompanying text and designer Boris Ljubičić.

U prodaji je monografija

Hercegovina - zemlja svjetlosti

Ivo Pervan | dr. sc. Božo Skoko | Boris Ljubičić

Monografija „Hercegovina – zemlja svjetlosti“ monumentalna je fotomonografija posvećena hercegovačkom kraju i ujedno prva cjelovita monografija nakon desetljeća iščekivanja. Ovo je prva fotomonografija koja će vam, u slici i riječi, predstaviti bogatstvo i ljepotu iskonske i moderne Hercegovine. Knjiga koja će vas ostaviti bez daha i trajno svjedočiti o "zemlji svjetlosti".

- preko 400 vrhunskih fotografija na 328 stranica
- putovanje kroz Hercegovinu kojem ćete se iznova vraćati
- monografiju možete prelistati na www.hercegovina.com.hr

N M Novelti Millennium | Zagreb | www.novelti.com.hr | www.hercegovina.com.hr

Dvije nagrade idu u Rumunjsku

Zlatna ribica je natječaj literarnih i novinarskih radova namijenjen učenicima koji pohađaju hrvatsku dopunsku nastavu ili uče hrvatski jezik u drugim oblicima organiziranog učenja hrvatskoga. Sve prvonagrađene i drugonagrađene radove objavljujemo u ovome i u sljedećim brojevima Matice. Započet ćemo s nagrađenim učenicima iz Rumunjske...

PRVA NAGRADA za literarni rad u dobnoj skupini od 13 do 15 godina

Jure Zlatko Banac,
13 godina
(OŠ Ravnik, učitelj
mentor: Maria Latchici)

Jure živi s roditeljima u hrvatskome selu Ravniku nedaleko od grada Rešice. U slobodno vrijeme voli surfati Internetom, čitati novine, igrati nogomet i tenis. Voli slušati glazbu i obožava kompjutorske igrice. Rado pomaže mami i tati, a pogotovo baki i djedu u poljskim radovima. Po prirodi je miran. Volio bi studirati arhitekturu.

DRUGA NAGRADA za literarni rad u dobnoj skupini od 16 do 18 godina

Dušica Kručeanu,
16 godina
(Srednja škola
"Diaconovici – Tietz",
Rešica, učitelj mentor:
Maria Latchici)

Dušica živi u hrvatskome selu Lupku nedaleko od grada Rešice gdje pohađa drugi razred srednje škole. Voli voziti bicikl, plesati i čitati. Pohađa dopunsku nastavu na hrvatskome jeziku i sudjeluje na rumunjskome državnom natjecanju iz hrvatskog jezika.

Zašto učim hrvatski?

Prve riječi koje sam izgovorio još kao mala beba bile su na materinskom hrvatskom jeziku. Rumunjski sam počeo učiti tek kada sam krenuo u vrtić.

Naš dijalekt kojim govorim dosta je siromašan u odnosu na književni jezik i ima puno rumunjskih riječi. No zahvaljujući našim starima taj naš skromni dijalekt se dosta dobro očuvao. I zahvaljujući tome kada idemo u Hrvatsku možemo se lijepo sporazumjeti.

Osim govora sačuvani su i stari običaji za blagdane. Mjesto u kojem ja živim zove se Ravnik. To je malo mjesto s oko 180 obitelji. U okolici moga mjesta ima još šest hrvatskih naselja, blizu glavnoga grada Karaš-severinske županije, Rešice. Naši su se pradjedovi u ova mjesta doselili prije otprilike 600 godina. Živim, kao što sam rekao u maloj sredini, ali smatram da ima veliku dušu. Volim naša šumovita brda i doline, mali potočić koji žubori selom, volim svoje rodno mjesto, ali najviše volim i ponosim se time što sam hrvatske nacionalnosti i što govorim svojim materinskim jezikom. U Rumunjskoj nikada nije bila prepreka govoriti svojim materinskim jezikom, bar se ja toga ne sjećam.

Poslije 1989. u školi se ponovno uči hrvatska književnost i gramatika i to zahvaljujući suradnji s hrvatskim nadležnim institucijama iz naše matične domovine. Moji roditelji nisu imali tu priliku.

U mojemu mjestu svi govore hrvatski. Sveta misa služi se na našem jeziku. U školi uvijek nestrpljivo očekujem sat hrvatskoga jezika kako bih mogao obogatiti svoj rječnik i što bolje svladati književni jezik. Velika mi je radost što sada kao klinac mogu govoriti svojim materinskim jezikom, jer znam da Europska unija pridaje veliku pozornost očuvanju nacionalnih manjina i njihova jezika.

Mladost nije hodnik kroz koji treba protrčati

Mladost je najljepše razdoblje života, koje nikada ne zaboravljamo. U ovim se godinama prvi put zaljubljujemo, dobivamo prvi poljubac, sanjamo o princu na bijelome konju. U mladosti čovjek je zdrav, sve mu dobro ide.

Svi mladi prolaze u mladosti kroz dobre i loše trenutke. Lijepo je kad se zaljubiš, kada imaš stabilnu vezu, kad se udaš ili kada dođe vrijeme da postaneš majka i nekome daješ život. Sve su to obveze koje moramo ispuniti u mladosti, a kada naša djeca uđu u razdoblje mladosti, onda je to još ljepše vidjeti.

Dok smo mladi, lijepi i zdravi ne moramo zaboraviti na naše starije, bolesne, nemoćne, siromašne. Moramo im pomoći, jer će i oni nama pomoći onda kada nam to zatreba.

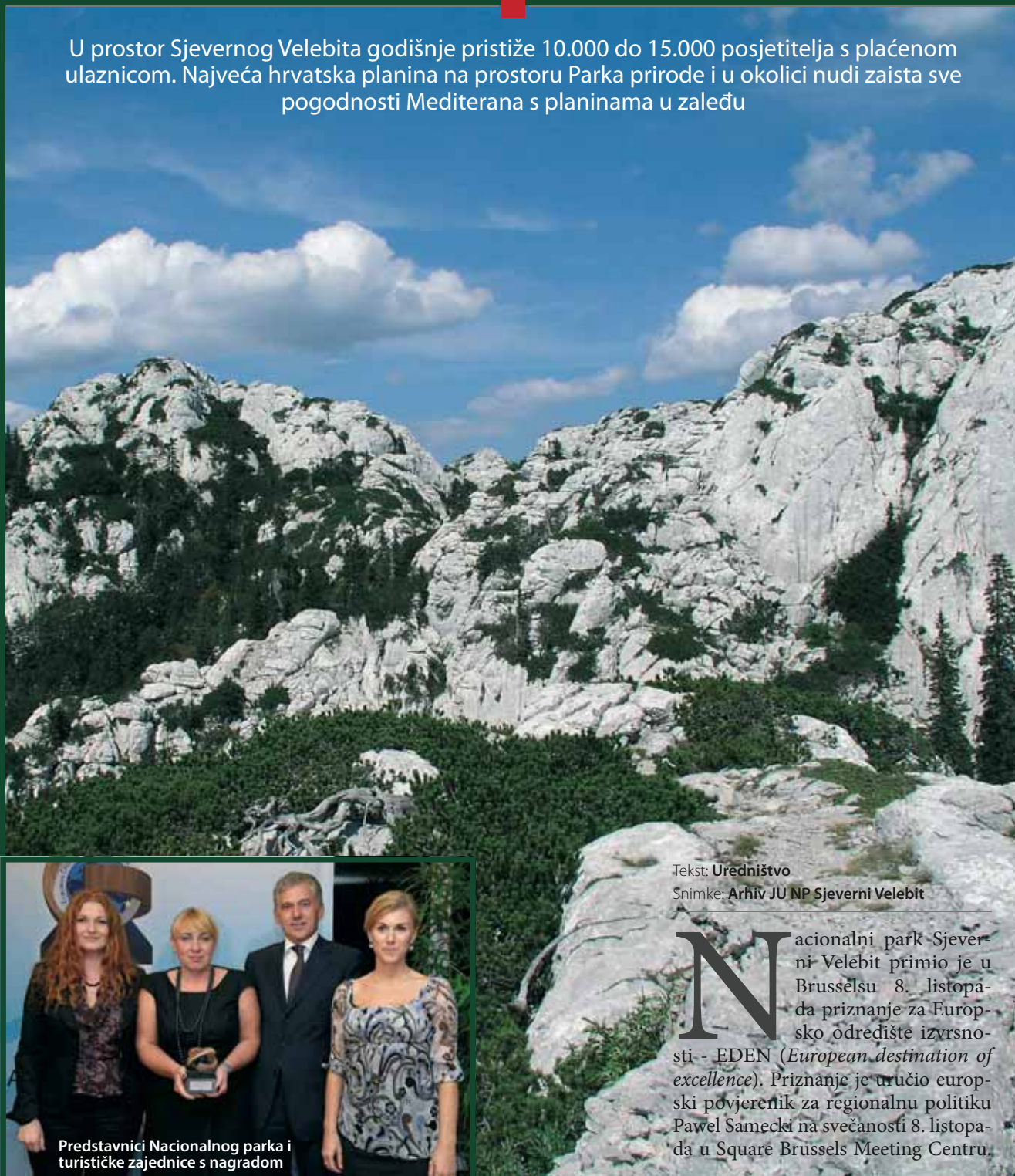
Mladost je i razdoblje stjecanja novih iskustava, kada ostarimo uvijek ćemo se sjećati naših mladih dana, s lijepim i manje lijepim uspomena. Na žalost, ima i onih koji su bolesni još u mladosti, ima i siromašnih koji ne dobiju skoro ništa od onoga što žele, koji nikada ne upoznaju što je to ljubav.

No, moramo kroz sve to proći, jer dok smo maleni želimo se igrati, dok smo mladi otkrivamo, upoznajemo, a kad uđemo u zrelije doba uzimamo život u svoje ruke, sa svim problemima, preuzimamo odgovornost za svoju obitelj.

Stoga u mladosti trebamo imati otvoreno oči, mudro gledati lijevo i desno, a ne samo protrčati.

Izvanredne prirodne ljepote naše mitske planine

U prostor Sjevernog Velebita godišnje pristiže 10.000 do 15.000 posjetitelja s plaćenom ulaznicom. Najveća hrvatska planina na prostoru Parka prirode i u okolici nudi zaista sve pogodnosti Mediterana s planinama u zaleđu

Predstavnici Nacionalnog parka i
turističke zajednice s nagradom

Tekst: Uredništvo

Snimke: Arhiv JU NP Sjeverni Velebit

Nacionalni park Sjeverni Velebit primio je u Brüsselsu 8. listopada priznanje za Europsko odredište izvrsnosti - EDEN (*European destination of excellence*). Priznanje je uručio europski povjerenik za regionalnu politiku Pawel Samecki na svečanosti 8. listopada u Square Brussels Meeting Centru.

Vrhovi Velebita pod prvim snijegom

Vrh Zavižan s planinarskim domom

Velebit je stanište i mrkog medvjeda

Izbor za europska odredišta izvrsnosti počeo je 2005. kao pokusni projekt u zemljama članicama EU-a. Hrvatska je mogla sudjelovati, ali bez prava na novčanu potporu 2006./2007., kada je Sveti Martin na Muri proglašen turističkim odredištem izvrsnosti na ruralnom području. U tome izboru s temom nematerijalna kulturna baština 2007./2008. priznanje je dobio Đurđevac za manifestaciju "Picokijada". U Hrvatskoj projekt EDEN provodi Hrvatska turistička zajednica sa sustavom turističkih zajednica prema akcijskom planu koji je potvrdila Europska komisija.

PLANINE S OČARAVAJUĆIM ŠUMAMA

"Nacionalni park Sjeverni Velebit po-

bjednik je trećega hrvatskog izbora za europsko odredište izvrsnosti jer je tema ove godine bila "Turizam i zaštićena područja", istaknula je Marijana Biondić, direktorica senjske turističke zajednice. U opisu Nacionalnog parka Sjeverni Velebit spominju se, među ostalim, "planine s očaravajućim šumama koje se prostiru do obalnog područja između srednje Europe i mediteranskih područja, sa specifičnom mikroklimom, bogatstvom živog svijeta, izvanrednim prirodnim ljepotama, s netaknutom divljinom".

U "planinskom raju", kako je (s pravom!) opisan Sjeverni Velebit, obrazložili su suci EDEN-a, posebnost su planinski kanjoni, ali i domaći sirevi, ljeti biciklistička ruta od Sv. Jurja do Zavižana s naporima ravnim onima na eta-

Sa Zavižana se pruža jedinstven pogled na kvarnerske otoke

Planinarski dom i meteorološka postaja na Zavižanu zimi

Na tisuće učenika posjeti godišnje sjeverni Velebit

pi Tour de France, na proljeće je raslinje u punom cvatu u velebitskome botaničkom vrtu, a zimi skijanje.

U prostor Sjevernog Velebita godišnje pristiže 10.000 do 15.000 posjetitelja s plaćenom ulaznicom. Najveća hrvatska planina na prostoru Parka prirode i u okolici nudi zaista sve pogodnosti Mediterana s planinama u zaleđu. Na prvi dan ljeta možete se kupati na šljunčanim plažama ispod planine ili na otocima preko puta, a zatim sanjkati pod meteorološkom postajom/planinarskim domom Zavižanom. U jednom od dvaju velebitskih nacionalnih parkova (drugi je Paklenica) potrudili su se uvesti posjetitelje u život planine, educirati ih strpljivo i temeljito, otkriti im čari velike planine i njezine flore i faune. Najjači adut u proljeće je cvijeće i razne vrste bilja koje nikne na malome prostoru sljubljivanjem raslinja visokoga gorja sa sredozemnim vrstama.

PRIZNATU IZVRSNOST TREBA ZNATI REKLAMIRATI

Uprava se pobrinula za cijelu seriju atraktivnih, kvalitetnih, informativnih materijala – knjiga, vodiča, interaktivnih CD-ova, filmova. Sve znanje o planini složeno je i sređeno u knjigama, primjerice u odličnome višjejezičnom priručniku o velebitskim biljnim vrstama (kojih ima oko 1.500, uključujući endemske).

Prostor Sjevernog Velebita povezan je s glavnim prometnicama, pristupni su

putovi dobro označeni i održavani, osoblje na ulazu u Park je srdačno, entuzijastično, spremno na razgovor i objašnjavanje; imponira silna ljubav prema tom prostoru o kojemu se brinu i koji prezentiraju.

Sjeverni Velebit svoju će sada već priznatu izvrsnost, nadamo se, znati i reklamirati, ali i inovirati na svoj diskretan, nenametljiv način, poštujući svoju jedinstvenu prirodu. ■

Nacionalni park je stanište rijetkih životinjskih i biljnih vrsta

O PARKU

Područje je proglašeno nacionalnim parkom 1999. godine zbog izrazite raznolikosti krških fenomena, bogatstva živog svijeta i iznimnih prirodnih ljepota na relativno malom prostoru. Površina parka iznosi 109 km², a u sklopu tog prostora nalazi se strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, koji predstavlja specifičan geomorfološki fenomen na kojemu je do sada otkriveno više od 150 jama, od kojih je najpoznatija Lukina jama, jedna od najdubljih u svijetu uopće, otkrivena 1999. godine. U sklopu Parka prirode nalaze se još botanički rezervat "Visibaba", na kojemu se nalazi najveće nalazište endemične hrvatske sibireje (*Sibiraea altaiensis* ssp. *croatica*), te botanički rezervat Zavižan-Balinovac-Velika kosa, koji se ističe bogatstvom visokoplaninske flore. U rezervatu se nalazi i poznati Velebitski botanički vrt, koji je osnovao prof. Fran Kušan još davne 1967. godine. Park je ispresijecan mnogobrojnim planinarskim stazama, od kojih je najpoznatija Premužićeva staza, nazvana po graditelju ing. Anti Premužiću koji ju je projektirao još davne 1930. godine, dok je sama gradnja dovršena 1933. godine. Staza prolazi najljepšim i najzanimljivijim dijelovima sjevernog Velebita. S planinskih vrhunaca pruža se prekrasan pogled na Jadransko more i otoke Pag, Rab, Goli, Prvić i Krk, te na ličko zaleđe s kontinentalne strane. Kulturna baština ovog parka očituje se u mnogobrojnim ruševinama starih stočarskih stanova, kuća i suhozida, koji svjedoče o prošlim vremenima kada je na ovom području živjelo puno više ljudi, koji su se kasnije raselili po svijetu, ostavivši samo tragove svoje nazočnosti na ovome iznimno lijepom i neponovljivom prostoru.

ENG Northern Velebit National Park was selected as a European destination of excellence in Brussels this October 8th. The many years of excellent efforts invested by the park's management have now seen this pearl of Croatian natural beauty receive international recognition.

Fešta na dočeku u Zagrebu

Impozantna je biografija naše sugovornice kad je u pitanju njezina djelatnost u hrvatskoj iseljeničkoj zajednici. Već sa 16 godina pomaže u nastavi za djecu koja uče hrvatski u Hrvatskome vjerskom središtu sv. Nikole Tavelića u četvrti Saavedra

Ljilja Vlaho,
Hrvatica iz
Buenos Airesa,
u posjeti HMI-u

vije. Ljiljin otac Tvrtko oženio se u Buenos Airesu Argentinkom slovenskog podrijetla Paulinkom koja mu je rodila sedmero djece. U obitelji se govorilo i živjelo hrvatski. "I kuhinja je bila pretežno hrvatska. Zamislite na Božić, kad je kod nas ljeto i temperature blizu 40 stupnjeva, mama je kuhala pravu sarmu od kiselog kupusa...", priča nam Ljilja na izvrsnome hrvatskome. Na pohvalu za znanje jezika, kaže kako uz španjolski i hrvatski govori još i engleski, slovenski, a uči već nekoliko godina francuski i češki!

MARLJIVA ISELJENIČKA DJELATNICA

Impozantna je Ljiljina biografija kad je u pitanju njezina djelatnost u hrvatskoj iseljeničkoj zajednici. Već sa 16 godina pomaže u nastavi za djecu koja uče hrvatski u Hrvatskome vjerskom središtu sv. Nikole Tavelića u četvrti Saavedra. Zatim uči djecu hrvatski folklor – ples i pjesme. Jedno vrijeme vodi dječju dramsku sekciju. Ističe kako je s djecom uvijek bila

dramsku adaptaciju opere Nikola Šubić Zrinski za djecu, koja je doživjela veliki uspjeh. Već desetak godina je dirigentica tamburaškog ansambla 'Bosna' iz Hrvatskog centra. "Prije šest godina dogodila se velika nesreća. Naime, u centru 'Nikola Tavelić' u kojemu su bile i prostorije našeg ansambla izbio je požar i svi su instrumenti izgorjeli. Morali smo početi od nule. Trebalo je ponovno nabaviti skupe instrumente. Hvala Bogu, uz pomoć dobrih ljudi i to smo uspjeli. Posebno bih izdvojila našeg župnika fra Ivana Gavrana i Srebrenku Šeravić iz HMI-ja koji su nam najviše pomogli. Ne smijem zaboraviti gospođu Jadranku Stier koja nam je poklonila berdu!" priča nam Ljilja i nastavlja kako obnovljeni ansambl često nastupa i priređuje koncerte, a odnedavno priprema i prvi nosač zvuka.

"Ništa od našega hrvatskog angažmana ne bi vrijedilo da nemamo hrvatske katoličke misije. Bez hrvatskih svećenika u našoj zajednici bilo bismo kao ribe na suhome. Danas zajednicu

Napisao: Hrvoje Salopek

Rijetko se kojeg putnika u zrakoplovnoj luci dočekuje glazbom. No, kad nekome u čast nastupi cijeli folklorni ansambl, i to ne bilo koji već jedan od najboljih – slavni Zagrebački folklorni ansambl, onda je to jedinstven događaj koji budi pozornost cijele zračne luke. Upravo je takav nezaboravan doček na zagrebačkom uzletištu Pleso pripremljen Ljilji Vlaho, argentinskoj Hrvatici i istaknutoj članici naše iseljeničke zajednice u Buenos Airesu. Uz raspjevanje folklorne na dočeku su bili i predstavnici braniteljskih udruga, rodbina, prijatelji...

Ljilja je 37-godišnja hrvatska iseljenica drugoga naraštaja, a po struci je novinarica. Djed i baka su joj krajem 1945. s troje djece izbjegli iz tadašnje Jugosla-

Članovi Zagrebačkog
folklornog ansambla
pjesmom su dočekali Ljilju

uspješno vodi fra Joso Peranić”, dodaje naša sugovornica.

‘BRANITELJI SU ZA MENE PRAVI HEROJI!’

Ljilja radi u argentinskom Ministarstvu gospodarstva kao koordinator odjela administracije. U posljednje vrijeme često prevodi titlove hrvatskih filmova, igranih i dokumentaraca, na španjolski. Rado dočekuje hrvatske skupine i pokazuje im glavni grad Argentine. Tako je, primjerice, prije godinu dana bila član organizacijskog tima koji se u Argentini brinuo o Zagrebačkome folklornom ansamblu, koji je bio na turneji po Južnoj Americi. Pratila je plesače i tamburaše kao i njihove voditelje po Buenos Airesu, po argentinskim provincijama i po Urugvaju, surađujući s cijelom hrvatskom ekipom. Pomagala je i skupini hrvatskih branitelja koja je gostovala u Argentini prikazujući dokumentarni film o Domovinskom ratu. “Ti branitelji su za mene heroji, pravi heroji, i što god da sam učinila za njih u Buenos Ai-

Ljilja s hrvatskim vojnim izaslanstvom na argentinskom vojnom groblju gdje leže pokopani i mnogi Argentinci hrvatskog podrijetla

resu, to je bilo iz zahvalnosti prema svemu što su oni učinili za sve nas za vrijeme rata.”

Vedra i druželjubiva Ljilja brzo sklapa prijateljstva pa ne čudi da su mnogi bili na dočeku u zagrebačkoj zračnoj luci, priredivši joj pravu malu feštu.

“Ovo mi je tek drugi put da sam u Hrvatskoj. Prvi put sam bila ‘97. Naravno, voljela bih dolaziti češće, no okolno-

sti to ne dopuštaju. Međutim, moram reći, iako će to nekome zvučati čudno - i kad sam u Argentini pola moga srca je u Hrvatskoj. Družim se s Hrvatima, slušam hrvatsku glazbu, najdraži su mi Oliver, Gibonni, Doris Dragović... Često sam domaćin gostima iz Hrvatske. Kad već nisam u Hrvatskoj – Hrvatska dolazi k meni”, rekla nam je na rastanku Ljilja Vlaho. ■

ENG Ljilja Vlaho – a prominent Argentinean Croatian residing in Buenos Aires, recently visited the CHF. This 37-year-old has an imposing biography when it comes to her activities in the Croatian emigrant community.

www.koncar.hr

tradicija. znanje. odgovornost.
tradition. knowledge. responsibility.

KONČAR

Povijest kalifornijskih Hrvata u dolini rijeke Pajaro

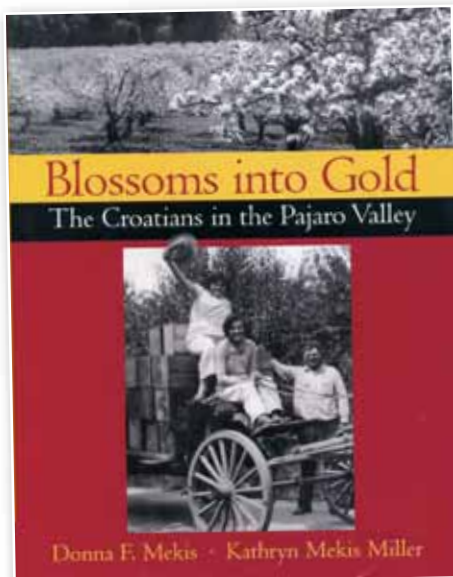
Hrvati su baveći se poljoprivredom pokrenuli uspješan biznis u Americi. Tako su razvili kulture koje su se tamo iznimno slabo uzgajale ili ih uopće nije bilo, kao npr. maslinarstvo i vinogradarstvo, a pravi su poslovni raj stvorili uzgojem jabuka

Napisala: **Tina Horvat**

Premda su podaci o životu hrvatskih iseljenika najčešće poznati i njihove se aktivnosti redovito prate, postoje mjesta u kojima je njihova uloga iznimno velika i značajna, ali se o tome ne zna gotovo ništa. Jedan od takvih slučajeva je povijest Hrvata u dolini rijeke Pajaro (Pajaro Valley), u okolici grada Watsonvillea (Kalifornija). Knjiga *Blossoms into gold* čije su autorice sestre Donna F. Mekis i Kathryn Mekis Miller, koja je izdana nedavno u nakladi Capitola Book Company, govori o životu Hrvata u tom području, od doseljenja do današnjih dana. U njoj se prvi put opisuju uzroci doseljenja u Kaliforniju, počeci njihova života tamo te rezultati njihova rada. Sestre Mekis, potaknute činjenicom da se o hrvatskim emigrantima u Pajaro Valleyu jako malo zna, te da mnogi ne znaju odakle potječu prezimena poput Lettunich, Scurich, Marinkovich, Kalich itd., odlučile su ispričati priču i razriješiti misterij. U prvom poglavlju - *Their Glorious Past* autorice pišu o počecima doseljavanja svojih predaka u Ameriku.

DOSELJENICI IZ DUBROVAČKOG KRAJA

Autorice su posebno vezane uz Dubrovnik i Konavle jer odatle potječu njihovi djed i baka, koji su se iz Konavala odselili u Watsonville 1901. godine. Njihov otac, Andrew Mekis, rođen je 1920. u Watsonvilleu, u hrvatskoj koloniji, a one su odrasle u Santa Cruzu. U poglavlju se daje kratka povijest Dubrovnika, osnutak Republike, razvoj kulture i gospodarstva te njezin slom koji je izazvao upad Napoleonove vojske u grad 1808. godine. Drugo poglavlje - *Why They Came*

and Why They Stayed posvećeno je počecima preseljenja Hrvata u Ameriku, razlozima odlaska te njihovu inkorporiranju u američki način života. Preseljenje je započelo otkrićem zlata u Kaliforniji 1848., kada su i mnogi hrvatski pomorci odlučili potražiti sreću "preko oceana".

Budući da je u Dubrovniku došlo do naglog porasta populacije, većina se nije mogla prehraniti, stoga su ljudi bili prisiljeni otputovati. Prvi Hrvati u Ka-

liforniji naselili su se u San Franciscu, a mnogi od njih došli su iz New Orleansa, gdje su najprije emigrirali (tamo su se bavili ribarstvom). U poglavlju se daju podaci o preseljenju Hrvata u razdoblju od 1880. do 1918., te opisuju sudbine pojedinih emigranata. Nakon faze prilagodbe na novu domovinu, brzo su se snašli i započeli svoje djelovanje, šireći pritom svoju zajednicu i čuvajući kulturne tekovine svoje zemlje. Opisuje se i proces naseljavanja u Pajaro Valley tijekom druge polovice 19. stoljeća. Među prvim je bio C. Grelovich, vlasnik restorana Washington u Watsonvilleu. Zatim slijede Marko Rabasa, Luka Sresovich, Martin Rilovich, Luka Scurich i mnogi drugi.

Slijedi poglavlje *Building an Apple Paradise* u kojem se razmatra o tome kako su Hrvati pokrenuli svoj biznis u Americi, zahvaljujući svojoj kreativnosti i organizacijskim sposobnostima. Tako su razvili poljoprivredne kulture koje su se tamo slabo uzgajale ili ih uopće nije bilo. Među tim kulturama isticale su se masline i vino, a pravi su poslovni raj stvorili uzgojem jabuka. Četvrto poglavlje - *The Great Expansion* nastavlja priču o širenju proizvodnje jabuka, njezinu unapređenju i usavršavanju, te značajnim proizvođačima.

RABASA, SCURICH, STRAZICICH, LETTUNICH...

Early leaders of the Colony poglavlje je posvećeno prvim vođama hrvatske kolonije u Watsonvilleu. Među njima se ističu Marko Rabasa, zatim Luke i Stephen Scurich, čiji su potomci i danas tamo prisutni, obitelj Anne Strazicich, Martin i Peter Lettunich itd. Svatko od njih pridonio je na svoj način razvoju i opstanku Hrvata u dolini Pajaro. Posebno je važno šesto poglavlje - *Croatian Life*

Autorice - sestre Donna F. Mekis i Kathryn Mekis Miller

Jadran Kolo Club, Watsonville, 1948-52.

Obitelji
Gospodnetich
i Hrepich,
Watsonville,
1914.

Berači iz Watsonville, 1911.-12. S lijeva: Nick Vuicich-Zglav, dječak
Peter Stolich Jr., Peter Stolich, i John Capitanich

Berači „Vlahutin and Vojvodich Company“,
Watsonville, oko 1900. god.

Naljepnice Mekis & Pekoch

and Culture in Watsonville, koje se bavi svakidašnjim životom hrvatskih iseljenika. Sestre Mekis pišu o zasnivanju obitelji iseljenika, crkvi u kojoj su se sklapali brakovi, rađanju djece, poslovima kojima su se bavili, te društvima koja su osniivali, pogotovo onima koja su se brinula o bolesnima i nemoćnima. U ovom poglavlju autorice pišu i o svojoj obitelji, o sjećanjima svoga oca, Andrewa Mekisa, te o tradicionalnoj hrvatskoj hrani. Poglavlje je obogaćeno mnogobrojnim slikama iz njihova obiteljskog albuma te njihovih prijatelja. Važne teme o kojima

se ovdje progovara su jezik i vjera, koji su hrvatskim iseljenicima iznimno važni. Posljednje poglavlje – *Becoming American* opisuje život prvih iseljenika: rađanje i odrastanje u hrvatskoj koloniji, obrazovanje, političku aktivnost te djelovanje tijekom Drugoga svjetskog rata.

U dodatku se nalazi popis obitelji koje su se doselile u Watsonville, popis

restorana, hotela i trgovina koje su vodili te osoba koje su autorice intervjuirale tijekom rada na knjizi.

Ova knjiga (na engleskom jeziku) daje golemi doprinos proučavanju života hrvatskih iseljenika te otkriva djelatnosti i aktivnosti kojima su se bavili u Kaliforniji. ■

ENG *Blossoms into gold – Croatians in the Pajaro Valley* is a book by the sisters Donna F. Mekis i Kathryn Mekis Miller recently published by the Capitola Book Company. The book tells of the lives of Croatians in California's Pajaro Valley, from their first arrival to the present day, and of their successful apple growing business.

Naš iseljenik iz Argentine potiče suradnju s Hrvatskom

Profesor Laurić, podrijetlom iz Iloka, donedavno je bio redoviti profesor uzgajanja šuma na Agronomskom fakultetu sveučilišta u Bahiji Blanci. Svoju veliku ljubav prema Hrvatskoj prenio je i na svoju suprugu Mabel

Valentin Zdravko Laurić sa suprugom Mabel Haydee Dias Campano u posjetu vinkovačkoj OŠ Bartola Kašića

U organizaciji vukovarske podružnice Hrvatske matice iseljenika i njezina voditelja Silvija Jergovića u petak 18. rujna vinkovačku OŠ Bartola Kašića posjetio je hrvatski iseljenik Valentin Zdravko Laurić sa suprugom, Argentinkom, Mabel Haydee Dias Campano, koja je ravnateljica osnovne škole E. B. No. 68 "Vice Admiralte Marcos Saz" iz Bahija Blance (Argentina). Ovaj veliki argentinski kozmopolitski grad nalazi se na jugozapadu provincije Buenos Aires na obali Atlantskoga oceana. Ima oko 350.000 stanovnika, uglavnom potomaka naseljenika iz europskih zemalja, ali i multietničko stanovništvo iz okolnih južnoameričkih država.

Razlog posjeta bio je početak suradnje tih dviju osnovnih škola. Profesor Laurić, podrijetlom iz Iloka, donedavno je bio redoviti profesor uzgajanja šuma na Agronomskom fakultetu sveučilišta Universidad nacional del Sur u Bahiji Blanci. Svoju veliku ljubav prema Hrvatskoj

prenio je i na svoju suprugu Mabel koja, iako je Argentinka, jako voli Hrvatsku i puno zna o njoj te želi naučiti hrvatski jezik kako bi lakše komunicirala prilikom posjeta domovini svojega supruga. Dosta razumije hrvatski, a pomalo ga i govori. Iako je u mirovini, prof. Laurić aktivan je u lobiranju za Hrvatsku i stalno nastoji poticati na suradnju i povezati Hrvatsku i Argentinu. Najviše surađuje sa Šumarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu jer se u Argentini bavi uzgajanjem šuma. Uz mnogobrojne znanstvene radove jedan od rezultata te suradnje bio je odlazak na znanstveno-stručno usavršavanje u Argentinu mladog znanstvenika doc. dr. sc. Damira Barčića sa Šumarskog fakulteta u Zagrebu.

Domaćin gostima iz Argentine bila je ravnateljica škole prof. Adrijana Cvrković-Lasić sa suradnicima. Prema riječima ravnateljice Cvrković-Lasić ovaj po-

sjet bio je iznimno poticajan i kreativan, a mnogobrojna su područja na kojima je moguće nastaviti suradnju tih dviju škola. Dogovorene su i teme koje su zanimljive za nastavak suradnje tih dviju škola koja se može provoditi razmjenom elektroničke pošte i videolinkom među učenicima i edukativnih materijala za nastavnike. Profesorica Cvrković-Lasić istaknula je da se ovakvom suradnjom mogu obuhvatiti različita obrazovna područja – nastava informatike, engleskog jezika, povijesti, geografije, prirode, glazbene i likovne kulture te ostvariti odgojne ciljeve poput upoznavanja drugih kultura, civilizacija i prihvaćanja različitosti, odgoja za demokraciju i toleranciju. Također se mogu razmjenjivati informacije o pravima djece, kako kvalitetno provesti slobodno vrijeme i izvanastavne aktivnosti itd.

Vjerujemo da će ARGENTINSKI KUTAK u školi privlačiti pozornost naših učenika te će svi imati prigodu nešto novo i zanimljivo naučiti o ovoj zemlji, a na drugoj strani svijeta mali Argentinici će učiti o ljepotama naše domovine. Bude li suradnja uspješna, možda uspijemo ostvariti i neki od oblika razmjene učenika, ističe prof. Adrijana Cvrković-Lasić.

Prema riječima Silvija Jergovića Hrvatska matica iseljenika svojim aktivnostima nastoji potaknuti suradnju između Hrvatske i iseljeničtva, poglavito suradnju između mladih koji su naša budućnost. Ako naši mladi u Hrvatskoj dobiju dobru edukaciju i ostvare suradnju s inozemstvom, kad odrastu lakše će se uključiti u društvo i pridonijeti boljem razvoju Republike Hrvatske. (M. Č.) ■

ENG The Vukovar branch office of the CHF organised a visit to Bartol Kašić Primary School this September 18th by Croatian emigrant to Argentina Zdravko Laurić and his wife. The visit marks the launch of cooperation between this school and a school in Argentina.

Svojom kuhinjom očarao njemačku metropolu

Danijel, koji je dijete naših gastarbajtera, trenutno kulinarским čarolijama očarava sladokusce u berlinskom restoranu "44" koji se nalazi u uglednom hotelu "Swissotel"

Danijel Krešović,
jedan od
vodećih kuhara
u Njemačkoj

Tekst: Uredn. (preneseno iz *Deutsche Welle*)

Danijel Krešović, njemački kuhar hrvatskog podrijetla, ima sjajan imidž u njemačkoj gastronomiji. Specijalni žiri, koji čine njemački kulinarski kritičari, nominirao ga je za "kulinarско otkriće godine".

Ovu nominaciju jedan od poznavatelja njezina značaja nazvao je "zgoditkom na lotu". Njoj se, naravno, razveselio i sam Danijel Krešović. Za nominaciju je saznao nakon povratka iz Singapura, gdje je skupljao nove inspiracije za svoje maštovite kulinarske specijalitete. Krešović, podrijetlom iz Šibenika, ne vjeruje u brojeve i igre na sreću jer sve što je postigao i stekao plod je vrijednog rada. Trenutno se u Danijelovim kulinarским čarolijama može uživati u berlinskom restoranu "44" koji se nalazi u hotelu "Swissotel". Razlog zbog kojeg restoran, u kojemu je Danijel šef kuhinje, nosi naziv "44" zapravo je banalan. Naime, nalazi se u Augsburškoj ulici na kućnom broju 44.

Kao dijete gastarbajtera, rođen u Karlsruheu 1973., rano je otkrio svoj afinitet prema kuhanju. Kao 6-godišnjak je, priča, prvi put napravio kaos u kuhinji kada je pokušao skuhati svoj prvi puding. Mlijeko je zagorjelo, majka bila ljuta, a prva ljubav, djevojčica koju je time htio osvojiti, nije bila posebno oduševljena. No, kuhanje je i dalje ostalo njegova prva ljubav, priča Danijel uz smijeh.

Obitelj mu se vratila u Hrvatsku kada je imao 12 godina. Tamo je i započeo školovanje za kuhara. Početkom 90-ih vra-

tio se u Njemačku i nastavio školovanje, prvo u "Stadthalle" u Karlsruheu gdje je, kako kaže, stekao dragocjeno temeljno znanje i iskustvo, a zatim i u jednom od najboljih restorana u tom dijelu Njemačke. Tu je naučio "fineše" koje su mu omogućile angažman u jednome od najboljih njemačkih restorana, u "Imperialu" u Baden-Badenu. No, to ambicioznom kuharu to nije bilo dovoljno. Odlučio je daljnja iskustva prikupljati po svijetu. Nakon nekoliko godina rada u južnoafričkom Cape Townu, što naziva svojim najljepšim dijelom života, ponovno se vraća u Njemačku. Traži nove angažmane i izazove koje nalazi u Berlinu. U restoranu "44" postaje šef kuhinje i time i jedan od najpoznatijih kuhara u njemačkome glavnom gradu.

Zbog žestoke konkurencije, Danijel Krešović je svjestan da samo može opstati ako se stalno potvrđuje i pokazuje svojevrstu originalnost. Stoga je i došao na ideju da kao bazu za svoju vrhunsku kuhinju koristi ljekovito bilje najrazličitijeg podrijetla i ukusa. Umaci s korijandrom i limunovom travom, ali i sladoled s metvicom ili ružmarinom oduševljavaju posjetitelje elegantnog restorana s predivnom terasom i pogledom na slavni berlinski kolodvor Zoo. Ova ideja jedan je od razloga zašto ga je stručni žiri kulinarskih kritičara nominirao za "kulinarско otkriće godine". Pobjednik će biti poznat uskoro.

Dotad će Danijel Krešović vrijedno raditi, a možda će i nakratko skočiti do svojih roditelja u Vodice kraj Šibenika da s njima podijeli dobre vijesti. Za kuhinju je kod kuće nadležna njegova majka, čije su juneće rolade nenadmašne, kaže Krešović. On, pak, za obitelj svaki put napravi musaku, i danas obožava to jelo - klasično, bez puno eksperimentiranja s egzotičnim biljkama. ■

Berlinski Swissotel i restoran "44"

ENG Danijel Krešović, a German chef with Croatian roots enjoys an excellent image in Germany gastronomy. A special panel of judges of German culinary critics have nominated him as the "culinary discovery of the year".

Iseljenici s Pelješca ne zaboravljaju svoje hrvatske korijene

“Bilo je mojih Srhoja iz uže i šire obitelji! Slike i uspomene iz djetinjstva navrle su sa snažnim emocijama kada sam srela rođake čijih sam se crta lica jedva sjećala, ali su uspomene bile jake”

Franica Srhoj Kumlanc u muzeju s grumenom kauri gume

Razgovarala: **Mira Ćurić**

Franica Srhoj Kumlanc umirovljena je pedagoška djelatnica te spisateljica. Rođena je u mjestu Lovišta na Pelješcu, no život ju je rano predodredio za odlazak iz rodnog mjesta. Školovala se i radila u Puli gdje i danas živi proživljavajući sudbinu mjesta iz kojeg se često ispraćalo u Australiju, Novi Zeland, Argentinu, rjeđe dočekivalo povratnike. Zato je knjiga “Providnost”, o povijesti autoričina rodnog mjesta, isprepletena dirljivim odlascima i rastancima. Auto-

rica danas radi na novoj knjizi – “Korijeni” i na dokumentarnom filmu s iseljeničkom temom, a skupljajući materijal uputila se čak na Novi Zeland.

Gospođo Srhoj, nakon dugo vremena ostvario Vam se san – kako ste zapisali u svojoj knjizi “Providnost” – da odete tragom bliskih rođaka i prezimenjaka na Novi Zeland. Koje je bilo Vaše odredište i kojim ste se povodom tamo uputili?

- Za svoj odlazak na Novi Zeland trebam ponajprije zahvaliti rođakinji Sanji Srhoj iz Pule, koja je na Internetu pronašla poziv iz Aucklanda svim Srhojevima iz domovine i svijeta da sudjeluju u okupljanju potomaka obitelji Srhoj. “Teta, budući da ti pišeš o svojim potomcima, svojim korijenima i tražiš materijale za ‘Korijene’, ovo ti je prilika da s njima stupiš u vezu”, rekla mi je Sanja. Moj san se ostvario ovim putovanjem. Ovim susretom produbila sam rodbinske veze te doznala puno o prvim iseljenicima iz Bogomolja na Hvaru te Nakovane i Lovišta na Pelješcu.

No, to nije prvo okupljanje Srhoja, a najavljeno je i sljedeće.

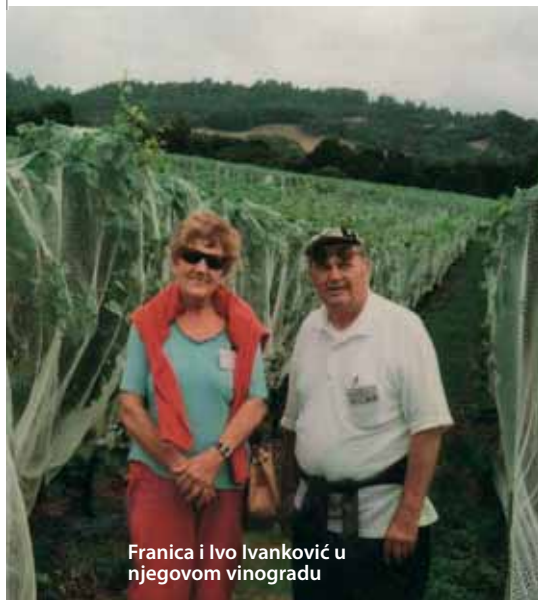
- Točno, ovo nije prvo okupljanje. Bilo ih je do sada nekoliko, u Australiji i na Novome Zelandu. Ja sam nazočila ovogodišnjem, od 16. do 20. veljače, na kojem nas je bilo oko 250. Dogovoreno je da ćemo se okupljati svake druge godine pa je sljedeće u Perthu, u Australiji, 2011. godine. Naslućujem da ih vodi zajedničko podrijetlo, ljubav prema pradomovini i poštovanje prema korijenima.

Kako ste se osjećali tom prigodom? Jeste li susreli osobe iz Vaše uže i šire obitelji koje su otišle možda i ne sluteći da odlaze zauvijek, one koje spominjete u svojoj knjizi?

- I ovog trenutka kada me to pitate osjećam lagano uzbuđenje i podrhtavanje u grudima. Bilo je mojih Srhoja iz uže i šire obitelji! Slike i uspomene iz djetinjstva navrle su sa snažnim emocijama kada sam srela rođake čijih sam se crta lica jedva sjećala, ali su uspomene bile jake. Srela sam sada odrasle ljude, a

Zajednička svih okupljenih Srhoja

Franica i Ivo Ivanković u njegovom vinogradu

u uspomenama uplakane dječake Maksija i Stjepana kada smo se rastajali. Pred očima su mi promicale slike njihovih stisnutih ručica uz majku Linu, koja je sada stajala ponosna na svoje sinove.

Prikupili ste dosta podataka za knjigu. Kako izgleda povijest iseljenika iz Lovišta? Kad su krenuli prvi iseljenici, na koja su se odredišta uputili i gdje ih ima najviše?

- Lovištani su svoja ognjišta napuštali u različita vremena, ali svi zbog istih razloga – teškog života, nezaposlenosti, borbe za opstanak, što je bio glavni razlog odlaska svim migrantima s naših prostora. Ne samo Lovištani, nego i Hvarani (Bogomolje, odakle Srhoji vuku podrijetlo), Nakovljani, Korčulani i ostali Dalmatinci, prema predaji i izvorima kojima raspolazem, u svijet su krenuli neposredno poslije I. svjetskog rata. Prema ispričanim pričama, prvi koji su napustili svoja ognjišta bili su Nakovljani koji su bili pomorci. Neka pisma iz tog razdoblja govore da je prvi na tlo Novog Zelanda stupio prije 150 godina Nakovljanin Pavao Lupis. Kasnije su odlazili u Australiju, Sjevernu i Južnu Ameriku. Njihovih je potomaka najviše u Australiji, nešto manje na Novome Zelandu.

Kakav su trag ostavili na sredinu u kojoj žive? Pišete da je 1978. u dalekoj Australiji otkrivena ploča s imenima prvih doseljenika iz Hrvatske. A 1985. u Aucklandu se spominje prvi Srhoj. Po čemu su ušli u povijest nove domovine? Koja su istaknuta imena?

- Naši iseljenici su, u ono vrijeme, prozvani pionirima u različitim područjima gospodarstva, ponajprije u vino-

gradarstvu i stočarstvu Novog Zelanda, a dokaz tome su i mnoga odličja i priznanja te titule "sir" i darovi u obliku obradiva plodnog zemljišta. Na nekoliko mjesta na Novome Zelandu su spomen-ploče doseljenicima iz Hrvatske kao uspomena kopačima kauri gume (smola). Uostalom, o ovome što me pitate pišem u "Korijenima", u II. dijelu knjige koja bi trebala izaći iz tiska krajem 2010., na hrvatskom i engleskom jeziku, a uz pomoć Hrvatske matice iseljenika.

Spominjali ste i mogućnost snimanja dokumentarca. O čemu konkretno?

- Moj sin Janko (Jani) Kumlanc, koji mi puno pomaže u prikupljanju materijala za nastavak ovoga povijesnog romana, predložio je da uspomene na našega Mateta Srhoja, brata mogega djeda Jakova, koji su zajedno napustili ognjišta i u potrazi za boljim životom naselili se na Novome Zelandu, snimimo u obliku povijesno-dokumentarnog filma. Moj djed se vratio, a Mate nije nikada više posjetio domovinu; od tada je prošlo sto trinaest godina. Njemu u čast, uz pomoć Hrvatske matice iseljenika, nadamo se da ćemo do kraja 2010. snimiti ovaj film. Ustupljen nam je dio fotoarhiva iz etnomuzeja rođaka Georga i njegove supruge Tilly (Tereza) Jelavić, koji obiluje dokumentima iz prošlosti doseljenika hrvatskog podrijetla. Dotični rođak je autor

knjige "Srhojs Down Under" (Srhojevi ispod ekvatora), što je i naslov dokumentarca. Imala sam pristup materijalima iz Dalmatinskog kluba u Aucklandu čiji je predsjednik Ivan Pamić.

Jesu li se ostvarile Vaše slutnje iz knjige 'Providnost' da "...djeca neće znati riječi hrvatski, ništa o svojoj domovini...?"

- Moje slutnje iz knjige samo su se djelomično ostvarile jer potomci ipak nešto znaju o pradamovini. Oni dosta razumiju, ali slabo govore hrvatski. Onaj hrvatski koji govore je izvorni dalmatinski, naučen od majki. U Australiji bolje govore hrvatski nego na Novome Zelandu. Mnogi od njih dolaze posjetiti rodbinu u Hrvatskoj ili na godišnji odmor.

Trenutačno radite u Italiji gdje ste aktivna članica Hrvatske zajednice okruga Veneto. Čime se zajednica bavi i što Vama znači mogućnost susreta sa sunarodnjacima tijekom boravka u inozemstvu?

- Stjecajem okolnosti otišla sam u Italiju i stupila u vezu s Hrvatskom zajednicom okruga Veneto, s kojim imam stalne veze. Zajednica ima često okupljanja poput likovnih, literarnih i pjesničkih večeri. Ta okupljanja puno mi znače, duhovno me nadahnjuju, a uz njihovu potporu lakši je rad na mojim knjigama. ■

Ploča prvim doseljenicima iz Hrvatske u Aucklandu

ENG Franica Srhoj Kumlanc was at this year's New Zealand Srhoj family reunion. She is a writer who writes about Croatian emigrants and is currently working on Korijeni (Roots), a new book, and on a documentary film about emigrants.

ISELJENIČKE VIJESTI

POMOĆ IZ MELBOURNEA ZA LIJEČENJE MALE ZAGREPCANKE

AUSTRALIJA - U srijedu 28. listopada u Generalnom konzulatu RH u Melbourneu održan je prijam na kojem je obavljeno simbolično uručivanje čeka od 50.000 australskih dolara za liječenje dvogodišnje djevojčice Leone Zajšek iz Zagreba koja boluje od rijetke leukemije i liječi se u Freiburgu, Njemačka. Potaknuta tom tužnom pričom, Kristina Kukolja, član

drugog naraštaja hrvatskih iseljenika, koja radi na hrvatskom programu na državnoj etničkoj radiopostaji SBS u Australiji, pokrenula je inicijativu za skupljanje pomoći za liječenje male Leone. Tim povodom je održana i humanitarna večera, na kojoj je skupljeno 50.000 dolara pomoći za malu Leonu. U prepunome popularnom restoranu, na večeri i aukciji, sudjelovali su članovi hrvatske, talijanske, grčke i šire australske zajednice, koji su svojim darežljivim donacijama pokazali veliku solidarnost s malom Leonom. (Gen. konz. RH – Melbourne)

DANI KRAVATE U TORONTU

KANADA - U suradnji GK RH u Mississaugi i Kanadsko-hrvatske gospodarske komore, a u koordinaciji s Akademijom Cravaticom 19. listopada održana je proslava Međunarodnog dana kravate ispred zgrade Parlamenta provincije Ontario u Torontu. Nakon uvodnog dijela proslave i nastupa klapa "Faroski kanta-

duri" iz Starigrada na Hvaru, prisutne je pozdravio predstavnik Komore Joe Draganjac, a proklamaciju o Međunarodnom danu kravate pročitao hrvatski iseljenik i televizijski voditelj Robert Herjavec. Svi prisutni muškarci nosili su crvene kravate - dar Akademije Cravaticice. Manifestaciji su, osim predstavnika Komore, nazočili mnogobrojni poslovni ljudi te ugledni predstavnici hrvatske zajednice, a skup su uveličali ministar rada provincije Ontario Peter Fonseca i član federalnog parlamenta Borys Wrzesnewskyj. U ime Generalnog konzulata RH iz Mississauge nazočili su konzul gerant Branka Pažin i vicekonzul Mihovil Pažin. Nakon proslave održan je susret s predsjednikom Parlamenta Steveom Petersom, kojemu je svečano uručena kravata Croata. (A. Lengyel)

HRVATSKA VEČER U BAARU

ŠVICARSKA - Hrvatska večer u organizaciji Hrvatske katoličke misije Zug u prepunoj dvorani Waldmannhalle u Baaru održana je drugi put 10. listopada. Započela je intoniranjem Lijepe naše i uvodnom riječju fra Rade Vukšića. Goste su pozdravili i Sanja Javor, voditeljica Konzularnog odjela GK u Zürichu, Stanko Lipnjak, konzul u Veleposlanstvu RH u Bernu, te Marco Schmid, nacionalni direktor Ureda švicarske biskupske konferencije za strance. U prvom dijelu programa nastupio je KUD Posavina Zürich. Zajedničko druženje je nastavljeno nastupom Folklorne skupine "Duga" iz Pfäffikonu. Prepuna dvorana, predivna atmosfera i veliki pljesak publike najljepša su nagrada malim i velikim Duginim folklorasima za njihov trud. Nakon folkloras nastupili su "Baruni", gosti iz Hrvatske, koji su pjesmom i svirkom ubrzo ispunili plesni podij. (M. Belošević)

IZABRANE OSOBE GODINE HBZ-a U KANADI

KANADA - U organizaciji Hrvatske bratske zajednice (HBZ), Odsjeka Južni Ontario, 27. rujna, u Hrvatskom domu u Hamiltonu, održana je deseta proslava izbora za "osobu godine". Tradicionalno je to priznanje najzaslužnijem članu HBZ za izniman rad i doprinos u protekloj godini. Ove godine izabrani su žena i muškarac godine - Carol i Steve Vrkljan. Steve Vrkljan je predsjednik Odsjeka 975, a oboje su članovi istog odsjeka već 20-ak godina. Bračni par Vrkljan cijenjeni su kao dinamičan i vrijedan par koji njeguje veliku ljubav prema HBZ-u te su s pravom zaslužili počast njezinih članova, kao i ovo visoko priznanje HBZ, Odsjeka Južnog Ontarija. (GKRH Mississauga)

35 GODINA HKC CHICAGO

SAD - Hrvatski kulturni centar (HKC) u Chicagu svečanim banketom 17. listopada obilježio je 35. godinu aktivnog djelovanja. Svih ovih godina HKC je bio tradicionalno okupljalište hrvatske zajednice. Proslavu su započela djeca iz Hrvatske dopunske škole i Tamburaškog sastava "Hrvatska loza" s krćim umjetničkim programom. Zatim je predsjednica HKC Victoria Ivezić pozdravila sve prisutne i nabrojila aktivnosti centra. Prisutnima su se pozdravnim govorima obratili fra Ivica Majstorović, župnik HKM-a "Bl. A. Stepinac", fra Marko Puljić, kustos Hrvatske franjevačke kustodije Svete obitelji u Chicagu, Marijana Kovačević, tajnica odbora Hrvatske škole, konzul gerant GK RH u Chicagu Renee Pea i Tony Peraica, ugledni odvjetnik i političar iz Chicaga. Program je vodila Mirjana Rašić, potpredsjednica HKC-a, a slavlje je okupilo oko 400 gostiju. (Renee Pea)

Prvi Hrvat na jednoj australskoj poštanskoj marki

Posljednjih 15 godina Vinko obavlja dužnost kao aktivni "Justice of the Peace" i tim djelovanjem pomaže mnogima u pripremi dokumentacije za sudske procese u ostavinskom postupku i za druge procese u Hrvatskoj

Napisala: Lilly Romanik

Australska pošta je u povodu svoje 200. obljetnice dodijelila prigodne medalje. Među nagrađenima je i poznati Hrvat iz Adelaide Vinko Romanik. Rođen je u Martinu pokraj Našice, a više od 40 godina živi u Australiji. Godine 2001. dobio je "Order of Australia Medal" za dugogodišnji dobrotvorni rad u hrvatskoj zajednici Južne Australije. U posljednjih 15 godina Vinko obavlja dužnost kao aktivni "Justice of the Peace" i tim djelovanjem pomaže mnogima u pripremi dokumentacije za sudske procese u ostavinskom postupku i za druge procese u Hrvatskoj.

Vinko se uključio u rad s Australskom poštom prije više od 13 godina i kako je uvijek pozitivan, uljudan, komunikativan i s osmijehom na licu svakoga primi i s radošću želi pomoći i izići u susret, takvim radom nastavio je činiti dobro ljudima oko sebe jer to je u njegovoj duši, a i zbog toga što je u svome životu primio vrlo malo savjeta od nekoga. Prisjeća se djetinjstva kada je izgubio roditelje, i to oboje u samo dva tjedna, a bilo mu je tek dvije i pol godine. On,

dva brata i sestra ostali su sasvim sami. Brat Pero je imao 14 godina, sestra Katica (sada udana Kevrić) imala je 12 godina, a brat Josip 8 godina. Vinko kaže da se još uvijek sjeća savjeta jednoga fratra iz Franjevačkog samostana u Našicama gdje je ministrirao i često bio nashranjen. On mu je rekao: "Vinko, uvijek u životu čini dobro svakome čovjeku, a ako ikada učiniš nekome nešto negativno, neka to ne bude namjerno, neka bude nehotice ili zbog neznanja." Eto, to se usjeklo u Vinkovo srce i dušu još od ranog djetinjstva i on to čini cijeli svoj život.

Prezentacija medalje je obavljena 27. lipnja u nazočnosti mnogih uglednih gostiju iz političkog i javnog života Australije. Zanimljivo je da je od 250 odlikovanih izabrano samo deset čije su slike otisnute na prigodnim poštanskim markama, a među njima je i Hrvat Vinko Romanik. Tako je Romanik prvi Hrvat koji je dospio na jednu australsku po-

štansku marku. Na pitanje kako se uspio od prvog dana nakon dolaska u Australiju, prije više od 40 godina, uključiti u rad u hrvatskoj zajednici, i ustrajno raditi još i danas, odgovorio je: "S vjerom u Boga, ali istinskom vjerom dokazanom svojim svakidašnjim životom (ne prividnom vjerom i glumom), sve prepreke se pobjeđuju. Uspjeh je neizbježan. Nikada ne treba očekivati od ikoga da učini nešto za nas, nego uvijek treba misliti na to što se može učiniti za drugoga i kad se učini nešto dobro, kad se nekoga razveseli učinjenim, i pri tome je to zadovoljstvo, onda je to prava ljubav, a Bog je ljubav. Dakle, svako jutro pred zrcalom se treba zapitati - što ću danas dobro učiniti nekomu - i s tim mislima treba nastaviti živjeti svaki dan u svome životu. Čineći dobro svakome čovjeku, sigurno nećete proći nezapaženo. Ne zaboravite da je Bog s nama i u nama, posvuda i na svakome mjestu." ■

ENG For its 200th anniversary Australian Post conferred commemorative medals. Among the recipients is Vinko Romanik, a well-known Croatian from Adelaide. Born in the settlement of Martin near Našice, he has lived in Australia for over 40 years.

Još uvijek ima Hrvata u lijepome gradu na Vrbasu

Tijekom nedavnog rata u BiH značajan broj vjerskih objekata na području Banjalučke biskupije je uništen. Jedan od njih je i franjevački samostan i crkva na Petrićevcu koji su do temelja srušeni 1995. godine kao znak odmazde za hrvatsku vojno-redarstvenu akciju "Bljesak"

Središnja gradska ulica

Veličanstveni kanjon rijeke Vrbasa južno od Banja Luke

Napisao i snimio: Ivo Aščić

Banja Luka, drugi po veličini grad u Bosni i Hercegovini, gospodarsko i kulturno središte Bosanske krajine te glavni grad jednog od dva bosanskohercegovačkih entiteta, tzv. Republike Srpske, nalazi se na zelenome Vrbasu, rijeci koja stoljećima povezuje nekoliko gradova u Bosni, s različitim nacionalnim predznacima i interesima. Na ovome području, do dolaska turskih osvajača stanovništvo je bilo hrvatsko i katoličko, a to potvrđuju povijesni dokumenti kao i mnogobrojne stare župe i samostani na tom području.

Etnički sastav se počeo drastično mijenjati nakon oslobođenja Slavonije od Turaka (1691. godine) te nakon Bečkog rata (1683. - 1699.) kada se više od sto tisuća katolika iselilo iz Bosne u slobodne krajeve Hrvatske i Ugarske. Hrvati su

posebice bili proganjeni nakon banjalučkoga rata 1737. godine kada se habsburška vojska, prodrijevši sve do Banje Luke, morala povući.

Uspostavom austro-ugarske vlasti u BiH 1878. godine, promijenila se i pretežno orijentalna slika Banje Luke te se u gradu i okolici počinje osjećati utjecaj zapadne civilizacije i značajne promjene u svim područjima života. Najvrjedniji rezultati postignuti su u tehničkoj modernizaciji i industrijalizaciji (gradi se

željeznica, škole, bolnice, tvornice itd.). Grad zbog povoljnoga klimatskog i prometnog položaja te bogatoga žitornog zaleđa postaje gospodarsko središte koje privlači mnogobrojne doseljenike.

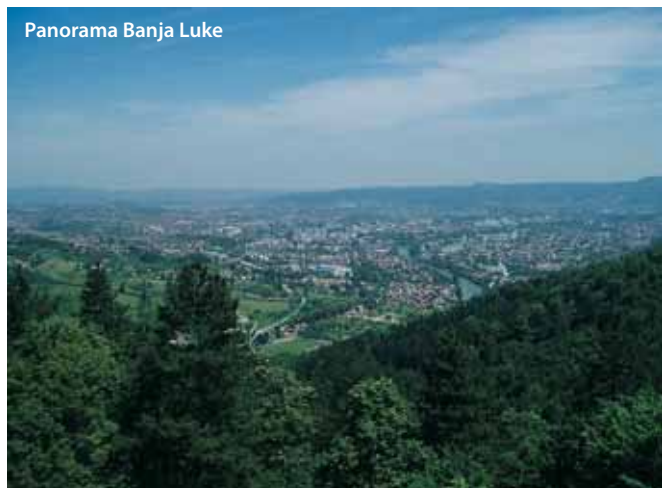
MASOVNI PROGON HRVATA I RUŠENJE VJERSKIH OBJEKATA

S početka 20. stoljeća Hrvati su u Banjoj Luci činili 27 posto od ukupnog broja stanovnika te su bili drugi po brojnosti nakon muslimana, a brojniji od današ-

Među poznate banjalučke Hrvate ubrajaju se tenisač Ivan Ljubičić, boksačka legenda iz 80-ih Marijan Beneš, kantautor i skladatelj Zrinko Tutić

Panorama Banja Luke

Trapistički samostan
"Marija Zvijezda"

140 godina trapista

I prije nego što će Turci zauvijek napustiti BiH, 1869. godine u Banju Luku dolaze prvi redovnici trapisti koji će doslovno preporoditi cijeli banjalučki kraj. Oni osnivaju poljoprivredno-zanatsko-industrijski kompleks u čijem sastavu je ciglana, mlin, pogon za proizvodnju sira, pilana, pivovara i drugo. Zatim će izgraditi i bolnicu, crkvu, učenički dom, sirotište i hidroelektranu koja je ujedno i prva na Balkanu. No, sve što su stvorili oduzet će im komunistička vlast nakon Drugoga svjetskog rata. Ono po čemu su u posljednje vrijeme najpoznatiji je proizvodnja originalnog sira trapista. Naime, sir trapist potječe iz stoljetne trapističke tradicije koja se prenosi usmeno iz samostana u samostan. Iako su trenutno samo dvojica redovnika u samostanu, prošle godine su nakon nekoliko godina prekida pokrenuli proizvodnju sira, na veliku radost gurmana. Još uvijek je dovoljno reći "trapisti" ili "Marija Zvijezda" kao sinonim za Banju Luku.

njega većinskoga srpskog stanovništva. Zbog poznate prosrpske politike tijekom dviju Jugoslavija dolazi do značajne promjene nacionalne slike grada, opet na štetu Hrvata.

Iako nije bilo ratnih djelovanja na području Banje Luke i šire okolice tijekom posljednjeg rata u BiH, srpske vlasti su provele etničko čišćenje nesrpskog stanovništva, a grad je spao na to da u njemu zapravo živi samo jedan narod. (Banjalučka biskupija je neposredno prije zadnjeg rata imala više od 80.000 vjernika na području koje danas pripada RS, a danas u njoj živi manje od 10.000 katolika.) U to vrijeme značajan broj vjerskih institucija na području Banjaluke biskupije je devastiran i uništen. Jedan od njih je i franjevački samostan i crkva na Petrićevcu koji su do temelja srušeni početkom svibnja 1995. godine kao odmazda za hrvatsku vojno-redarstvenu akciju "Bljesak". Zanimljivo je da je ista crkva gorjela i posljednjih dana turske okupacije 1878. godine, također zbog odmazde. Crkva sv. Ante, koja je ponovno u izgradnji, predstavlja stup vjere i kulture katolika banjalučkog kraja. Mnogi vjeruju kako s novom crkvom opet započinje

i novi život tamošnjih Hrvata. Jedan od istaknutih boraca za opstanak i povratak Hrvata na svoja stoljetna ognjišta je banjalučki biskup mons. Franjo Komarica, koji je dva puta nominiran za Nobelovu nagradu za mir.

Trapist o.
Tomislav Topić

PAPA U BANJOJ LUCI

Jedan od najvažnijih datuma u banjalučkoj povijesti je 23. lipnja 2003. godine kada je Banju Luku posjetio papa Ivan Pavao II. Osim što je predvodio euharistijsko slavlje, na ruševinama franjevačkog samostana i crkve, pred pedesetak tisuća vjernika proglasio je blaženim Ivana Merza. Banjalučanin bl. Ivan Merz bio je poznat po svojem kršćanskom životu i apostolskom radu među mladima.

Svojim pohodom papa je stanovnike Banje Luke, bez obzira na vjeru, namjeravao potaknuti da se otvore jedni drugima i da žive u toleranciji. "Papin posjet je predstavljao jednu novu nadu, jedno novo svjetlo i pomirenje. Doživjela sam ga vrlo emotivno, a strah od eventualnih izgreda kod većine hodočasnika pristiglih iz svih krajeva BiH i Hrvatske nestao je onog trenutka kada se pojavio Papa", kaže hodočasnica Svetlana Dričić iz okolice Banje Luke. ■

ENG Banja Luka, the second largest city in Bosnia & Herzegovina, the capital of one of the two main political-territorial divisions in the country, Republika Srpska, suffered the ethnic cleansing of its non-Serbian population during the last war, and the city has now fallen to having practically only one nationality. The few remaining Croatians and the Catholic churches there bear witness to the wealth of Croatian history in Banja Luka.

KOSOR: RAVNOPRAVNOST SA SVA TRI KONSTITUTIVNA NARODA BIH

SARAJEVO - Predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor, koja je 3. studenog boravila u radnom posjetu BiH, rekla je da je s jakom ministarskom ekipom, u kojoj su bili ministri Šuker, Jandroković i Biškupić, došla u Sarajevo razgovarati o nizu otvorenih pitanja između BiH i Hrvatske, a koje će zatvoriti u najavljenome uzvratnom posjetu predstavnika BiH Hrvatskoj. "Hrvatska vlada kojoj sam na čelu, kao i ona bivša, snažno podupiru BiH na putu u euroatlantske integracije u svemu što bude potrebno. Uz to, nastojimo graditi mostove suradnje u uvjetima svjetske krize, te je nužno jačati gospodarsku suradnju iz dana u dan", rekla je premijerka. Najavila je da će se međudržavno povjerenstvo za granice sastati već ovog mjeseca u Zagrebu. Prema njezinim riječima, vodit će se računa o statusu Luke Ploče, koja je najpovoljnija luka za BiH. Stajalište Vlade, koja je potpisnica Daytonskog sporazuma, je da BiH opstane kao jedinstvena država, ravnopravna sa sva tri konstitutivna naroda. Premijerka Kosor sastala se u Sarajevu s predstavnicima državnih, političkih, društvenih i vjerskih institucija u BiH. Razgovarala je s kardinalom Vinkom Puljićem, s predsjednikom Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Franjom Topićem te s predstavnicima hrvatskih parlamentarnih stranaka Draganom Čovićem i Božom Ljubićem. Božo Ljubić, predsjednik HDZ-a 1990., rekao je nakon susreta s hrvatskom premijerkom da Hrvatska snažno podupire opstojnost Hrvata u BiH.

RAZGOVORI O USTAVU PREKINUTI BEZ DOGOVORA

SARAJEVO - Dvodnevni razgovori visokih dužnosnika Sjedinjenih Država i Europske unije s liderima sedam vodećih bosanskohercegovačkih političkih stranaka u Butmiu pokraj Sarajeva završeni su 21. listopada bez konkretnog dogovora o središnjim temama sastanka – promjeni Ustava i provedbi reformi koje bi omogućile nastavak euroatlantskog puta BiH i prevladavanje aktualne političke krize u ovoj zemlji. Zamjenik američkoga državnog sekretara James Steinberg i švedski ministar vanjskih poslova Carl Bildt, koji su bili supredsjedatelji razgovora u sklopu ove tzv. butmirske inicijative ipak su izrazili određeni optimizam da bi uspjeh mogao biti postignut u budućem razdoblju. Glavni razlog zbog kojeg nije postignut neki dogovor leži u krajnje suprotstavljenim pogledima ključnih bh političara kojim bi putem ova zemlja trebala ići dalje i na koji način bi trebalo promijeniti postojeći Daytonski ustav ove zemlje.

Postoji štedionica drugačija od svih drugih

 Wüstenrot
stambena štedionica d.d.
Do vlastitog doma u jednom potezu

"Stambene štedionice i u ovo krizno doba odobravati će kredite sa fiksnim kamatama koje su danas niže nego kamate koje mogu ponuditi banke i to uz varijabilnu kamatu. Međutim, kredite u stambenim štedionicama će sve manje moći dobivati klijenti koji nisu imali prethodni staž štednje u dotičnoj stambenoj štedionici, i to iz razloga što se mi refinanciramo isključivo iz vlastitih izvora, dakle štednje naših štediša. Zbog toga mogu kazati da nikada nije bilo pametnije započeti sa stambenom štednjom nego što je to danas. Sa jedne strane ostvaruju se visoki prinosi na štednju, a sa druge strane ostvaruju se pretpostavke za stjecanje prava na izuzetno povoljan stambeni kredit" rekao nam je predsjednik Uprave Wüstenrota stambene štedionice Zdravko Anđel.

"Podsjetio bih samo da je svrha poticanja stambene štednje upravo u tome da omogući građanima da pod povoljnim uvjetima rješavaju svoje stambene potrebe. Za nas "povoljno" ne znači samo u trenutku kada klijenta treba pridobiti za svoj produkt, nego da treba voditi brigu o tome da u slučaju problema pokušamo našem klijentu olakšati situaciju tijekom cijele otplate kredita. Do sada nismo imali niti jedan slučaj da nam se klijent obratio sa ovakvim problemom". –izjavio je član Uprave Ivan Ostojić.

Država danas u Hrvatskoj potiče stambenu štednju sa 15% od ušteđenog iznosa, maksimalno do 5000 kuna. Svako povećanje poticaja u sadašnjim gospodarskim prilikama donijelo bi velike koristi nacionalnom gospodarstvu. Kada bi poticaji bili veći, stambene štedionice bi raspolagale sa većim iznosima sredstava kojima bi mogli financirati stambenu izgradnju. Time bi se sačuvao veliki broj radnih mjesta u ovoj gospodarskoj grani, a kroz porezna davanja bi se povećao prihod državnog proračuna u puno većem iznosu nego što bi bilo povećanje troška. Sa druge strane, stambene štedionice bi mogle još intenzivnije pomagati građanima u rješavanju stambenog pitanja na prihvatljiv način, uz niske i fiksne kamate" - podvukao je za kraj Zdravko Anđel.

Emotivno doživljeni koncerti

Većinska publika u svim dvoranama bili su upravo hrvatski iseljenici koji su željno iščekivali dolazak LADA. Upravo zbog njih LADO je i koncipirao koncertni program u kojemu je svatko mogao pronaći barem dio lijepih uspomena i sjećanja na tradicijsku kulturu kraja iz kojeg je potekao

Koncertima u veličanstvenoj 'Roy Thomson' dvorani u Torontu

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Snimke: **fra Jozo Grbeš i Denis Derk**

U ovoj jubilarnoj godini u kojoj proslavlja 60. obljetnicu svoga osnutka naš se nacionalni folklorni ansambl LADO uputio na još jedno veliko prekomorsko gostovanje, u Sjedinjene Američke Države i Kanadu. Trotjedna turneja započela je u glavnome gradu SAD-a Washingtonu dvama koncertima u dvorani *Strathmore*, a nastavila se u velikim koncertnim dvoranama *Lincoln centra* u New Yorku, *Byham Theatre* u Pittsburghu, *Playhouse Square* u Clevelandu i *Harris Theatre* u Chicagu. U Kanadi je ansambl LADO nastupio u *Place des Arts* u Montrealu, u dvorani *Centerpointe* i kanadskom Parlamentu u Ottawi, a turneju je završio koncertima u veličanstvenoj *Roy Thomson* dvorani u Torontu pred više od 2.800 gledatelja. Naravno, većinska publika u svim dvoranama bili su upravo hrvatski iseljenici koji su željno iščekivali dolazak LADA i iznimno emotivno doživjeli koncerte našega nacionalnog ansambla, pjesme, plesove, glazbala i prelijepe narodne nošnje svoje stare domovine.

Upravo zbog njih LADO je i koncipirao koncertni program u kojemu je svatko mogao pronaći barem dio lijepih uspomena i sjećanja na tradicijsku kulturu kraja iz kojeg je potekao. LADO je nakon

uvodne pjesme *Ladarke* Emila Cosetta izvodio *Valpovačko kolo*, *Korčulanske stare bale*, *Tanac po susacku*, *Prigorske plesove*, *Primoštensko kolo*, *Bunjevačko momačko kolo*, dubrovačku *Poskočicu – Lindo*, i na kraju jednu od najljepših i najsnažnijih koreografija: *Podravske svate* velikana hrvatske etnokoreologije dr. Ivana Ivančana.

LADO se na ovoj turneji predstavio i posebnim vokalnim programom. Zapjevali su u katedrali svetog Patricka u New Yorku, u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Chicagu i u Norvalu kraj Toronta. I kanadski parlamentarci ostali su zadivljeni pjesmom LADA tijekom njihova posjeta Parlamentu u Ottawi.

Tijekom gostovanja predstavljana je

i netom tiskana monografija Ansambla LADO. Održane su i folklorne radionice za hrvatske folklorne i tamburaške skupine u Pittsburghu i Clevelandu. Ovom nadasve zahtjevnom i profesionalnom sjevernoameričkom programu LADA treba nadodati i sve one lijepe i spontane trenutke druženja s hrvatskim iseljenicima koji su ih dočekali s radošću i otvorenog srca pa spomenimo samo neke: posjet sjedištu Hrvatske bratske zajednice u Pittsburghu, *Jesenskoj fešti* u Aliquippa Croatian Centru, Hrvatskom Centru u Eastlakeu i župi sv. Jeronima u Chicagu u SAD-u, druženje s grupom Croatoan u Ottawi i s hrvatskim zajednicama u Montrealu, Oakvilleu i Torontu u Kanadi. ■

Nastup u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Chicagu

ENG Lado, our national folklore ensemble has launched a major overseas tour of the United States of America and Canada, for this, the year it celebrates 60 years since its inception.

Glavni grad županije
Gospić i rijeka Novčica

Bogatstvo prirodnih ljepota

Ličko-senjska županija reljefno je jedna od najraznovrsnijih, ali i najatraktivnijih županija u kojoj se nalaze prirodni rezervati, nacionalni i prirodni parkovi, te niz zaštićenih krajolika

Napisao i snimio: **Zvonko Ranogajec**

Ličko-senjska županija (LSŽ) koja je po službenom redoslijedu IX. među hrvatskim županijama jedinstvena je po svom nazivu jer se u njemu uz naziv povijesne regije Like ne nalazi glavno središte županije Gospić, već grad Senj koji ima najveći povijesni značaj. Ova županija prednjači među 21 hrvatskom županijom po nekoliko pokazatelja na krajnjim polovima. Površinom je LSŽ najveća hrvatska županija, dok je po broju stanovnika, gustoći naseljenosti i prirodnom kretanju posljednja,

odnosno 21. LSŽ zauzima 5.350 km četvornih ili čak 9,46 posto teritorija Hrvatske. U ovoj županiji je prema zadnjem popisu 2001. godine bilo samo 53.677 stanovnika ili 1,2 posto hrvatskog stanovništva. Gustoća naseljenosti iznosi 10 stanovnika po četvornom kilometru, prema čemu je najslabije naseljena županija. Na tisuću stanovnika rađa se samo 8 stanovnika, umire 14, što znači da je prirodni pad 7 promila.

Demografske tendencije u RH najpogubnije su u LSŽ jer je broj stanovnika od maksimuma iz 1910. godine sa 182.392 stanovnika pao na samo 53.000 stanovnika 2001. godine. Od prvog po-

pisa stanovništva iz 1857. godine pa do zadnjega stanovništvo se smanjilo za čak 65 posto, dok je npr. stanovništvo Splitско-dalmatinske županije u istom razdoblju poraslo za 182 posto. Uz 86 posto Hrvata u županiji živi 11,5 posto Srba, a spomenutim postocima odgovara i vjerski udio katolika i pravoslavaca. Razlozi za toliko demografsko opadanje leže u činjenici da su se na ovom prostoru tijekom povijesti vodili ratovi, a stanovništvo se stalno iseljavalo.

LSŽ reljefno je jedna od najraznovrsnijih, ali i najatraktivnijih županija u kojoj se nalaze strogi prirodni rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, tri nacionalna parka; Plitvice, Sjeverni Velebit i dio Paklenice, Park prirode Velebit, te niz zaštićenih krajolika. Površina svih zaštićenih lokaliteta u županiji iznosi 2.368 km četvornih što čini više od pola svih nacionalnih parkova i parkova prirode u Hrvatskoj. Ova županija spada i u red primorskih jer participira na otprilike 90 kilometara zračne udaljenosti obale od Sibenja do Tribnja, kao i isto toliko obalne crte na otoku Pagu. LSŽ graniči s trima županijama, na sjeveru s Karlo-

Slapovi na
Plitvičkim
jezerima

vačkom, na sjeverozapadu s Primorsko-goranskom i na jugu sa Zadarskom županijom, dok na istoku LSŽ graniči sa susjednom državom Bosnom i Hercegovinom dužinom od 100 km.

MNOGOBROJNA POLJA U KRŠU

LSŽ uvjetno možemo podijeliti na kontinentski dio s velikim poljima u kršu: Ličkim, Krbavskim, Gackim i Koreničkim, zatim užim dijelom Ličkog Pounja, planinskim masivom Velebita, Podgorjem, kao i otočnim prostorom Paga. Veliki kontinentski plato Ličke zavale omeđen je s primorske strane Velebitom, na sjeveru i sjeveroistoku Malom Kapelom i Plješivicom, između kojih su smještena polja u kršu. Ličko i Gacko polje odvojeni su ličkim sredogorjem od Krbavskog i Koreničkog polja.

Gospić je političko središte županije koje nakon obnove u Domovinskom ratu dobiva značajne funkcije u regionalnoj samoupravi. Također, Gospić postaje prepoznatljivo središte visokškolskog obrazovanja gdje se uz dugu tradiciju Učiteljskog fakulteta odnedavno obrazuju kadrovi i na Veleučilištu "Nikola Tesla". Gospić je postao 2000. godine središte crkvene vlasti osnutkom najmlađe hrvatske biskupije, Gospičko-senjske. Sve je značajniji turizam vezan uz Memorijalni centar "Nikola Tesla" u Smiljanu kao i spomen-područje rodne kuće 'oca domovine' dr. Ante Starčevića u Velikom Žitniku. Udbina je postala poznata gradnjom općehrvatskog hrama zahvalnosti za sve mučenike u hrvatskoj povijesti, Crkve hrvatskih mučenika. Otočac je središte povijesne regije Gacke. Od značajnoga industrijskog središta (kemijska, tekstilna, drvena ind., pivovara), Otočac svoj razvoj počinje temeljiti na turizmu zahvaljujući rijeci Gackoj koja je svjetski ribolovni brand. Brinje kao središte brinjskog kraja poznato je

Procesija senjskom rivom

Krbavsko polje

po starome frankopanskom gradu Sokolcu koji je dijelom obnovljen s kape-lom Presvetog Trojstva. Plitvička jezera jedan su od najpoznatijih turističkih bi-sera cijele Hrvatske koji godišnje ima i više od milijun gostiju.

VELEBIT - NAJDUŽA HRVATSKA PLANINA

Velebit je s više od 120 km najduža hr-vatska planina, dok je po nadmorskoj visini (Vaganski vrh 1.757 m) treća pla-nina nakon Dinare i Biokova. Velebit je najveći hrvatski park prirode omeđen na sjeveru Nacionalnim parkom Sjeverni Velebit sa sjedištem u Krasnom, a na jugu Nacionalnim parkom Paklenicom. Premužićeva staza upotpunjuje plani-narsku ponudu ove planine kao rijetko koje opjevane u usmenoj predaji Hrvata. Podgorje ili podvelebitsko primorje jedan je od najslabije naseljenih dijelova

Hrvatske koji je doživio veliku depopu-laciju. Središte Podgorja je Senj, stari hr-vatski grad podno utvrde Nehaj koji je imao velik značaj u povijesti, a čija sta-gnacija počinje krajem 19. stoljeća kada pomorska važnost gradnjom željeznica prelazi u Rijeku. U podvelebitskom pri-morju ističe se i Karlobag, starom cestom Terezijanom povezan s Gospićem preko prijevoja Baških Oštarija.

Sjeverni dio otoka Paga povijesno je orijentiran prema sjeveru za razliku od južnog dijela otoka koji je orijenti-ran prema Zadru. Središte otoka Paga je Novalja, značajno turističko središte na tom dijelu Jadrana.

Gradovi LSŽ su Gospić sa 6.088 sta-novnika 2001. godine, Senj 5.491 st., Otočac 4.354 st., Novalja 2.078 st., dok su općine Brinje, Donji Lapac, Karlo-bag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrho-vine. ■

Obnovljene stare mlinice na rijeci Gacki

ENG Lika-Senj County is the largest county in Croatia, but last in the size and density of its pop-ulation, and in terms of natural mobility. It has one of the most diverse and most attractive ter-rains in the country.

“Prije svega radim za hrvatsku zajednicu”

Hrvatski iseljenik Tomislav Beram napustio je rodnu grudu prije pedeset godina tražeći bolji život u Australiji u kojoj radi za dobrobit hrvatskog iseljeničtva

Napisala i snimila: **Željka Lešić**

Domovinu Hrvatsku posjetio je naš iseljenik iz Australije Tomislav Beram, predsjednik Hrvatskoga međudruštvenog odbora za New South Wales (Novi Južni Wels - NSW). Posjet je upriličio prije svega kako bi posjetio sestre u Zadru i Lošinj. Tom je prigodom došao i u Hrvatsku maticu iseljenika (HMI) gdje je nazočio promociji knjige “Britanija i bleiburška tragedija - umjetnički dojam”, kao predstavnik Hrvatskoga međudruštvenog odbora za NSW, jednog od nakladnika ove

dojmljive knjige. Prigodom posjeta Matici zamolili smo našega vrijednog iseljenika Toma, kako ga zovu u Australiji, za razgovor. Tom je, naime, nekoliko puta dolazio u ‘kuću svih iseljenih Hrvata’ i surađivao s Maticom. Prije svega, surađivao je na Maticinu velikom projektu, izložbi “Izbliza - Hrvati u Australiji” autorice Silvije Letice, prof.

U razgovoru doznajemo kako je Beram rodne Poljice kraj Zadra napustio 1959. godine budući da ga roditelji u ono vrijeme nisu mogli školovati jer ih je bilo desetero djece. “Kako su mnogi ljudi odlazili, krenuo sam i ja. Prebjegao sam u Trst, gdje sam bio godinu dana i

ondje pohađao tehničku školu”, prisjeća se Tom svoga iseljeničkog puta, koji ga je nakon Trsta odveo u daleku Australiju. “Putovanje brodom iz Trsta do Australije trajalo je 38 dana i bilo je jako naporno”, kaže Tomislav.

Iz Melbournea ga je brod s ostalim emigrantima odvezao u Bongille, najveći useljenički prihvatni centar i centar za obuku. Prvi posao našao je na jednome ranču 300 kilometara od Sydneya gdje je bio godinu dana, a zatim odlazi u Sydney k rođacima, gdje se zapošljava. Ondje se, kaže, dobro snašao i radio je sve do mirovine kao električar.

VELIKA POTPORA SUPRUGE AUSTRALKE

U Sydneyu, najmnogoljudnijem i najstarijem gradu u Australiji, Tomislav je nakon šestogodišnje veze s Australkom Joan uplovio u bračnu luku. “Joan mi je potpora u mom radu za hrvatsku zajednicu”, ističe on te napominje kako supruge govori hrvatski, a također i djeca: Ana, Jacky, Karolina i Šime. Svi su oni hrvatski jezik učili u Hrvatskoj subotnjoj školi. Sretan je Tom što je hrvatski priznati jezik i što je i on sudjelovao u borbi za njegovo priznanje u Australiji.

Iako je Tomislav tri godine u mirovini, iznimno je aktivan u hrvatskoj zajednici Sydneya. “Aktivan sam jer sam želio da mi djeca nauče hrvatski jezik i o onom kamenu i sikavici po kojima je njihov otac bos hodao.”

Također, Tomislav je bio aktivan u subotnjoj večernjoj školi, nogometnom klubu gdje je igrao za HKD Bosna, postao član australske Liberalne stranke u kojoj je radio i djelovao kao predsjednik ogranka. “Moji prijatelji Australci su pomogli oko priznanja hrvatskog jezika, zatim oko otvaranja hrvatskog veleposlanstva u Australiji, te australskog u Hrvatskoj.” Uz navedeno, Tom

je tajnik HOP-a za Australiju. Svako-ko treba spomenuti i Tomislavov veliki angažman oko osnivanja Australskoga hrvatskog arhiva, osnovanoga prije pet godina. "Cilj nam je sačuvati sve što su Hrvati radili u Australiji, stoga sam sa suradnicima pozvao sva hrvatska društva i hrvatske organizacije na njegovo osnivanje. Ja sam samo jedan kotačić u svim tim zaslugama oko osnivanja arhiva", skromno će naš iseljenik iz Australije. Naglasio je kako je sada najvažnije izvršiti digitalizaciju arhiva, kako bi sačuvali sve pisane tragove Hrvata na australskome tlu.

PRIZNANJA ZA DJELOVANJE

Za golemi doprinos hrvatskoj zajednici u Australiji, Tomislav je dobio mno-ga priznanja. Spomenut ćemo nagrade koje je dobio od australske države, *Centenary Medal*, medalja koju je 2003. godine dobio od predsjednika Australije, a daje se u čast ljudima koji su dali doprinos australskom društvu. "Priznanje je to za hrvatsku zajednicu, a manje za mene. Ni danas ne znam tko me predložio za tu nagradu", kaže Tomislav. *Pride of Australia Medal* je srebrna medalja

Pride of Australia Medal je srebrna medalja koju je Tom dobio 2006. godine za svoje volontersko djelovanje

koju je Tom dobio 2006. godine za volontersko djelovanje. "Prigodom uručenja medalje rekao sam da to priznanje ide mojoj ženi jer mi je u svemu davala

potporu. Nakon nekoliko dana ona je dobila pismenu zahvalnicu za rad", kaže Tom koji pomaže drugima kada stignu u Australiju, a također nastoji sačuvati kulturu i jezik. Kao predsjednik Hrvatskoga međudržavnog vijeća za NSW Tom nastoji stvoriti razumijevanje i toleranciju, te ostvaruje nesebičan doprinos i iznimne uspjehe, stoji u priopćenju za dodjelu nagrade.

"Pomoći ću zajednici koliko mogu, a također i Hrvatskoj", naglasio je naš Tomislav i napomenuo kako je 1991. prvi put nakon odlaska u iseljeništvo posjetio voljenu Hrvatsku, te kako je često posjećuje nadoknađujući propušteno vrijeme. Sada je Tom u mirovini, no još uvijek je aktivan u hrvatskoj zajednici. Uz rad u zajednici, volonterski već šest godina predaje vjeronauk u državnoj školi u Sydneyu i to ga, kaže, čini neizmjereno sretnim. Također se želi više posvetiti obitelji, a posebice unucima kojima priča priče o najljepšoj zemlji na svijetu - Hrvatskoj. ■

ENG Australian Croatian Tomislav-Tom Beram, the president of the Croatian Intercommittee Council of New South Wales, recently visited the CHF. This prominent Croatian emigrant has received numerous Australian commendations for his work as a volunteer.

ISELJENIČKA VIJEST

POHOD MONS. MILE BOGOVIĆA HRVATIMA U ULMU

NJEMAČKA - Svečano misno slavlje u nedjelju 18. listopada u crkvi sv. Georga u Ulmu predvodio je gosičko-senjski biskup mons. Mile Bogović u zajedništvu s domaćinom, voditeljem Hrvatske katoličke zajednice Ulm vlč. Ilijom Krištićem i voditeljem Hrvatske katoličke misije Nersingen, dr. fra Ivanom Leutarom. Tijekom misnog slavlja mons. Bogović je podijelio sakrament potvrde. Sakrament je primilo trideset dvo-je kandidata, od toga dvanaest mladića i dvadeset djevojaka.

„U središtu naše domovine, u Lici, počeli smo graditi projekt crkve Hrvatskih mučenika, koji je prihvatila Hrvatska biskupska konferencija i Hrvatski sabor. To je dobro za nas i za cijeli svijet. Mi smo imali jako puno ljudi koji su djelovali za opće dobro, ali smo bili pod tuđim vlastima i nismo smjeli svoje velikane slaviti. Danas svoje velikane možemo popisati i vrednovati njihovo djelovanje, odati im poštovanje i izraziti zahvalnost", rekao je u propovijedi mons. Bogović istaknuvši kako je taj projekt puno više od jedne nove crkve. „To je poruka svim Hrvatima u domovini i u svijetu kako mogu biti korisni i donositi plodove za dobro cijeloga svijeta i Europe i da se ugledaju u te svoje uzore. To su ti naši hrvatski mučenici."

Prije podjele sakramenta potvrde mons. Bogović je blagoslovio svijeće i šalove koje su nosili potvrđenici. Potvrđenici su mons. Bogoviću predali dar za crkvu Hrvatskih mučenika, kao i novi CD tamošnje vjernice Marijane Zovko pod nazivom „Svjedočenje", koja je također pjevala na misnome slavlju.

Na kraju je mons. Bogović posebno zahvalio vlč. Krištiću, kao i pastoralnoj suradnici Janji Kobaš i pastoralnom suradniku Juliju Lovriću Caparinu za sve što čine za Hrvate katolike u toj zajednici. Misno slavlje uveličao je zbor Hrvatske katoličke zajednice iz Sindelfingena pod vodstvom s. Bernardete Tomić, kao i članovi misijske folklorne skupine, koju vode Paula Matić i Mihaela Babić. (Adolf Polegubić)

Skromna graditeljica austrijsko-hrvatskih mostova

Da svojim polaznicima tečaja približi hrvatski govorni jezik, Martina bi za početak ilustrirala međusobne jezične veze hrvatskog i njemačkog izrazima iz zagrebačkog slenga kao što su *šnicl*, *mantl*, *forcimer*, *kremšnita*...

Austrijanke s tečaja Martine Pop-Jordanov (treća s desna) obišle su na izletu znamenitosti Zagreba i hrvatski Sabor

Napisao: **Mladen Paver**

Snimke: **Obiteljska zbirka Pop-Jordanovih**

I ma od tada dvadesetak godina kad se jedna mlada zagrebačka obitelj s bebom u jastuku doselila u austrijski Braunau. Tu je ocu, dr. Iliji Pop-Jordanovu, čije prezime upućuje na njegove makedonske korijene, ponuđeno mjesto stomatologa, koje će ga zadržati dok mu kćerkica ne doraste za više škole. Tako se i njezina mama Martina našla u sredini čiji jezik nije nikada učila u školi. Točnije, u roditeljskoj kući na Pantovčaku njemački je bio jedino 'tajni jezik' roditelja, kad bi se na primjer dogovarali o božićnim darovima koje su htjeli sačuvati kao iznenađenje za djecu.

Čemu pripisati brzi uspjeh nesuđene pravnice Martine Pop-Jordanov u svladavanju njemačkoga? Možda u 'sluhu za jezike', u prirođenoj muzikalnosti, koju je već dokazala i na klaviru i na harmoni-

ci. Možda u činjenici da se drugi strani jezik uči brže i uspješnije - a ona je već odlično znala engleski, radila u Američkom konzulatu i čitaonici u Zagrebu, pohađala *American School* na Tuškancu. Kako su Pop-Jordanovi brzo stekli nova poznanstva u Braunau, gradiću u pokrajini Gornjoj Austriji s dvadesetak tisuća stanovnika, tako je i Martina brzo usvajala njemački iz razgovora u trgovini, s pacijentima svoga supruga, s teniskog igrališta, dječjeg vrtića.

RAT POTAKNUO INTERES ZA HRVATSKU

Kad je započeo 1991. Domovinski rat, među Austrijancima je osjetno poraslo i zanimanje za Hrvatsku. Tada je jedna znanica, Lisette rodnom iz Gvatemale, predložila Martini: "Naši prijatelji misle kako bi bilo zgodno da pokreneš tečaj hrvatskog jezika, da nam predstaviš svoju zemlju." Direktor Visoke narodne škole u Linzu, glavnome gradu po-

krajine, već se na prvom razgovoru zainteresirao za prijedlog i tako će pod njihovim krovom krenuti tečajevi pod nazivom "Hrvatski za strance". Tek tada se Martina našla pred problemima - kako osmisliti program koji će poticati zanimanje polaznika, gdje pronaći literaturu za polaznike...

Polaznici njezina tečaja bili su Austrijanci, ali i Nijemci iz susjedne Bavorske, osobe raznih zanimanja - kemičarka, liječnik, knjižničarka, časna sestra, policajac, 'teta' u vrtiću... Iz anketa je voditeljica tečaja mogla razabrati što polaznici očekuju. Medicinska sestra htjela je naučiti hrvatski barem toliko da za početak može uzeti podatke od pacijenta Hrvata, koji ne vlada njemačkim. I policajac je želio olakšati svoje prve kontakte s izbjeglicama s juga. Bio je tu, na primjer, bračni par koji je već četrdeset godina dolazio ljetovati u kuću iste obitelji u Lumbardi na Korčuli, kao i Austrijanaca koji su u Hrvatskoj našli neku simpatiju pa poželjeli s njom razgovarati i na njezinu jeziku.

Da svojim polaznicima tečaja približi hrvatski govorni jezik, Martina bi za početak ilustrirala međusobne jezične veze hrvatskog i njemačkog izrazima iz zagrebačkog slenga kao što su *šnicl*, *mantl*, *for-*

Martina Pop-Jordanov s majkom pod gradskom kulom, simbolom Graza

Polaznice tečaja "Hrvatski za strance" (Braunau, Austrija) povezale su tradicionalnu božićnu proslavu s akcijom humanitarne pomoći za ratne stradalnike u Hrvatskoj

cimer, kremšnita... Na to bi se postupno nadograđivao rječnik iz svakidašnje upotrebe, npr. o obitelji, jelovniku, ljudskom tijelu i svakidašnjim događajima: nogometu, cijena benzina, koncertu, vremenskoj prognozi... Ako bi joj ponestao neki njemački izraz, Martina bi se snalazila na engleskome ili latinskome. Glagoli su se na tečaju do Božića učili samo u infinitivu, a nakon božićnih kolača učila su se i osnovna hrvatska vremena. Polaznici su se čudili otkud u hrvatskome čak sedam padeža, kako pravilno smjestiti predikat u rečenici. Ali, nisu odustajali. Kolika je bila njihova motivacija govori i primjer polaznika koji je do tečaja "Hrvatski za strance" morao svaki tjedan voziti 80 kilometara. Ali niti jednom nije izostao.

RUŠENJE PREDRASUDA I BARIJERA

Korak po korak, padale su predrasude i barijere, a ljudi na tečajevima hrvatskog su se zbližavali, postajali prijatelji. Topile su se i neke predrasude domaćih, Austrijanaca, za koje je do tada Hrvat bio samo čovjek s *Baustelle*, *Gastarbeiter* koji se okuplja oko *Bahnhofs*, a njegova žena *Putzfrau* - ukratko, manualni radnici s juga. Od Hrvata s kojim se razgovara na *Du*, krenulo se na *Sie*. Preko svoje nastavnice Martine, polaznici njezinih tečajeva - koji će se nastaviti 14 godina - upoznat će i hrvatskog intelektualca koji može komunicirati s austrijskom sredinom na osjetno drukčiji način.

Mnogobrojni polaznici tečajeva "Hrvatski za strance" i drugi prijatelji Pop-Jordanovih pokrenuli su u Braunau i nekoliko akcija humanitarne pomoći Hrvatskoj u ratu. Školska djeca prikupljala su novčanu pomoć i provela ak-

ciju 'Pokloni najdražu igračku' za svoje vršnjake iz Dječjeg doma u Nazorovo. Predodžbe o Hrvatskoj u očima polaznika Martininih tečajeva upotpunio je na kraju četverodnevni izlet u Zagreb. Nastavnica je izletnike dovela svojoj kući na Pantovčak, upoznala ih sa svojom mamom, a zatim su obišli njezinu Petu gimnaziju, HNK, Maksimir, Jarun, Sljeme i na kraju čak i Hrvatski sabor.

Škola u Linzu pomogla je svojim nastavnicima održavanjem seminara (na engleskom jeziku) o metodici nastave, koji su bili korisni i voditeljici "Hrvatskog za strance". Sama je izradila skriptu za svoje učenike, a onda se njezin posao razgranao - uz početničke tečajeve krenuo je i rad s naprednijim grupama. Osim toga, Okružni sud, policijski Ured za strance i lokalni Caritas angažirali su gospođu Pop-Jordanov kao simultanu prevoditeljicu.

Matura starije kćerke Nine poklopila se s već trećom ponudom Liječničke komore za radno mjesto njezinu ocu u Grazu. Tako je premještaj idealno pove-

zao novo radno mjesto dr. Pop-Jordanova sa studijem stomatologije njegove kćerke. Oproštaj obitelji s gradićem Braunauom, u kojem su proživjeli 14 godina i stekli prijateljstva za cijeli život, bio je duboko emotivan. Trodnevni prijamni ispit na Medicinskom fakultetu u Grazu Nina je položila kao 16. u rangu među 1.200 kandidata, ali kako se 'dobar glas daleko čuje' i njezinoj mami se otvorila mogućnost za vođenje tečajeva "Hrvatski za strance" u *Sprachzentrum* Sveučilišta "Karl Franz" u Grazu. Uz tečaj za početnike, povjerena joj je i grupa naprednijih polaznika. Sada se više ne mora oslanjati na svoja skripta te je udžbenike i potrebne CD-e naručila od "Školske knjige" u Zagrebu.

BEZBROJ ZAHVALNIH UČENIKA

U Grazu je i sastav polaznika na njezinim tečajevima nešto drukčiji: među njima ima financijskih stručnjaka, gimnazijskih profesora, arhitekata, graditelja marina... No jedan od najvrednijih, najtalentiranijih učenika hrvatskog jezika na njezinim tečajevima u Grazu bio je, prema ocjeni gospođe Martine, čelni čovjek tvrtke *Styria Media AG*, koji je izmislio zagrebački list *24 sata* i niz drugih poznatih časopisa.

Trebali bi imati zaista veliki prostor Pop-Jordanovi da smjeste sve one suvenire koje je nastavnica Martina u znak zahvalnosti dobila od svojih učenika - cvijeće, goblene, albume, knjige s posvetama. Tiha, skromna graditeljica mostova prijateljstva i kulturnih veza između Hrvatske i Austrije, gđa Martina Pop-Jordanov ne pomišlja na druga priznanja. A svakako je zaslužila mnoga! ■

Izleti s grupom iz Braunaua (Gornja Austrija) u Graz, 2005. (Martina Pop-Jordanov prva lijevo)

ENG Zagreb-born Martina Pop-Jordanov has lived in Austria with her family for some twenty years now. There she has launched the Croatian Language for Foreigners courses, initially in Linz, and now in Graz.

Otpor Zrinskih i Frankopana Beču

Iz hrvatske perspektive otpor Zrinskih i Frankopana bio je odgovor visokih feudalaca kralju, a imao je i značajke ranog pokušaja hrvatske emancipacije u europskome kontekstu

Piše: **Željko Holjevac**

Franjo Bukovački, kapetan Središnjeg u Banskog krajini, zaputio se 12. studenoga 1669. s kapetanima Franjom Pogledićem i Franjom Berislavićem u Osmansko Carstvo s pečatnim prstenom hrvatskoga bana Petra Zrinskog i njegovom punomoći za pregovore o potpori Osmanlija protuhabsburškom pokretu hrvatskih i ugarskih velikaša. Bukovački je 19. prosinca 1669. stigao u Solun, gdje je primljen s osobitim poštovanjem pa je već sutradan javio banu Petru da je postigao dobre uvjete. No, bio je to samo privid. Iako je hrvatski ban ponudio da će priznati osmansko vrhovništvo i plaćati godišnji danak sultanu u iznosu do 12.000 carskih zlatnika, veliki vezir Köpröli bio je protiv saveza s Petrom pa je Bukovačkom rečeno da će dobiti odgovor po bosanskom paši.

Uvjeren da je sporazum s Osmanlijama gotova stvar, Bukovački je 17. veljače 1670. napustio Solun, a 7. ožujka pojavio

se na hrvatskoj granici. Kapetan Pogledić izvijestio je bana Petra da će sultan poslati hatišerif, a bosanski paša naslovio je Petra "knezom Hrvatske, Ugarske, Erdelja, Moldavske i vrhovnim vojskovođom čitave otomanske vojske". Sluteći da bi mogao biti otkriven, ban Petar je pisao u Beč da bi radije umro nego primio tursko ropstvo. Ponudio je caru Leopoldu I. svoja imanja u Hrvatskoj i tražio od njega Kočevje i Pazin.

STRAHOVANJA NISU BILA NEOSNOVANA

Petrova strahovanja nisu bila neosnovana, iako on tada nije za to znao, s obzirom na to da je Grk Panajotti, tumač u Carigradu, odmah nakon odlaska Bukovačkog izvijestio austrijskog poslanika u Carigradu Johanna Casanovu o pregovorima i ponudi Petra Zrinskog. Beč je bio na vrijeme obaviješten o tajnim planovima hrvatskih i ugarskih velikaša i mogao je pripremiti odgovarajuće protumjere prije nego što su oni ubrzo stupili u akciju.

Misija kapetana Franje Bukovačkog u Osmanskom Carstvu bila je jedan u nizu pokušaja hrvatskih i ugarskih velikaša na čelu s banom Petrom Zrinskim da u pripremanju pokreta protiv Habsburgovaca ostvare strateški savez na europskoj razini. Cilj im je bio oduprijeti se sve izrazitijim nastojanjima bečkog dvora da kraljevinama Ugarskoj i Hrvatskoj s posebnim statusom u Habsburškoj Monarhiji nametne centralizam i apsolutizam kakvim se već upravljalo austrijskim nasljednim pokrajinama i Češkom. Sve je počelo neposredno nakon Habsburško-osmanske rata 1663./64., u kojem je carska vojska razbila Turke kraj Sv. Gottharda, ali Leopold I. nije iskoristio tu pobjedu za oslobođenje dijelova Ugarske i Hrvatske pod osmanskim vlašću, nego je sklopio Varšavski mir, nazvan "sramotnim" jer su mirovni uvjeti bili sročeni kao da su umjesto Habsburgovaca pobjednici bili Osmanlije. Hrvatski i ugarski velikaši nisu prihvaćali taj dogovor po kojem su Turci mogli zadržati sve što su

Oton Iveković: Oproštaj Katarine i Petra Zrinskog

"Moje drago serce": Petrovo oprostajno pismo Katarini

Uoči pogubljenja Petar Zrinski je napisao dirljivo oproštajno pismo supruzi Katarini: "Moje drago serce! Nemoj se žalostiti sverhu ovoga moga pisma, niti burkati. Polag Božjega dokončanja sutra o deseti uri budu mene glavu sekli i tulikajše naukupe tvojemu bratcu. Danas smo mi jedan od drugoga serčeno prošćenje uzeli. Zato jemljem ja sada po ovom listu i od tebe jedan vekovečni valete, tebe proseći, ako sam te u čem zbantuval, ali ti se u čem zameril (koje ja dobro znam), oprosti mi..."

i do tada posjedovali, a kako im je Beč iza leđa smanjivao staleška prava i nametao svoju volju, nije bilo druge nego da se hrvatski i ugarski prvaci udruže u pokušaju da pobunom zadovolje svoje potrebe i ostvare svoje težnje.

UZALUDNO TRAŽENJE POMOĆI

Nezadovoljnike je isprva predvodio ban Nikola Zrinski u Hrvatskoj, a palatin Ferenc Wesseleny u Ugarskoj. Urotnici su se obratili za pomoć izvan zemlje: u Francuskoj, Poljskoj, a na kraju i u Osman-skom Carstvu. Kako je tada Louis XIV., zvan "kralj Sunce", bio u sukobu s bečkim dvorom zbog borbe za prevlast u Europi, došlo je do određenih pregovora o suradnji, ali bez rezultata te je i taj ključni savez ostao neostvaren. Nakon nesretne pogibije Nikole Zrinskog u lovu njegovo mjesto zauzeo je, kao novi vođa pokreta, njegov mlađi brat Petar.

Petar Zrinski je zajedno sa svojim šurjakom Franom Krstom Frankopanom nastavio borbu koju je započeo njegov brat Nikola, povezujući se s glavnim mađarskim vođama. Nakon što je 1666. umro ostrogonski nadbiskup Lippay, a 1667. i ugarski palatin Wesseleny, hrvatsko-ugarski savez je oslabio zbog različitih ideja i načina vođenja pokreta. Iako su još na sastanku u Stubičkim Toplicama 1668. glavni hrvatski i ugarski nezadovoljnici odlučili podići ustanak, Petar Zrinski je na raznim stranama doživio neuspjeh: nije uspio dobiti čast karlovačkog generala, budući da je na tu dužnost postavljen provjereni general Johann Joseph Herberstein, Louis

XIV. i poljski kralj Wisniowiecki odbili su suradnju, a na kraju će se pokazati da je i kapetan Bukovački uzaludno išao u misiju u Osmansko Carstvo.

Iako nije uspio u namjeri da dobije pomoć iz inozemstva, Petar Zrinski je u ožujku 1670. pokušao pokrenuti ustanak u Hrvatskoj i istovremeno se nagoditi s bečkim dvorom. Veći odaziv je izostao, a potencijalna žarišta otpora ugušio je general Herberstein. Zrinski je poslao u Beč zagrebačkog biskupa Martina Borkovića, a zatim i sina jedinca Ivana Antuna za taoca, ali je na tajnoj konferenciji proglašen "nevernikom naše korune" i lišen banske časti. U travnju 1670. krenuli su Petar Zrinski i Fran Krsto Frankopan iz Čakovca u Beč kako bi se opravdali. Ondje su predali pismeno očitovanje da savez s Osmanlijama nije bio ozbiljno zamišljen. Nadali su se carevu oprost, ali su obojica uhićeni i utamničeni. Protiv njih je u studenome 1670. podignuta optužnica.

LIKVIDACIJA I ZAPLJENA IMANJA

Zrinski i Frankopan su osuđeni 18. travnja 1671. zbog uvrede kralja i izdaje zemlje na smrt odsijecanjem desne ruke i glave. Dan uoči pogubljenja, dvojica velikaša posljednji su se put sastala i oprostila. Kao posebna milost osuđenima je oproštena kazna odsijecanja ruku, a zatim su smaknuti zamahom krvnikova

mača. Odmah poslije njihove likvidacije 30. travnja 1671. država je zaplijenila i opljačkala njihova imanja od Međimurja do Gorskog kotara, gotovo polovicu "ostataka ostataka nekoć slavnoga hrvatskog kraljevstva". Ožaljski kulturni krug Zrinskih i Frankopana nestao je prije nego što je uspio potaknuti i proširiti hrvatsku pisanu riječ u narodu, a dvije najslavnije i najmoćnije obitelji u hrvatskoj povijesti bile su uništene.

Družba "Braća hrvatskoga zmaja" pronašla je 1907. kosti Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana u Bečkome Novome Mjestu. Godine 1919. njihovi su posmrtni ostaci preneseni u Hrvatsku i pokopani u zagrebačkoj katedrali, gdje im je na grobu uklesana poznata izreka kneza i pjesnika Frana Krste Frankopana: "Navik on živi ki zgine pošteno."

Iz bečke perspektive pokret Zrinskih i Frankopana ocijenjen je kao urota, odnosno nazvan je bunom (*rebellio*). Nakon što je Eugen Kumičić objavio roman *Urota zrinško-frankopanska*, pojam je ušao u široku uporabu. Iako se može tumačiti i kao hrvatska inačica *Fronde*, tj. pokreta francuskog plemstva protiv apsolutizma i centralizma sredinom 17. stoljeća, otpor Zrinskih i Frankopana iz hrvatske perspektive bio je odgovor visokih feudalaca kralju, a nosio je i značajke ranog pokušaja hrvatske emancipacije u europskom kontekstu. ■

ENG The Zrinski-Frankopan resistance was an effort on the part of the 17th century Croatian nobility to oppose the efforts of the Viennese court in imposing centralism and absolutism in Croatia. The defeat of the resistance and the execution of the leaders of the Zrinski and the Frankopan families marked the end of these ancient Croatian aristocratic families.

KAKO JE HRVATSKI JEZIK POSTAO “HRVATSKI JEZIK”

Vjerojatno je malo tko od govornika hrvatskoga jezika čuo za knjigu *Hrvatska jezička bespuća* koja je 2007. objavljena u Beogradu. Autor knjige je srpski diplomirani politolog Slobodan Jarčević. U njegovu životopisu nalazimo i ovaj podatak: “U vreme razbijanja Jugoslavije, bio je ministar za spoljne poslove Republike Srpske Krajine od i savetnik za spoljne poslove Predsednika RSK Milana Martića”. Već ovi podatci o autoru, a isto tako ne slučajno korištenje izraza *bespuća* u naslovu knjige, pokazuju s kakvom je nakanom ta knjiga napisana.

Ukratko, prema Jarčeviću, sve štokavsko je isključivo srpsko, a hrvatski je jezik samo kajkavski. Jedino mu baš nije jasno što bi s čakavskim, pa zaključuje: “možda je u pitanju poseban jezik, ili je to dijalekt jednog od dva jezika – srpskog ili hrvatskog”. To je čista zloraba povijesne činjenice što je hrvatska kajkavština (premda, naravno, ne samo kajkavština) do 19. stoljeća nazivana *horvatski* / *hrvatski jezik*. Danas možemo govoriti o hrvatskoj štokavštini, kajkavštini i čakavštini, a sve su tri sastavnim dijelom hrvatskoga jezika, neovisno o činjenici što je normirani suvremeni hrvatski književni jezik uglavnom temeljen na štokavštini. Upravo taj normirani hrvatski književni jezik Jarčević označava kao “hrvatski jezik” smatrajući ga zapravo srpskim, dok je hrvatski jezik za njega samo kajkavski. Takvo je shvaćanje naravno krajnje naka-

Piše: Sanja Vulić

radno, ali isto tako nije prihvatljiva činjenica da se u školama u sjeverozapadnoj Hrvatskoj počinje učiti predmet nazvan *kajkavski jezik*, kao da to nije hrvatski. Oživljavanje hrvatske kajkavske baštine, ponajprije zavičajne, i buđenje zanimanja u mladoga naraštaja za taj dio našega nasljeđa nedvojbeno je vrlo pohvalno, ali ne pod nazivom kajkavski jezik. Znatno bi prikladnije bilo govoriti, kako je već spomenuto, o kajkavštini, te sukladno tomu o čakavštini i štokavštini pod zajedničkim hrvatskim nazivnikom.

Vratimo li se opet knjizi *Hrvatska jezička bespuća*, u kojoj autor svim silama nastoji pokazati ružnoću i neprirodnost “hrvatskoga jezika”, nalazimo tek primjere kojima pokazuje svoju vlastitu jezikoslovnu nestručnost. Tako npr. izdvaja kao nakaradan hrvatski glagol *glasovati* zbog prezentskih oblika *glasujem*, *glasuješ* itd. te imperativnih *glasuj*, *glasujmo* i dr. Smatra da bi takvim oblicima odgovarao infinitiv *glasuti*. Time, naravno, pokazuje tek svoje elementarno nepoznavanje gramatike jer se cijela jedna glagolska vrsta spreže na isti način, npr. *kupovati*, *kupujem*; *kraljevati*, *kraljujem*; *prijateljevati*, *prijateljujem* itd. Već je potonje dovoljnim dokazom da se na spomenutu knjigu uopće ne bi trebalo osvrnati. Ona u stručnom pogledu doista jest bezopasna, ali nije bezopasna kao izraz trajne mržnje prema hrvatskomu jeziku, a time i hrvatskomu narodu. ■

ISELJENIČKA VIJEST

DVOSTRUKO STVARALAŠTVO TATJANE RADOVANOVIĆ

SPLIT - Nedugo nakon što je u organizaciji splitske podružnice HMI-ja nastupila na Večeri iseljeničke poezije u Solinu, Tatjana Radovanović objavila je i svoju drugu knjigu pod naslovom “Tragom zalutalih jeka”. Knjigu je objavilo Hrvatsko kulturno društvo Napredak iz Splita, a 5. listopada je predstavljena u Gradskoj knjižnici Marka Marulića. I ova zbirka je, poput prethodne “Živo stinje”, napisana na čakavici i posvećena njezinim Gdinjanima, otočanima, duboko ukorijenjenima u bilo otoka Hvara. Knjigu su predstavili izdavač Mladen Vuković i pjesnik i muzikolog Siniša Vuković. Deset godina umjetnica je stvarala novu zbirku, za koju izdavač kaže da je trojezičnim slogom, etnografskim vezivom nadogradila svoj pjesnički stil. Tatjana Radovanović piše od rane mladosti

i to na francuskom i hrvatskom jeziku. Na susretu pjesnika, Croatia Rediviva, koji se svake godine održava u Selcima na Braču, umjetnica je ovjenčana Maslinovim vijencem, a njezini su stihovi uklesani na selačkome zidu poezije.

Tatjana Radovanović rođena je u Gdinju na Hvaru 1933. godine. Školovala se u Zagrebu u Školi za primijenjenu umjet-

nost i diplomirala na Akademiji likovnih umjetnosti. Od 1965. godine živi u Parizu, gdje se bavi slikarstvom. Priredila je deset samostalnih izložbi, a jednu njezinu sliku otkupilo je Ministarstvo kulture Republike Francuske.

Na poticaj HMI-ja, nakon predstavljanja knjige, iste večeri otvorena je i izložba likovnih radova Tatjane Radovanović. Izloženi su grafički listovi u akvatinti i ciklo-pisu i ciklus ulja na platnu, pod nazivom “Gdinjski polyptih”. (B. Bezić Filipović)

Tatjana Radovanović kraj svog autoportreta

**ŽRTVE
DRUGOGA SVJETSKOG RATA,
PORAČA I DOMOVINSKOG RATA**

**NA PODRUČJU ŽUPA
DOBRETIĆI, JAJCE, KORIĆANI,
KLJUČ, LISKOVIĆA, PODMILAČJE
I VARCAR VAKUF - MRKONJIĆ GRAD**

**HRVATSKI ŽRTVOSLOV
JAJAČKOG KRAJA**

Nedavno je u Dobretićima u Srednjoj Bosni promoviran žrtvoslov odnosno knjiga "Žrtve Drugoga svjetskog rata, porača i Domovinskog rata na području župa Dobretići, Jajce, Korićani, Ključ, Liskovica, Podmilačje i Varcar Vakuf – Mrkonjić Grad".

Žrtvoslov donosi na osnovi dokumenata, tiska, literature i iskaza/svjedočanstava popis i osnovne podatke (jednim dijelom s fotografijama) za 1.217 osoba, pretežno Hrvata, ali i drugih, vojnika i civila, stradalih, žrtava i nestalih u neposrednom poraču 1945., posebice na Bleiburgu i na križnim putovima, te u poslijeratnim vojnim i civilnim logorima.

Također, žrtvoslov donosi i popis političkih zatvorenika 1945. - 1990., te žrtve i zločine u Domovinskom ratu i neposrednom poraču za spomenute župe bilo da je riječ o poginulima u postrojbama MUP-a, HVO-a, HVO-a ili narodne zaštite koje su ubili pripadnici postrojbi JNA, srpske paravojske, MOS-a ili oni koji su kao civilne osobe stradali/poginuli od vlasti SAO Krajine tijekom rata ili u neposrednom poraču. (I. Aščić)

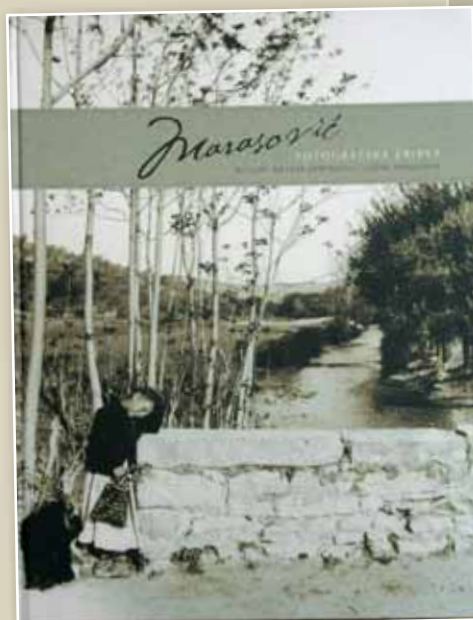
VLADIMIR RUŽDJAK - TRAGOM GLAZBE

Knjigom "Vladimir Ruždjak, tragom glazbe" autorica Erika Krpan obuhvatila je, uz biografske podatke, umjetničku aktivnost ovoga velikana hrvatske glazbe u sklopu nekoliko poglavlja koja obuhvaćaju sve oblike glazbene i glazbeno-scenske umjetnosti kojima se bavio. Osim o bogatoj i intenzivnoj međunarodnoj pjevačkoj karijeri u knjizi je riječ i o Ruždjaku kao opernom redatelju te kao skladatelju čija nedovoljno obrađena autorska ostavština sadrži vrijedne prinose hrvatskome glazbenom stvaralaštvu 20. stoljeća. Knjiga je opremljena sa stotinjak fotografija koje slijede raspored sadržaja i ilustriraju sve aspekte Ruždjakova umjetničkog djelovanja. Popis nastupa Vladimira Ruždjaka je impresivan - HNK u Zagrebu i Splitu, HRT, Zagrebačka filharmonija, Zagrebački solisti, Hamburška državna opera, Opera u San Franciscu, Opera Metropolitan, Dubrovačke ljetne igre, Splitsko ljeto i Varaždinske barokne večeri. Na slici su Petar Selem i Erika Krpan tijekom predstavljanja knjige u zagrebačkom HNK.

STARE FOTOGRAFIJE KRKE, SKRADINA, ŠIBENIKA, ZADRA...

Fotografije Jerolima Marasovića koje su nastale krajem 19. st., a prikazuju rijeku Krku, Skradin, Šibenik, Zadar, Tisno i Preko, našle su se u knjizi "Marasović - fotografska zbirka". Jerolim Marasović, rođeni Skradinjanin, sin Ivana, nekadašnjega gradonačelnika Skradina i zastupnika u Dalmatinskom saboru, prvi je Skradinjanin koji je imao fotografski aparat. Joško Zaninović, ravnatelj Muzeja grada Drniša prepoznao je u Marasovićevim fotografijama veliku vrijednost pa je zahvaljujući njegovu angažmanu i aktivnostima njegove supruge Nataše, arheologinje u NP "Krka", nastala vrijedna knjiga koja ima 343 stranice. Fotografije i stakleni negativi koje je Marasović godinama brižno stvarao čuvaju se u Znanstvenoj knjižnici u Zadru, a dio se nalazio u privatnim zbirkama koje je otkupio Muzej grada Drniša. Tako su nakon trogodišnjeg rada Zaninović izdali knjigu koja je ujedno i monografija te ima veliku dokumentarnu i kulturološku vrijednost i vjerni je svjedok života u Dalmaciji s kraja 19. st. (J. Klisović)

Muke s čavlima

Dugo je Rodijak mjerkao čavao koji je držao među prstima s vrhom naslonjenim na dasku prije nego što je napokon udario čekićem u glavu. Pritom je zazivao sve svece da mu pomognu zabiti prvi i sve ostale čavle kojima je trebao sastaviti uzdužne i poprečne letve i tako napraviti ljestve, što je bio probni rad, od kojeg će ovisiti Rodijakova sudbina, otkaz ili ostanak na poslu tesara. Doduše, nije on tražio taj posao, koji nikada nije ni radio, već ga na to nagovorio rodijak Gale.

- Sveti Jozipe, koji si bio stolar i zabija brokve u drvo – molio je Rodijak – pomoz ti svome Čipi, jerbo znaš kako je teško kad čovik nešto radi prvi put. Upravlaj mojom rukom, sveti Jozipe!

Napokon je udario čekićem, ali umjesto u drvo, čavao je iskočio i odzujao nekoliko metara daleko, zagubivši se u gomili triješća i letava. Počeo je Rodijak prevrtati letve i daske na mjestu gdje mu se učinilo da je čavao nestao, a onda klečeći prebirati. Tko zna dokle bi Rodijak tu prebirao da ga Gale, koji je sve to promatrao, nije upozorio.

- Beno benavi, prosiktao je Gale, u Njemačkoj se ne traži brokva koja odvrci, jerbo se na to izgubi više vrimenta nego što brokva vridi. Zabijaj drugu dok pulir nije doša.

Premda mu nije bila jasna tolika njemačka rasipnost, Rodijak se poslušao Galu, a prije novog udarca u novi čavao, pokušao se prisjetiti načina kojim je najbolji glavički majstor Bože Mićev zabijao čavle. I sjetio se da je Bože stavljao u usta vrh čavla, kako bi ga popljuvao i ovlažio. U tom je tajna, osmjehnu se Rodijak pošto je popljuvao čavao i pogodio ga prvim udarcem tako da je uistinu čitav centimetar ušao u dasku. No, sljedeći je udarac iskrivio čavao, tako da ga je Rodijak morao izvaditi. I kad ga je pokušao ispraviti, opet se tu našao Gale.

- U Njemačkoj se krive brokve ne ispravljaju, đava te benasta odnija, jerbo je jeftinije zabiti novu brokvu nego trošit vrime za ispravljanje, kratko mu objasni Gale.

Rodijaku to bijaše čudno jer je znao koliko je njegov djed Kleko žudio za krivim čavlima, pa bi ih potom ispravljao. Uostalom, rijetko je tko imao novca za kupiti nove čavle. Ipak poslušao Galu, a iskrivljeni čavao spremi u džep, te se maši za novi. Uto stiže kapo Franz i zastade kod Rodijaka govoreći njemu nešto nerazumljivo, ali se ipak Čipa uključi u razgovor.

- U pravu si, rodijače Vranc, a i da nisi, ko bi ti smio kazat. Ja znam da sam kriv samo zato što me Gale nagovorio da se primim tesarskog posla. Ja ti to nikad nisam radio, čovik moj lipi. A kad bi me bacio na posa zbijanja slame u pojati, e tute mi nema ravna. Samo se rukom uvatim za pantre i grede, a nogam zbijam pod živoke. Moga bi dobro sidit na brani, oplest

plot oko đubreluka, nasić lišnjak, držat kančilo, sukat oputu... Ali, kako ću radit ka tesar, kad sam samo dvaput radio sa čekićem i samo jednoč uspio pravo zabiti čava. I to kad sam potkiva našu kobilu, jerbo did nije bio kod kuće. Evo, vidiš tute na prsima di mi je osta trag kad me kobila deknula nogom. Odma me bacila priko zida, u naš vrtlič. A did je navečer kaza: Jebena viro, ukova si kobilu!

Tko zna koliko bi Rodijak pričao zbunjenom kapi Franzu da se opet nije oglasio Gale prijekom Rodijaku da se okane čovjeka i nastavi raditi. Rodijak je opet počeo mozgati kako zabiti čavao i položiti probni rad. Napokon veselo povika:

- Gale! Rodijače! Ima li tute igdi slaninene?

- Šta će ti slanina, đava te benasta odnio?!

- Neće mi brokva u dasku, pa da je namastim slaninom ka i Bože Mićev.

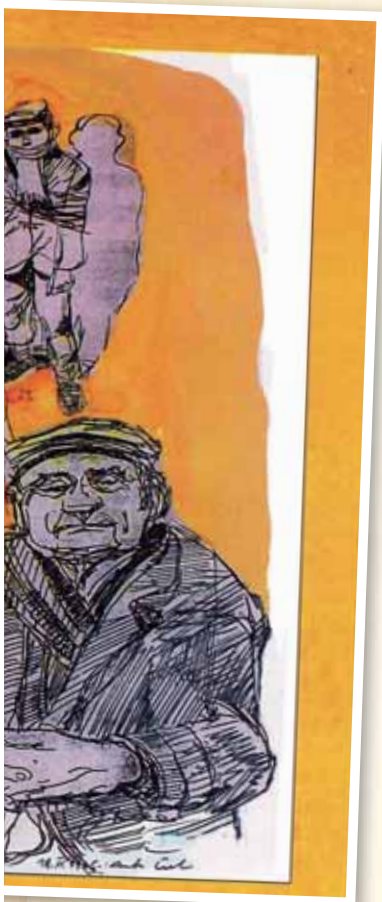
Naravno, slanine nije bilo, pa je Rodijak morao nastaviti posao bez tog pomagala. Požalio je što nije otišao kod Zele na malteraški posao. Jer, tamo se radi po grupama, a Zele bi mu pomogao, računao je Rodijak, promatrajući kako kapo Franz ljutito maše glavom pri pregledu Rodijakova probnog rada.

- Đava te benasta odnio s tvojim rukodilom, uputi Gale bujicu kletvi i prijekora na Rodijakove ljestve. Što ti je ovo? To ti zoveš listve. Vidi ovo. Ka da si na sastavak metno šaku gujina. Ni jedna ti brokva nije skroz prošla kroz obe letve! Svašta sam vidio, ali ovo nisam. Porad mene, ti se moreš smatrat Dočaninom. Glavičanin više nisi.

- Znaš li, rodijače, čega sam se sitio?, blaženo uzvratit Čipa na ove kletve. Kaži ti puliru Vrancu da me još sutra isproba, jerbo, more bit da sam livoruk, a ja čitavi dan radio desnom rukom!

Samo Coca-Cola

Spasavaj, pratre, ako Boga znadeš, povika Rodijak s vrata Katoličke misije u Münchenu, bacivši hrpu pisama pred fra Lucijana koji je držao mise za Hrvate, ali također obavljao sve druge poslove za pristigle gastarbajtere – prevodio dopise, davao pravne i druge savjete, pisao molbe i žalbe, tražio stanove za beskućnike, pronalazio posao nezaposlenima...

- Među ovlikim pismim, mora jedno bit otkaz, Bogarca mu poljubim. Vidiš koliko ji ima – za pet dana koliko sam tute dobio sam više pisama neg sva Runjava Glavica za godinu dana, dodao je Rodijak razvrstavajući pisma po stolu. A bilo ih je različitih veličina i oblika, velikih i malih, bijelih, žutih i crvenih..., s različitim sadržajem, od jednog ispisanog lista papira, do pravih knjiga sa slikama.

Svakodnevno su stizala na Čipinu adresu, a on je, eto, dočekaio nedjelju i obratio se fratra da mu napokon riješi tajnu tko to njemu piše i zašto, odakle toliki ljudi znaju za njega i što žele od njega. Sjetio se riječi dje-

da Klece da nije zdravo dobivati pisma od države, a ova su, činilo mu se, baš od države. Ali, što bi mu to država mogla pisati? Da je u Runjavoju Glavici, onda bi mogao biti porez ili poziv za sud. Takve je dopise djed zapi-
nio za gredu na tavanu, pa se u to nije smjelo dirati. Onaj dio što bi virio ispod grede uvijek bi muhe uneredile, pa kad bi djed krenuo platiti porez, uvijek je govorio kako je sramota pružiti drugovima kvitu od poreza tako posranu od muha, ali se opet tješio da to drugovima ne smeta kad se novci daju. Te kvite od poreza bile su gotovo jedini papir u kući, razmišljao je Rodijak, a vidi ovog, ovalikog broja pisama koje sam dobio za samo pet dana.

- Ako je otkaz, odma mi kaži, velečasni, rezignirano reče Rodijak.

- Smiri se, čovječe Božji, pokuša fratar smiriti Rodijaka. Prvo ti kaži kako se zoveš i odakle si, kad si došao i gdje radiš?

- Ja sam ti Stipan Radoš pokojnog Grge iz Runjave Gla-

vice, doša sam prije pet dana i radim na virmi Pilip Olcman, dabogda se Pilip propunta i skupa s njime i kapo Vranc i svaki oni što mi posla ovo pismo.

- Ništa se ne boj, Stipane, pokuša fratar ohrabriti Rodijaka. Evo ovako, ovo ti je pismo od lutrija i to ti ne treba.

- A ko je ta lutrija?

- To ti je igra na sreću. Ispunjavaš brojeve na ovom listu, pa ako pogodiš, dobiješ novce.

- A ako ne pogodim, dobijem klepac, prekide Rodijak fratra. To ti je ka igrat šijavice u klepce. A šta je u ovom duguljastom, Bogarca mu poljubim?

- To ti je od firme. Šalju ti Lohnsteuerkartu i to trebaš čuvati porad evidencije poreza i vraćanja jednog dijela. Pismo je od osiguranja, a ovo bijelo od bolnice, odnosno od Krankasse.

- Dobro, dobro, velečasni, zadovoljno će Rodijak. Dosad je dobro. Ali, šta je u ovom?

- Ovo ti šalje jedna tvornica konzervi. Oni tako samo reklamiraju svoje proizvode.

- Znači, to se mene ne tiče?

- Ništa, ovo možeš i baciti.

- Dobro do Boga. E, još ostaje ovo zadnje. Ako u njemu ne bude otkaz, ondak ću te častit velečasni.

- Ovo veliko ti je također reklama, i to od Coca-Cole. Tu ti samo pišu da piješ Coca-Colu, piće koje oni proizvode.

- Znači, nije otkaz?! E, moj velečasni, pit ću ja i petrulju ako triba, samo da me ne vrata. Baš ti fala di čuo i di ne čuo. Zna sam ja da će meni pratar pomoć. Baš je dobro što i pratri idu u Njemačku s nama. Di bi sad nesritni čovik s velikim pismima da nije pratra. Veliš, da se ne triban sikirat! I da mi pišu da pijem ovog đavla...

- Coca-Colu.

- Ja, koka-kolu!

Rodijak je svoja pisma strpao u kufer, a na vrhu je ostavio pismo od Coca-Cole da ga uvijek podsjeti da slučajno ne bi okusio koje drugo piće. Jer, nevolja je bila u tome da je Rodijak razumio fratra da mora piti Coca-Colu, da je to zapovijed. Zato je Rodijak stalno pio isključivo to piće, zavideći ponekad ostalima što su pili pivo, vino, rakiju i druga pića. Zavidio je njima, ali se pridržavao reklamne "naredbe". Doduše, ponekad je kriomice znao potegnuti koji gutljaj rakije, ali o tome nije nikom govorio. Sve dok ga Gale jedne prilike nije upitao zašto se okanio rakije. Tada je Rodijak, na opće veselje ostalih, ispričao sve po redu. A kada je shvatio zabunu i zabludu, zakleo se da više nikada neće okusiti "smrdljivu petrulju" kako je zvao Coca-Colu. I nikada nije mogao dokučiti razlog zašto su mu napisali što će piti.

- Ka da sam toliko lud, pa da ne znam sam izabrat šta mi paše, Bogarca mu poljubim, kazao bi Rodijak.

Plesom pobijedila ratne traume

Jedan od pozitivnih primjera integracije izbjegličke djece u njemačko društvo je Dragana Domaćinović, djevojka koja je kao dvanaestogodišnjakinja s roditeljima i sestrom stigla u Berlin početkom devedesetih kada su ratni sukobi u rodnome Bugojnu dosegнули vrhunac

Dragana Domaćinović - kroz ples izraziti život, sjećanja i doživljaje

Napisala: Sonja Breljak

Djeci i mladim Hrvatima pristiglim u Njemačku devedesetih godina, u vrijeme rata u domovini, integracija u njemačko društvo nije bila nimalo laka. Danas se, nakon silnih godina „natezanja“ s dozvolama, papirima i sustavom, situacija prilično normalizirala pa i ti mladi ljudi u sklopu školovanja i obrazovnog sustava imaju mogućnost integracije i potpunog, osmišljenog života.

Jedan od pozitivnih primjera je Dragana Domaćinović, djevojka koja je kao dvanaestogodišnjakinja s roditeljima i sestrom stigla u Berlin početkom devedesetih godina kada su ratni sukobi u rodnome Bugojnu, u srednjoj Bosni, dosegнули vrhunac. Od tada je prošlo već dosta godina. A Dragana živi životom koji se naizgled ni po čemu ne razlikuje od njezinih vršnjakinja. Jedino njezin hobi govori o tome da je ono što je doživjela pohranjeno negdje duboko u sjećanju. I danas to sjećanje zrači pozitivnim koracima. Njih je Dragana pronašla u plesu. Naime, kao članica grupe koja svoj doživljaj iskazuje suvremenim plesom često pokretom oslikava rat, progon, stradanja, izbjeglištvo i na taj način pobjeđuje ratne traume.

– Imam 25 godina. Plešem od kada sam došla u Berlin. Sada plešem u dvije grupe. To je grupa koja se u prijevodu zove „Brži nego svjetlo“. Plešemo u općini Rainickendorfu. Grupa ima pedesetak članova. Ja sam njihov član deset godina. Plešemo suvremeni, moderni ples. Odaberemo neku temu, to je kao plesni teatar. Plešem u još jednoj grupi koja se zove „Lis: sanga dance company“. Tu su imigranti, djeca i mladi koji su izbjegli s ratnih područja. U taj ples smo svi pomalo unijeli i dio našeg života, to je također plesni teatar. Prošle godine smo u studenome imali posljednji nastup, a dijelove smo ponovili i ovih dana u *Konzerthausu* na dodjeli nagrada djeci i školama za kulturne aktivnosti i projekte - ispričovala je Dragana.

– Sada radim kao voditeljica plesne grupe, položila sam ispit kako bih mogla održavati tečajeve plesa. To radim u jednoj školi u Charlottenburgu jedanput tjedno. Paralelno još radim u jednom wellness centru. Uz to imam i male plesne grupe kojima držim tečajeve i druge na kojima se usavršavam. Dakle, to me zanima, taj pedagoški smjer. Po struci sam odgojiteljica, a sad me zanima plesna pedagogija i želim se tu usavršiti - rekla je Dragana Domaćinović. Možemo je susresti na scenama i u plesnim dvoranama suvremenog plesa ili u berlinskim plesnim školama u kojima su novim članovima uvijek otvorena vrata. ■

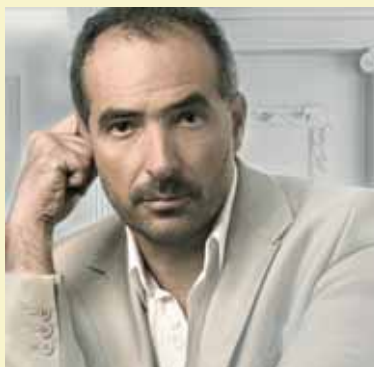
Sa plesne probe grupe Lis: sanga dance company koje je članica naša Dragana Domaćinović

ENG Dragana Domaćinović, a young girl who arrived in Berlin from Bugojno in Bosnia & Herzegovina with her parents at the age of twelve during the war, is one of the positive examples of the integration of refugee children in German society.

Karin i njezina "Štorija od života"

Nedavno je riječka pjevačica Karin Kučarić, pobjednica na čak četiriju MIK-a (Melodije Istre i Kvarnera) predstavila svoj prvi CD. "Ovaj nosač zvuka sadrži 20 pjesama, onako kako sam ih pjevala i rasla s njima svih ovih petnaest godina. Svaka ta pjesma je odabrana jer je opisivala određeni dio mog života. I nije slučajno zašto smo CD nazvali *Štorija od života*, kaže Karin. Uz pratnju klape Krk, pjevačka sposobnost Karin Kunjarić dokazuje zavidni domet. Tehnička izvedba i oprema CD-a je besprijeekorna, jednom riječju *Štorija od života* je za ljubitelje pjesama Kvarnera i hrvatskog Mediterana i "za se drage ljude ki vole naš ča" diljem svijeta glazbeni užitek koji treba doživjeti!

Zečićev novi album i turneja

Novi album Dražena Zečića "U čast svim dobrim ljudima" odnedavno je u prodaji. Ovo je dvanaesti studijski album jednog od najpopularnijih pjevača zabavne glazbe čiji izlazak najavljuje novi singl "Zima, zima, led" koji će uskoro dobiti i svoj videouradak. Naslov novog albuma ujedno je i naziv cijele promotivne koncertne turneje koju Zečić započinje uskoro u Zadru u dvorani Višnjik. "Turneju započinjem u Zadru jer sam za njega emotivno vezan, a zbog ovih ili onih razloga u njemu još nisam imao samostalni koncert", rekao je Zečić na pressici te obećao glazbeni spektakl s najboljom zvučnom i scenskom produkcijom.

Osijek pun klapsko-tamburaških emocija

U Osijeku je nedavno održana veličanstvena večer klapsko-tamburaške glazbe na kojoj su nastupili Tomislav Bralić & klapa Intrade uz Najbolje hrvatske tamburaše i Davora Pekotu. Ovaj jedinstveni glazbeni događaj pobudio je veliko zanimanje Osječana. Ovaj spoj dalmatinske klapske glazbe i osebujnog zvuka tamburice ispunio je prostor snažnim emocijama. Za sam kraj koncerta Tomislav Bralić & klapa Intrade i Najbolji hrvatski tamburaši zajedno su zapjevali kultne pjesme "Croatio, iz duše te ljubim" i "Ne dirajte mi ravnicu", oduševili i raznježili publiku, a Osječanima podarili koncertnu večer za pamćenje. Puna dvorana bila je ispunjena i emocijama!

HR TOP 10

zabavna

- 1 Baruni** - Dušo moja nije meni lako
- 2 Halid Bešlić** - Malo je, malo dana
Hit Records
- 3 Magazin** - Ne traži od mene
Split 2009.
- 4 Jole** - Dva broja manja
Split 2009.
- 5 Igor Cukrov** - Mjesečar
Split 2009.
- 6 Robert** - Sad te ostavljam
Nema
- 7 Miroslav Škoro** - Najbolje godine
Hit Records
- 8 Jasmin Stavros** - Blago tebi, blago meni
Zlatne žice Slavonije - Požega 2009.
- 9 Jelena Rozga** - Rodit ću ti ćer i sina
Split 2009.
- 10 Denis Dumančić i Prva liga** - Usporite Savu
Zlatne žice Slavonije - Požega 2009.

pop&rock

- 1 Nina Badrić** - Ne dam te nikome
Aquarius Records
- 2 Tony Cetinski & Kiki Lesendrić** - Nemirne noći
Hit Records
- 3 Hari Mata Hari** - Sreća
Hit Records
- 4 Nola** - Do kraja
Menart
- 5 ET** - Svirajte mi tužne
Zlatne žice Slavonije - Požega 2009.
- 6 Tony Cetinski** - Kad žena zavoli
Hit Records
- 7 Natali Dizdar** - Ne pitaj
Croatia Records
- 8 Gustafi** - Sanjati ćemo žuto
Menart
- 9 Dino Dvornik** - Pelin i med
Dancing Bear
- 10 Sergej Četković** - Pogledi u tami
Hit Records

Poznati kao mladenci

U zagrebačkoj Areni je, u povodu šestog Dana vjenčanja, održana humanitarna modna revija čiji je prihod namijenjen Klinici za dječju kirurgiju Klaićeve bolnice u Zagrebu. Reviju su nosile mnoge poznate osobe, a u ulozi manekena našli su se i načelnik Ureda ravnatelja policije Krunoslav Borovec, skladatelj Rajko Dujmić, bivša voditeljica Vanja Halilović i pjevačica Jelena Radan.

Dani kruha u Vodicama

Središnja proslava 18. državne i svehrvatske smotre "Dani zahvalnosti za plodove zemlje. Dani kruha 2009." održana je 11. listopada u Vodicama. Okupljenih 400 sudionika iz 67 hrvatskih osnovnih i srednjih škola, te iz Bosne i Hercegovine, Vojvodine i Mađarske zbog kišnog vremena samo je nakratko na štandovima predstavilo tradicijske plodove zemlje. Manifestacijom se želi djeci pokazati kako nastaje kruh, istaknuti važnost zdrave prehrane i prednosti ekološke poljoprivrede te im približiti narodne običaje, informirati ih o starim sortama voća, povrća, žitarica te ljekovitim i začinskim biljem karakterističnim za njihov zavičaj, rekao je predsjednik udruge Lijepa naša dr. Ante Kutle.

Branitelji nagradili Gordanu Turić

Zlatnu plaketu Udruge branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata Podravke (UBIUDR) za najbolju knjigu iz hrvatskoga Domovinskog rata za 2009. uručio je Gordani Turić za knjigu "U viteza krunica" predsjednik UBIUDR-a Mladen Pavković. Petosveščana knjiga proglašena je najboljom knjigom na tradicionalnom natječaju za najbolju knjigu iz Domovinskoga rata, koji već deset godina organizira UBIUDR Podravke. "Nagrada je priznanje mome radu i radu mojih suradnika", rekla je G. Turić nakon što je primila nagradu te dodala kako je knjigu pisala sa svrhom da svjedoči istinu o hrvatskome obrambenom i osloboditeljskom ratu i kršćansku nadu obiteljima hrvatskih branitelja.

Šibenski "Škrtačina"

Premijerna izvedba predstave "Škrtačina" na pozornici Šibenskog kazališta doslovno je publiku dignula na noge. Dramaturginja Marijana Nola preradila je tekst slavnog J. B. P. Moliera "Škrtac" i radnju ovoga slavnog romana smjestila u šibenski gradski predio Dolac. Radnja se događa u 19. st. kada se život u starome gradu najvećim dijelom događao na ulicama i trgovima. Joško Ševo u ulozi škrca Mate Arpu na prosto je dominirao scenom i još se jednom potvrdio kao neupitna glumačka veličina. Ševo je na svojim leđima 'nosio' skoro 80 posto predstave koja je od početka do kraja bila dinamična, živahna i nadasve zanimljiva. (J. Klisović)

Sviličićev dugometražni prvijenac

Film "Vjerujem u anđele", redatelja i scenarista Nikše Sviličića, nedavno je premijerno prikazan u kinu Cinestar-multiplex u Zagrebu. Sviličićev dugometražni prvijenac romantična je otočna komedija o poštaru koji otvara pisma svojih sumještana i na taj način upravlja njihovim životima. Sve se mijenja kad na otok stigne nepoznata atraktivna žena. "Vjerujem u anđele", u kojemu glavne uloge imaju Vedran Mlikota i Dolores Lambaša, na Pulskom festivalu osvojio je nagradu publike.

Milenijska fotografija u spomen na Dražena Petrovića

U spomen na veliku košarkašku legendu Dražena Petrovića poznati akademski snimatelj iz Vodica Šime Strikoman snimio je na šibenskoj obali 1.500 učenika koji su svojim tijelima formirali Draženov lik. Učenici OŠ Jurja Šižgorića, Jurja Dalmatinca i Fausta Vrančića, te polaznici Škole košarke koja nosi Draženovo ime i pripadnici navijačke skupine "Funcuti", pozirali su u crtežu dimenzija 46 x 20 metara koji je Strikoman s vatrogasnih ljestvi snimao s visine od 40 metara. Ovo je bila 182. milenijska fotografija Šime Strikomana, deseta koju je snimio u Šibeniku i treća posvećena športašima. (J. Klisović)

HRVATSKA NE IDE NA SP – BILIĆ OSTAJE

Hrvatska pobijedila Kazahstan 2 : 1, Ukrajina nadvisila Andoru sa 6 : 0. Slaba partija hrvatskih nogometaša jedva je bila dostatna barem za časnu pobjedu, dok je Ukrajina nakon početnih slabosti uvjerljivo svladala Andoru i tako riješila sve dvojbe, kojih zapravo i nije bilo. Hrvatska, jasno, nije u posljednjem kolu kvalifikacijske skupine osigurala uvjete za plasman na 2. mjesto i pravo na dodatne kvalifikacije. Epilog je to nakon tijesne 2 : 1 (1 : 1) pobjede Hrvatske u Kazahstanu i uvjerljive 6 : 0 (1 : 0) pobjede Ukrajine u Andorri la Velli protiv domaće reprezentacije. Iako je tvrdio da je četiri godine vođenja A reprezentacije dugo i naporno razdoblje te istaknuo da će otići nakon ovih kvalifikacija, Slaven Bilić je promijenio mišljenje i ostaje na čelu reprezentacije.

'MEDVJEDI' POSUSTALI

"Tjedan hokeja u Zagrebu" nije završio najbolje, iako su igrači poput glumaca opet bili na "bisu". Sedam tisuća grlatih navijača nije smetao drugi poraz u trećoj uzastopnoj utakmici u Domu sportova. U 20. kolu Ebela Graz je slavio s 3 : 2. "Dva boda u posljednje tri utakmice je premalo, pogotovo jer igramo pred publikom koja zavređuje da svaku utakmicu pobijedimo s četiri-pet golova prednosti. Naravno, to je nemoguće", govorio je nakon utakmice vratar "medvjeda" Robert Kristan. Rasprodana dvorana ponovno je gurala "medvjede", ali oni kao da su u posljednjoj utakmici prije dvotjedne stanke bili u "zimskom snu". Pobjedom nad KAC-om igrači našeg prvaka su se emocionalno ispraznili, dok su gosti stigli u Dom sportova "nabrijani" zbog poraza u posljednjem međusobnom dvoboju. Nakon pauze Medveščak natjecanje nastavlja 13. studenog u Szekesfehervaru.

AJAX I UEFA SRUŠILI DINAMO

U utakmici 3. kola Europske lige, nogometaši Dinama poraženi su u Amsterdamu protiv Ajaxa 0 : 2 (0 : 1) u dvoboju koji je bio pretežno dosadan, rijetko zanimljiv. Zagrepčani su odigrali osrednju partiju u kojoj je nedostajalo više hrabrosti da bi se postigao bolji rezultat protiv favoriziranog, nekad slavnog, a danas neatraktivnog Ajaxa. No, pravi šok je uslijedio nekoliko dana kasnije kad je stigla vijest da je Uefa zbog divljanja Dinamovih pristalica u Temišvaru odredila kaznu Dinamu koja nije zabilježena na europskim prostorima. Osim što će Zagrepčani dvije sljedeće utakmice na svom terenu morati igrati bez gledatelja, Uefa je posegnula i za još gorom mjerom, "plavi" su kažnjeni s minusom od tri boda u natjecanju gdje su ti neredi bili priređeni, konkretno, Dinamo u svojoj skupini s Ajaxom, Anderlechtom i Temišvarom više nema tri nego nula bodova.

HAJDUK SLAVIO U DERBIJU

Najveći derbi hrvatskog nogometa protekao je u otužnoj atmosferi praznog Poljuda na kojem se pojavilo samo tri tisuće gledatelja. Torcida je ostvarila svoje prijetnje i nije se pojavila na utakmici, izabравši Stari plac kao mjesto s kojeg će hrabriti svoj klub. Kako bilo, Hajduk je u osrednjoj utakmici porazio modre 2 : 1, strijelci za Hajduk bili su Lovren (43' autogol) i Strinić (48'), dok je pogodak za Dinamo postigao Sivonjić (45'). Dinamo je unatoč gubitku bodova zadržao vodeću poziciju, dok je Hajduk s tri nova boda skočio na deveto mjesto.

LJUBIČIĆU NASLOV NAKON 20 MJESECI

Hrvatski tenisač Ivan Ljubičić došao je do prvog naslova ove sezone, svladavši u finalu Lyona Francuza Michela Llodru sa 7 : 5, 6 : 3. Ovo je prvi Ljubičićev naslov nakon veljače 2008., kad je slavio na "challengeru" u Londonu. Ali zato je ovo Ljubičiću drugi naslov u Lyonu. Prvi put ga je osvojio 2001. godine, što mu je bio prvi ATP naslov u karijeri. Ukupno, ovo je Ljubičiću deveti osvojeni ATP turnir u karijeri. Iako je malo slabije otvorio početak sezone, Ljubičić je ušao u formu sredinom ožujka na turniru u Miamiu. Hrvatski tenisač igrao je četiri četvrtfinala na turnirima Masters serije 1000, te je svladao pet igrača iz ljestvice top 10. Trenutno 29. igrač svijeta, Ljubičić je pokazao da u njemu ima još dosta želje za dokazivanjem na teniskom terenu. Ljubičić je rekao kako mu je cilj da ovu godinu završi među 20 najboljih i sad je na najboljem putu da u tome i uspije. Marin Čilić je nakon finala na ATP turniru u Beču kao 13. i dalje najbolje plasirani hrvatski tenisač na najnovijoj ATP ljestvici. Ivo Karlović je također napredovao, i to dva mjesta i ovaj je tjedan 38. Mario Ančić, koji već dugo ne igra zbog bolesti, pao je za 20 mjesta i sada je 96.

KOSTELIĆ SOLIDAN NA STARTU SEZONE

Najbolji hrvatski skijaš Ivica Kostelić osvojio je 12. mjesto u prvom veleslalomu sezone Svjetskog kupa na austrijskom ledenjaku Soeldenu, zaostavši za pobjednikom Švicarcem Didierom Cucheom 2,81 sekundu. Kostelić je u prvoj vožnji bio 13., a s dvanaestim mjestom izjednačio je svoj najbolji rezultat na otvorenju sezone jer je istu poziciju ostvario i 2003. u Soeldenu. "Vrlo sam zadovoljan 12. mjestom, pogotovo u usporedbi s lanjskim rezultatom, kad ovdje nisam osvojio niti bod. Moje pripreme za sezonu nisu bile tempirane pred ovu utrku tako da sam stigao izravno s treninga, vidjelo se da sam daleko od natjecateljske forme. Nedostajalo mi je brzine na strmini. Bojao sam se ravnog dijela staze, prije bih gubio važne stotine, ali sada se pokazalo jako dobrim", rekao je Ivica Kostelić.

NA KRAJU OTON

- Uspjeli smo prodati dvije slike, tepih i dvije stolice te time znatno poboljšati financijsko stanje u firmi!

CROATIA AIRLINES

A REGIONAL STAR ALLIANCE MEMBER

Malim dioničarima Croatia Airlines d.d.

Poštovani dioničari,

Želimo Vas podsjetiti da je Glavna skupština dioničara društva Croatia Airlines d.d. sukladno Zakonu o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, donijela Odluku da se sve dionice društva izdane u materijalnom obliku (dionice na donositelja) moraju zamijeniti za nematerijalizirane dionice u obliku elektronskog zapisa koji se vodi kod Središnjeg klirinškog depozitarnog društva u Republici Hrvatskoj.

Slijedom Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, sve dionice Croatia Airlines d.d. se od 2001.g. vode u registru Središnjeg klirinškog depozitarnog društva.

S obzirom da određeni broj malih dioničara još nije zamijenio dionice,

ovime pozivamo sve dioničare koji to još nisu učinili da odmah pokrenu postupak dematerijalizacije na način da sve svoje materijalne dionice, zajedno s obrascem zahtjeva za dematerijalizaciju, dostave najbližoj poslovnicu Croatia Airlines d.d.

Radi olakšanja postupka, obrazac zahtjeva za dematerijalizaciju Vaših dionica, zajedno s adresama poslovnica u RH i inozemstvu gdje ih možete dostaviti, možete naći na web stranici Croatia Airlines d.d. www.croatiaairlines.com/dionice

U slučaju eventualnih nejasnoća ili pitanja možete se obratiti našem odjelu vrijednosnih papira putem maila (e-mail: pravna@croatiaairlines.hr), ili telefaksa 61 60 024, odnosno na broj telefona 01/ 61 60 078.

može li transfer novca
biti pouzdan i brz?

da!

**WESTERN
UNION** | *yes!*

sada čak i s novim cijenama.

transfer novca

uslugu nudi: Hrvatska pošta d.d.

www.posta.hr

01/4839 166